

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ÖĞRENCİLERİN OKULA UYUMUNDA OKUL YÖNETİMİ VE
ÖĞRETMENLERİN ETKİNLİKLERİ

Rabia GÜNAYDIN BALTA

Danışman
Prof. Dr. Semra ÜNAL

İSTANBUL, Kasım 2015

T.C
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

ÖĞRENCİLERİN OKULA UYUMUNDA OKUL YÖNETİMİ VE
ÖĞRETMENLERİN ETKİNLİKLERİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hazırlayan
Rabia GÜNAYDIN BALTA

Danışman
Prof. Dr. Semra ÜNAL

İstanbul, Kasım 2015

..... "Öğrencilerin Okula Uygunluk Okul Yaşamı"
ve Öğretmenlerin Etkinlikleri
.....

Ad-Soyad:

Barışa...Günaydın...BALTA

ONAY:

Danışman: Prof. Dr. Semra Ünal

Üye: Prof. Dr. Selma Ada

Üye: Dr. Serayın Ersoy

Onay Tarihi: 20/11/2015.

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, Türkiye coğrafyasındaki ilköğretim çağına gelmiş öğrencilerin, okul ortamına ve buna bağlı olarak eğitim öğretim sistemine uyum sürecinde karşılaştıkları zorlukları, engelleri, öğretmenlerden ve idarecilerden beklentilerinin neler olduğu ile birlikte etkinliklerini araştırmak amaçlanmıştır.

Geleceğe faydalı bireylerin yetişmesinde ilk sırayı alan okullarımızda, öğrencilerimizin uyum sağlamalarındaki aksaklıklar ve öngörülemeyen durumlara müdahale edilmelidir. Aksi takdirde bu durum toplumumuzun ileriki kuşaklarında telafi mümkün olamayacak handikaplar doğuracaktır. Bu nedenlerdir ki araştırma süresince en temelden en tepeye kadar detaylı bir çalışma planlanmıştır.

Başta okul yönetimi ve öğretmenler olmakla beraber, aile, okul, arkadaşlar, çevre ve öğrencinin kendisi bu çalışmanın hamuruna şekil veren öğeleri oluşturmuş ve bu öğelerin birbirlerinden nasıl etkilendikleri anlatılmak istenmiştir. Belirli bir bölge içerisindeki sosyo-ekonomik şartlar, ailelerin kültür ve eğitim seviyeleri, öğretmen ve idari personelin koordinasyonu gibi faktörler öğrencinin okula uyum sürecindeki yerini tartışılmaz kılmıştır. İşte bu hususta çalışmamızın temel aldığı nokta da kendini belli etmektedir. Öğrencinin okula uyum sürecinde okul yönetimi ve öğretmenler nasıl bir ilerleme kaydediyor ve bu ilerlemeye kimlerin katkısı oluyor?

Yapılan araştırmalarda, anketlerde ve analizlerde okul yönetimi ve öğretmenlerin öğrencilere azami seviyede yardımcı olmalarının yolları aranmış ve neticesinde “Öğrencilerin Okula Uyumunda Okul Yönetimi Ve Öğretmenlerin Etkinlikleri” konulu yüksek lisans tezim oluşmuştur.

En başta aramızda mesafeler olmasına rağmen yardımlarını, desteğini, sabrını ve bilgisini esirgemeyen bunun beraberinde çalışmamın not için değil, öğrenmek için olduğunu idrak ettiren değerli hocam Prof. Dr. Semra ÜNAL hanımefendiye, araştırmalarım süresince yardımcı olan kıymetli öğrencilerimize ve değerli meslektaşlarıma teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Rabia GÜNAYDIN BALTA

İstanbul, Kasım 2015

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET	X
ABSTRACT.....	XI
TABLolar LİSTESİ	XII
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	XVIII
BÖLÜM I.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1.PROBLEM DURUMU	1
1.2.PROBLEM CÜMLESİ	3
1.3.ALT PROBLEMLER.....	4
1.4.DENENCELER.....	4
1.5.SAYILTILAR	4
1.6.SINIRLILIKLAR	4
1.7.ARAŞTIRMANIN AMACI	5
1.8.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
1.9.TANIMLAR	5
BÖLÜM II	7
2.KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1.OKULA UYUM	7
2.1.1.Okula Uyumun Tanımı	7
2.1.2.Okula Uyumun Önemi.....	9
2.1.3.Sosyal ve Duygusal Uyum.....	11
2.1.4.Çocuğun Hazırbulunuşluğunun Uyuma Etkisi	13
2.1.4.1. Okula Hazırbulunuşluğu Etkileyen Etmenler	15
2.1.5.Çocuğun Gelişim Özellikleri ve Uyum	16

2.1.5.1.Zihinsel Gelişim	17
2.1.5.2.Dil Gelişimi.....	19
2.1.5.3.Fiziksel ve Motor Gelişim	20
2.1.5.4.Sosyal Gelişim.....	22
2.1.6. Okula Uyum Sağlamış Çocuğun Yeterlilikleri (Özellikleri)	25
2.1.7. İlkokul Birinci Sınıflarda Uyum Programı	28
2.1.8.Okula Uyumu Sağlamak İçin Yapılacak Etkinlikler.....	29
2.2.OKULA UYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	30
2.2.1.Aile	32
2.2.2. Ailenin Rolü	34
2.2.3.Öğretmenler	37
2.2.4.Arkadaşlar.....	39
2.2.5.Okul İdarecileri.....	41
2.2.6.İletişim Araçları	42
2.2.7.Okul Fobisi	44
2.2.8.Sosyo Ekonomik Düzey	44
2.3.ÇOCUKTA GÖZLENEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ	46
2.3.1.Uyum ve Davranış Bozukluklarında Tanım ve Sınıflama	46
2.3.2. Davranım Bozuklukları	47
2.3.3. Saldırganlık.....	48
2.3.4.Yalan Söyleme	49
2.3.5. Çalma.....	49
2.3.6.Dikkat ve Aşırı Hareketlilik Bozuklukları	50
2.3.7. Tik Bozuklukları.....	52
2.3.8. İletişim Bozuklukları	53
2.4.OKUL YÖNETİMİ	54
2.4.1. Okul Yönetiminin Amaçları	55
2.4.2.Okul Yöneticisi.....	56
2.4.3.Okul Yönetiminin Görev ve Yetkileri, Sorumlulukları	57
2.5.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	58
BÖLÜM III.....	63
3.YÖNTEM	63
3.1.ARAŞTIRMA MODELİ	63
3.2.EVREN VE ÖRNEKLEM.....	63

3.3.VERİ TOPLAMA ARACI.....	63
3.4.VERİLERİN ANALİZİ.....	64
BÖLÜM IV	66
4.BULGULAR.....	66
4.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BULGULAR	66
4.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR	70
4.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	72
4.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	75
4.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	85
4.6. ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	98
4.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	107
4.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	109
4.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMASINA GÖRE DAĞILIMI	116
BÖLÜM V	119
5.TARTIŞMALAR	119
5.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL TARTIŞMALAR	119
5.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR.....	120
5.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	121
5.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	122
5.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	125

5.6.ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	128
5.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	130
5.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR	131
5.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMLARINA GÖRE TARTIŞMALAR.....	132
BÖLÜM VI.....	133
6.SONUÇLAR.....	133
6.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL SONUÇLAR....	133
6.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR	133
6.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR	134
6.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	134
6.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	135
6.6.ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	137
6.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	137
6.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR.....	138
6.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMLARINA GÖRE SONUÇLAR	138
BÖLÜM VII	139
7.ÖNERİLER.....	139
KAYNAKÇA.....	140
EKLER	151

EK 1:ARAŞTIRMA ANKETİ.....	151
ÖZGEÇMİŞ	154

ÖZET

Okul yönetimi, öğretmenler, anne babadan sonra çocukla en çok ilişkisi olan yetişkinlerdir. Öğrencinin, öğretmen tarafından anlaşılma ve tanınma gereksinimi, sadece bir yetişkin tarafından değerlendirilme isteği değil, tanınarak ve anlaşılacak kendini tanıma ve anlama isteğidir.

Bu araştırmanın amacı; İlkokul öğrencilerinin okula uyumunu, okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinlikleri, ne düzeyde etkilemektedir.

Araştırma, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, öğrencilerin gözünden nasıl algılandığını, okula uyum sürecinde yaşadıklarından ne kadar etkilendiklerini ortaya koyması açısından da önem arz etmektedir. Örnekleme, Maltepe İlçesinde, resmi ve özel ilkokullarda görev yapan 310 öğrenci yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan bazıları şöyledir:

Erkek öğrenciler, okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığı görüşünü belirtmişlerdir.

Devlet okulu öğrencileri, öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunduğu, görüşünü belirtmişlerdir.

Özel okul öğrencileri, öğretmenlerinin, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgilendiği, öğretmenlerinin, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin verdiği, okul müdürü ve müdür yardımcılarının, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenlediği, okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler aldığı, görüşünü belirtmişlerdir/

Annesi okur-yazar olmayan öğrenciler, öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyduğu, görüşünü belirtmişlerdir.

Annesi üniversite mezunu olan öğrenciler, öğretmenlerinin, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yaptığı, okul müdürü ve müdür yardımcılarının, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yaptığı, görüşünü belirtmişlerdir.

Tüm maddelerin frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma dağılımlarına göre sonuçlara göre öğretmenlerinin aşağılayıcı davranışlara çok az başvurdukları görüşünü belirtmişlerdir.

ABSTRACT

School management, teachers, parents, after which most are adult relationships with children. The student, the teacher needs understanding and recognition not only evaluation request by an adult, are recognized and understood the desire to know and understand itself.

The purpose of this study Primary school students in the adaptation, the effectiveness of school management and teachers, affects at what level.

Research, school administrators and teachers, students perceived through the eyes of how, in terms of how they are influenced by what they've put forward in the process of adaptation to school is important. Sample in the Maltepe district, located 310 students working in public and private schools.

Some of the results obtained from the study are as follows:

Male students, school principals and assistant principals have expressed the view that cause incompatibility of putting strict rules in school.

Public School Students, Teachers, students with severe behavior indicates inconsistency within the group, he stated his views.

Private School Students, Teachers, health problems caused by the care in particular is incompatible with children, teachers, allowing students who misbehave in the classroom to interact with other students, school principals and assistant principals, compliance organized by students and meetings to inform parents of the week, school principals and assistant principals, the facilitator of the students adapt to school (cleaning, arranging the sequence, etc.) measures taken, he stated his views.

His mother illiterate Students, Teachers, strict rules to students mismatch (punishment, coercion, etc.) Put it, the opinion stated.

Mothers University graduate with students, teachers, parents, administrators, and guidance counselors with his continued cooperation, school principals and assistant principals, the work will allow you to identify schools in the first week of his have expressed its opinion.

All Substance frequency, percentage, mean and standard deviation for teachers of humiliating behavior Distribution According to the results reported by the opinion that very few applicants.

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 4.1.1.	Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	66
Tablo 4.1.2.	Öğrencilerin Okuduğu Sınıf Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	66
Tablo 4.1.3.	Öğrencilerin Okumakta Olduğu Okula Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	67
Tablo 4.1.4.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	67
Tablo 4.1.5.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	68
Tablo 4.1.6.	Öğrencilerin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	68
Tablo 4.1.7.	Öğrencilerin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	69
Tablo 4.1.8.	Öğrencilerin Okula Başladığında, Okula Alışmada Uyumsuzluk Çekme Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri	69
Tablo 4.1.9.	Öğrencilerin Zaman Zaman Uyumsuzluk Çekme Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	70
Tablo 4.2.10.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	70
Tablo 4.2.11.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları	70
Tablo 4.2.12.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta araya güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	71
Tablo 4.2.13.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları	71
Tablo 4.2.14.	Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları	72
Tablo 4.3.15.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	72
Tablo 4.3.16.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları.....	73
Tablo 4.3.17.	Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları.....	73
Tablo 4.3.18.	Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	73
Tablo 4.3.19.	Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	74
Tablo 4.3.20.	Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları.....	74

Tablo 4.4.21. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	75
Tablo 4.4.22. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	75
Tablo 4.4.23. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	76
Tablo 4.4.24. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	76
Tablo 4.4.25. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	77
Tablo 4.4.26. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	77
Tablo 4.4.27. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	77
Tablo 4.4.28. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	78
Tablo 4.4.29. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	78
Tablo 4.4.30. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	79
Tablo 4.4.31. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	79
Tablo 4.4.32. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	79
Tablo 4.4.33. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	80
Tablo 4.4.34. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasıra güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	80
Tablo 4.4.35. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	81
Tablo 4.4.36. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	81
Tablo 4.4.37. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	82
Tablo 4.4.38. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	82

Tablo 4.4.39. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	83
Tablo 4.4.40. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	83
Tablo 4.4.41. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	84
Tablo 4.4.42. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	84
Tablo 4.5.43. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	85
Tablo 4.5.44. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	85
Tablo 4.5.45. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	86
Tablo 4.5.46. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	87
Tablo 4.5.47. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	87
Tablo 4.5.48. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	88
Tablo 4.5.49. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	88
Tablo 4.5.50. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	89
Tablo 4.5.51. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	90
Tablo 4.5.52. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları ...	90
Tablo 4.5.53. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasıra güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	91
Tablo 4.5.54. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	91
Tablo 4.5.55. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları ...	92

Tablo 4.5.56. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	93
Tablo 4.5.57. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	93
Tablo 4.5.58. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	94
Tablo 4.5.59. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	95
Tablo 4.5.60. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	95
Tablo 4.5.61. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	96
Tablo 4.5.62. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	97
Tablo 4.5.63. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları ...	97
Tablo 4.6.64. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	98
Tablo 4.6.65. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	99
Tablo 4.6.66. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	99
Tablo 4.6.67. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	100
Tablo 4.6.68. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	100
Tablo 4.6.69. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	101
Tablo 4.6.70. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları..	102
Tablo 4.6.71. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasıra güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	102

Tablo 4.6.72. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	103
Tablo 4.6.73. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları.....	104
Tablo 4.6.74. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	104
Tablo 4.6.75. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	105
Tablo 4.6.76. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları..	106
Tablo 4.7.77. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	107
Tablo 4.7.78. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	107
Tablo 4.7.79. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	108
Tablo 4.7.80. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	109
Tablo 4.8.81. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	109
Tablo 4.8.82. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	110
Tablo 4.8.83. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	111
Tablo 4.8.84. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	111
Tablo 4.8.85. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	112
Tablo 4.8.86. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	113
Tablo 4.8.87. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	113

Tablo 4.8.88. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	114
Tablo 4.8.89. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları	115
Tablo 4.9.90. Öğrencilerin, “Okula Uyumunda Okul Yönetimi ve Öğretmenlerin Etkinlikleri İlişkin Görüşleri” Anketinin Sorularına Ait Puanlarının Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapmasına Göre Dağılımı	116

KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ

N:	Frekans (Örneklem Büyüklüğü)
X:	Aritmetik Ortalama
% :	Yüzde değeri
F:	İstatistiklerin varyans analizi ile anlamlılığını sınamada kullanılan değer
P:	Anlamlılık Derecesi (Manidarlık)
Sd:	Serbestlik Derecesi
Sh:	Standart Hata
Ss:	Standart Sapma
SPSS:	Statistical Package For Social Sciences
t :	İstatistiklerin anlamlılığını saptamada kullanılan değer
DEHB:	Dikkat eksikliği ve hiperaktivite
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Bu araştırma, İlkokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinliklerini öğrencilerin görüşlerine göre belirlemeye yöneliktir.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1.PROBLEM DURUMU

Toplumların varlığını sürdürmede ve gelişmesini sağlamada önemli faktörlerden biri eğitimidir. Eğitim, kurumların çağın gereklerine göre şekillenmesinde ve yeni gelişmelere uyum sağlamada ve kalitenin artmasında önemli bir etkidir (Balcı, 1993; s:24). Eğitim, toplumdaki düzeni, sosyal, politik ve kültürel değerleri bireylere benimseterek ortak bir toplum kültürü oluşturmak ve bu kültüre bağlı olarak ortak davranışların oluşmasını sağlamaktadır.

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin yapısı ve amaçları belirler. Okul yönetiminin görevi, okuldaki tüm madde ve insan kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak işleyişini sağlamaktır. Okul yönetimi ve dolayısıyla okul yöneticisinin davranışlarını etkileyen öge ya da faktörleri, iç faktörler ve dış faktörler olarak sınıflandırmak mümkündür. Okulda olumlu bir iklimin oluşturulmasında, okul toplumunun bütün üyelerinin kendilerini her yönden rahat, güvenli ve özgür hissetmeleri gerekir (Cafoğlu, 2007; s:59).

Aile, biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, o güne dek oluşturulmuş özdeksel ve tinsel zenginlikleri nesilden nesile aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb. yönleri bulunan toplumsal bir varlıktır (Sayın, 1990; s:26).

İdeal aileyi betimlemek zor olmakla beraber, başarılı anne-babalar, çocuğun ihtiyaçlarını sezen, onlara uygun yanıtlar veren, aşırı hoşgörülü veya katı olmayıp, çocuğa karşı esnek bir yaklaşım içinde olan, davranışlarında belirli bir devamlılık ve kararlılık

sağlayan, karşı çıkmadan önce her zaman çocuğun isteklerini dinleyen anne-babalardır. Yine başarılı anne-babalar, çocuğun kendi kendisini denetlemesi ya da iç denetim demek olan ahlak gelişimine ortam hazırlayan, çocuktaki sorumluluk duygusunu geliştiren, olayların sonuçlarıyla onları baş başa bırakan, onlara hak ve özgürlüklerinin sınırını öğreten, çocuklarına korku silahını çevirmeksizin, kendi kendilerini disipline eden ve düşüncelerini özgürce anlatabilen birer birey olarak yetişmelerine olanak sağlayan kimselerdir (Yavuzer, 1998; s.32).

Okulun amaçlarını gerçekleştirebilmesi, okul ve ailenin amaçlarının ortak olması ve bu iki kurumun amaçlara uygun eylemlerde bulunmasıyla söz konusu olabilir. Bunun sağlanabilmesi için, okulun amaçlarının ana babalarca iyi anlaşılması, okul ve aile arasında karşılıklı güvenin oluşturulması, okulun önderliğinin kabul edilmesi, öğrencilerle ilgili konularda okula danışılmasının sağlanması, tüm bunlar için de okul ve aile arasında sağlıklı bir iletişimin var olması gerekmektedir. Okul-aile arasındaki iletişimin sağlanması, öğrencinin eğitime ilişkin çaba ve düşüncelerde, okul ve aile arasında var olan algı farklılıklarını gidererek ortak bir anlaşma zemininin oluşturulması anlamını taşır. Kısaca sağlıklı bir iletişimle bu iki farklı kurumun davranışlarının daha tutarlı, yararlı ve etkili olması sağlanabilir. Bu nedenle okul-aile iletişiminin sağlanmasına engel olan etkenlerin belirlenmesi, bunların ortadan kaldırılabilmesi açısından önemlidir. Özellikle bu konuda önemli görevlere sahip olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin algıladıkları engeller ve yine bu konuda başarı sağlanabilmesi açısından ulaşılmaması gereken kesim olan ailelerin ne gibi engelleri öne çıkardıklarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır (Koçak, 1991; s:28)

İlköğretim çağına gelen birey ilk kez planlı, programlı, amaçlı, güdümlü ve zorunlu bir öğretim süreci içine girmekte; yeni bilgi, beceri ve davranışlar kazanmaktadır. Bu yönüyle ilköğretim bireyin gelişiminde ve eğitimde kritik bir dönemi oluşturmaktadır (Gürkan ve Gökçe, 1999; s:3). İlköğretim, üst öğrenim yaşamına devam etmeyen bireyleri yaşama hazırlama bakımından önemli bir eğitim aşamasıdır (Küçüktepe, 2010; s:86).

İlköğretime başlamak insan yaşamında oldukça önemli bir olaydır. Çünkü, çocuk ilk kez evden ayrılmakta ve hiç tanımadığı yabancı bir ortama, onu koruyabileceğini düşündüğü kişilerden (anne, baba gibi) yoksun bir biçimde girmektedir. Evde istediği zaman istediğini yapabilme özgürlüğüne sahip olan çocuk, ilk kez zil çalmadan dışarı çıkamayacağını, etrafındakilerle toplu olarak hareket etmesi gerektiğini, bir takım kurallara

göre davranması gerektiğini görünce, kendisini bu ortamda rahatsız hissetmekte ve zorlanmaktadır. İlköğretime kadar böyle bir ortamla karşılaşmamış bir çocuk, yedi yaşına girmesiyle birlikte ilköğretim yaşamına başlamak ve buna uyum sağlamak durumunda kalmaktadır. Bu durum çocuğun en önemli gelişimsel görevi durumuna gelmektedir. Çocuk, ilk kez planlı ve programlı bir eğitimin gerektirdiği etkinliklere katılmak, kurallara göre hareket etmek, öğretmenin yönergelerine uymak ve daha da önemlisi okuma-yazma, matematik gibi temel becerileri öğrenmekle karşı karşıya kalmaktadır. Kısacası, okula başlamasıyla birlikte çocuğun günlük yaşamının ritmi neredeyse tümüyle değişmektedir. Kuşkusuz çocuktan da bu duruma uyum sağlaması ve başarılı olması beklenmektedir (Oktay, 2010; s:6).

Öğrencilerin yaşamında okula, öğretmene ve arkadaşlarına ilişkin ilk izlenimlerin ayrı bir yeri olacağı söylenebilir. Uzun yıllar sürecek okul yaşantısına başlayan çocuğa, ilköğretime adım atmasıyla birlikte olumlu ve güven verici bir ortamın oluşturulması, çocuğun okula yönelik olumlu tutumlar geliştirmesine katkıda bulunacaktır. Okulun ilk günlerinde geçirilen olumlu yaşantılar, çocuğun gelecekteki okul yaşantılarını da çoğunlukla olumlu etkileyecektir. Kuşkusuz, böyle bir ortamın yaratılmasında en büyük görev okul yöneticilerine, öğretmenlere, okul personeline ve ailelere düşmektedir. Bu kapsamda, çocukların kendilerini mutlu ve güvende hissedebilmeleri bakımından, öğrenmeyi kolaylaştıran olumlu öğrenme ortamlarının oluşturulması ve devam ettirilmesi büyük önem taşımaktadır (Yalın, Levent, Eroğlu, Cerrah ve Sundur, 2004; s:67).

Uyum; toplumsal çevreye ya da bir duruma uyma, uyum sağlama, intibak, entegrasyon olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2010). Okula uyum ise okul başarısının yanı sıra sosyal etki ve sosyal davranışlarla da ilişkili çok boyutlu bir kavramdır (Önder ve Gülay, 2010, s. 19). İlköğretime yeni başlayan öğrencilere yönelik olarak yapılacak okula alıştırmaya uygulamaları, onların okula daha kısa sürede uyum sağlamalarına yardımcı olabilir. Bu araştırma bu bakımdan önem taşımaktadır.

1.2.PROBLEM CÜMLESİ

İlkokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinlikleri ne düzeydedir?

1.3.ALT PROBLEMLER

İlkokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinliklerinde;

- 1.Cinsiyetlerine göre farklılık var mıdır?
- 2.Okuduğu sınıfa göre farklılık var mıdır?
- 3.Okul türüne göre farklılık var mıdır?
- 4.Öğrenci annelerinin eğitim durumuna göre farklılık var mıdır?
- 5.Öğrenci babalarının eğitim durumuna göre farklılık var mıdır?
- 4.Öğrenci annelerinin mesleki durumuna göre farklılık var mıdır?
- 5.Öğrenci babalarının mesleki durumuna göre farklılık var mıdır?

1.4.DENENCELER

İlkokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinlikleri;

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.
2. Öğrencilerin okuduğu sınıfa göre farklılaşmaktadır.
3. Öğrencilerin okul türüne göre farklılaşmaktadır.
- 4.Öğrenci annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.
- 5.Öğrenci babalarının eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.
- 6.Öğrenci annelerinin mesleki durumuna göre farklılaşmaktadır.
- 7.Öğrenci babalarının mesleki durumuna göre farklılaşmaktadır.

1.5.SAYILTILAR

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir;

1. Örneklem evreni temsil edecek şekilde uzman görüşü alınmıştır.
- 2.Uygulanan anket veri toplama açısından uygun yeterliliktedir.
- 3.Örnekleme oluşturan denekler ölçme aracına samimi olarak cevaplar vermişlerdir.

1.6.SINIRLILIKLAR

Araştırma, İstanbul ili, Maltepe ilçesinde 2014-2015 Eğitim Öğretim yılında resmi ilkokul 3.sınıf ve 4.sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

Bu araştırma anket sorularına, ilkokul öğrencilerinin verdiği cevaplarla sınırlıdır.

Verilerin analizi kullanılan istatistiki yöntemlerle sınırlıdır.

1.7.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı; İlkokul öğrencilerinin okula uyumunu, okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinlikleri ne düzeyde etkilemektedir.

Okul yönetimi, öğretmenler, anne babadan sonra çocukla en çok ilişkisi olan yetişkinlerdir. Öğrencinin, Öğretmen tarafından anlaşılma ve tanınma gereksinimi, sadece bir yetişkin tarafından değerlendirilme isteği değil, tanınarak ve anlaşılacak kendini tanıma ve anlama isteğidir. Bu nedenle yönetici ve öğretmenlerin öğrencinin okula uyumundaki etkisini belirlemenin, hem öğrencinin başarısı hem de öğretmenin başarısı açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.8.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma. İstanbul ili Maltepe ilçesinde resmi ilkokul 3. 4. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. İlkokul öğrencilerinin okula uyumunda okul yönetimi ve öğretmenlerin etkinliklerinin benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyması açısından önemlidir.

Araştırma, okul yöneticileri ve öğretmenlerin, öğrencilerin gözünden nasıl algılandığını, okula uyum sürecinde yaşadıklarından ne kadar etkilendiklerini ortaya koyması açısından da önem arz etmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin okula uyumunda, yönetici davranışları ve öğretmen davranışları açısından yeni bilgi ve beceriler kazandıracığı için, önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

1.9.TANIMLAR

Uyum: Uyum; bireyin sahip olduğu özelliklerinin kendi benliği ve içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve sürdürebilmesidir. (Çağlar, 1981: 12)

Uyumsuz Çocuklar: "Uyumsuz çocuklar" kendi benliği ile ve çevresiyle dengeli ve etkili ilişki kurma, geliştirme ve sürdürmede güçlük çeken, bu yüzden gelişimleri sekteye uğrayan ve çevresindekilerin olağan ilişkileriyle düzeltilemeyen davranış kalıplarına sahip olan çocuklardır. (Çağlar, 1981: 13)

Okul Yönetimi: Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin amaçları ve yapısı belirler. (Bursalıoğlu, 1982).

Okul Yöneticisi: Okul yöneticisi, okulunu bir sistem olarak algılayıp çözümleyebilen, okuldaki madde ve insan kaynaklarını en etkili ve verimli bir biçimde

kullanarak okulun amaçlarını gerçekleştirecek Şekilde harekete geçiren ve yasal yetkiye bağlı olarak görev yapan kişidir. (Demirel,2001).

Okula Uyum: ocuk için okula başlamak, yeni bilgiler edineceği, yeni bir dünyaya girmektedir. renme ve sosyal yönünün yanı sıra, duygusal açıdan da bir değişiklidir. ocuk aile ortamından ayrılmaktadır, yeni ilişkiler kuracağı bir gruba girmektedir (Yavuzer, 2010). Bu dönemde okula alışma sürecine okula uyum denilmektedir.

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite (DEHB): Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, kalıcı ve sürekli olan dikkat süresinin kısalığı, engellenmeye yönelik denetim eksikliği nedeniyle davranışlarda ya da bilişte ortaya çıkan huzursuzluktur.

BÖLÜM II

2.KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde, öğrencilerin okula uyum ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca, bu alanla ilgili şimdiye kadar yapılmış olan araştırmaların sonuçlarından elde edilen bilgiler açıklanmıştır.

2.1.OKULA UYUM

Okul çocuğa akranları ile birlikte olma, grup olarak çalışma, işbirliği yapma gibi birçok olanaklar sağlamaktadır. Bunlar da çocuğun kişiler arası ilişkileri başlatma, devam ettirme, gruba uyum sağlama, kendini ifade etme gibi becerileri kazanmasını sağlar. Aile dünyasından ayrı bir dünyanın varlığını keşfeden çocuk için okul, sosyal ilişkiler açısından iyi temeller kurmanın önemi açıktır. Okulun sosyal çevresine uyum sağlamakta zorlanan çocuklar, çoğunlukla aile çevresinin dışına çıkmamış, sosyal ilişkiden yoksun bırakılmış çocuklardır (Yavuzer, 2005; s:152).

Ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, okulun açıldığı ilk günlerde çocuk zorlanabilir; uyum güçlüğü çekebilir. O güne kadar ailesinden hiç ayrılmamış, ailesinin gözbebeği, odak noktası olan çocuktan, anne ve babasından koparak günün büyük bir bölümünde tanımadığı insanlarla birlikte olması beklenir (Özgenel, 1992; s:28). Bu nedenle okula uyum sürecinde öğretmen büyük bir önem taşımaktadır. Sınıfta çocuğun kendisini rahat hissetmesini sağlamak, çocuğu sevmek ve çaba sarfetmek, çocukla empatik iletişim kurmak, sabırlı ve hoşgörülü olmak okula uyum için dikkat edilmesi gereken noktalar arasındadır. İlk günlerde bu çaba içinde olan öğretmen, öğrencinin okula uyum sağlamasında büyük yol almış olur.

2.1.1.Okula Uyumun Tanımı

Uyum, güdülerin doyumu için kişilerin özellikle sosyal çevresi ile arasında var olan olumlu ilişkilerin devamlılığıdır (Morgan, 1991; s:52).

Uyum kavramının altında yatan gözlem, yaşayan organizmaların açıkça çevrelerine uyduklarıdır. Demek ki uyum, öncelikle organizmayla çevresi arasında karşılıklı bir ilişkidir. Organizmanın kendi mekanizmasının bütünü ve çevresi tarafından ortaklaşa belirlenen gerçek işlevler, sağ kalması açısından olumluysa, işte orada o organizmayla çevresi arasında bir uyum ilişkisi vardır. (Hartmann, 2004; s:34).

Uyum, bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliğiyle içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi devam ettirmesidir (Yavuzer, 2005; s:228).

Her çocuk bulunduğu yerde kendini güvende hissetmek ihtiyacı duyar. Okula başladıkları ilk günlerde çocukların ağlamaları, gitmek istemelerinin nedeni, yeni girdikleri bu ortamda kendilerini güvende hissetmemeleridir (Oktay ve Polat-Unutkan, 2005; s:121). Diğer çocuklara göre okula alışma, uyum sağlama süresi daha uzun olan bir çocuk grubu vardır. Ancak bu uyumun ne kadar uzun süreceği çocuğa göre değişir. Bazı çocukların uyum sağlamaları çok gecikir. Bazen geçici olarak uyum sağladı gibi görünseler de iç dünyaları o kadar da rahat değildir (Öztürk, 2008; s:4).

Genel olarak, üretkenliği, yaşamdan zevk alma yetisi ve akli dengesi yerinde olan bir kişinin iyi uyumlu olduğunu söyleriz. Buna karşın, zaman zaman her türlü başarısızlığı uyum eksikliğine bağlayan ifadelerle de karşılaşırız. Bu tür ifadeler bir anlam ifade etmez, çünkü bunlarda uyum kavramında içerilen ilişki göz ardı edilir; bu nedenle de şu soruyu sormamız gerekir: Belli bir durumda bir kişiyi başarılı veya başarısız yapan nedir? Uyumluluğun derecesi ancak çevresel durumlara gönderme yapılarak belirlenebilir (Hartmann, 2004; s:34).

Çocuklar okula başladıkları ilk günlerde bazı uygun olmayan davranışları gösterebilirler:

Anne-babanın kucağından inmeyi reddetme, ağlama,

Ebeveynlerinin ayrılmalarını sarılarak engellemek istemek,

Gruba katılmadan sessiz oturmak,

Uykuya direnç göstermek,

Sürekli anne-babasının ne zaman geleceğini sormak,

Yemek yememek ya da yemeğe tepki göstermek (Balkaya ve Tuğrul, 1998, 120).

Öğrencilerin bu hareketleri farklılıklarından ve yetiştirilme tarzlarından kaynaklanabilmektedir.

Bireyin çevresiyle ilişkisi hep bozuktur ve tekrar tekrar yeniden dengelenmek zorundadır. Her uyaran dengeyi bozar, ancak her uyaran çatışmaya neden olmaz. Her organizma dengeyi korumaya ya da yeniden kurmaya yönelik mekanizmalara sahiptir (Hartmann, 2004, s.46).

Ruh sağlığı, değişken ve göreceli bir kavramdır. Ruhsal gelişme dönemlerine göre değişkenlik göstermesinin yanı sıra, ruh sağlığı toplumsal bakımdan da görecelik taşımaktadır. (Yörükoğlu, 1984; s:8)

Uyumsuzluk ve ruhsal hastalığı farklı tanımlayan görüşler de mevcuttur. Kişinin güdülerini ve gereksinimlerini doyumada karşılaştığı zorlukları yenememesi sonucunda uğradığı düş kırıklığı ve gerilimi sürdürmesi uyumsuzluk olarak tanımlanırken; kişinin duygu, düşünce ve davranışlarında değişik derecelerde tutarsızlık, aşırılık, uygunsuzluk ve yetersizlik de ruhsal hastalık olarak tanımlanmaktadır. (Öztürk, 1990; s:76)

Yörükoğlu (1988) ruh sağlığı bozulan kişinin duygu, düşünce ve davranışlarında değişik derecelerde tutarsızlık, aşırılık, uygunsuzluk ve yetersizlik özelliklerini taşıdığını belirtmektedir. Bu tür davranışlar her kişide olabilmekle birlikte hasta sayılabilecek kişilerde bu özellikler az çok sürekli ya da tekrar edicidir ve kişinin verimli çalışmasını ve kişiler arası ilişkilerini bozmaktadır.

Kişinin bazı olumsuz niteliklerinin bir kısmının ruh sağlığı uzmanlarınca hastalık olarak tanımlanması, bireyin tekliği ve biricikliği açısından doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü kişinin bu olumsuz niteliklerine rağmen olumlu niteliklerinin bileşim ve işleyişi bireyin toplumdaki yerini ve verimliliğini koruyabilmesine imkan sağlamaktadır. Szasz (1961). birçok kişide hastalık belirtisi olarak ele alınan çeşitli niteliklerin kişiliğin karakteristik bazı özellikleri olabildiğini: fakat bu özelliklerin ruh sağlığı bozukluğunun belirtileri olarak ele alınmasının hem insanın kendi içindeki bireysel ayrılıkları inkar etmek hem de bireyler arası bireysel ayrılıkları inkar etmek anlamına geldiğini belirtmektedir. Bu görüş Davranışçı, İnsancı ve Varoluşçu Psikoloji ekolleri tarafından da paylaşılmaktadır.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, çocukların okula başladığında gösterdikleri uyumsuzluklar, çoğunlukla bir hastalık değil de bir farklılık veya uyum problemi olarak görülmelidir.

2.1.2.Okula Uyumun Önemi

Okula başlama, yepyeni bir dünyanın başlangıcı olması sebebiyle, çocuklarda birtakım farklı tavırların oluşumuna neden olur. Bazı çocuklar, özel bir ilgiye ihtiyaç duyarken, bazı çocuklar ise aynı alakaya ihtiyaç duymayabilir. Bu çocuklar grup içinde yollarını kendileri özgürce seçmek isterler (Yavuzer, 2010; s:186).

Ana kucağından ayrılarak okula başlamak, çocukların hayatlarındaki en büyük değişikliktir. Çocuk okula başlamakla, bir akran grubunun üyesi olduğu gibi, öğretmen ve

okul kavramıyla da tanışma fırsatını bulmaktadır. Okula başlama, çocuk ve ebeveynler için uyum sürecini temsil etmektedir. Okula yeni başlayan çocuklar ilk olarak aile ortamından koparak farklı bir ortama girmenin heyecanını yaşamaktadırlar. Bu nedenle hem okula hem de aileye, çocuğun bu süreci uyumlu bir şekilde atlatması için birçok görev düşmektedir. Okula başlarken çocuğun birçok özellikleri (yaş, gelişim düzeyi, doğum sırası, anne-baba tutumları vb.) dikkate alınmalıdır (Balkaya ve Tuğrul, 1998; s:118).

İnsanın çevresi giderek daha fazla insan tarafından oluşturulur. Dolayısıyla, insanın kurması gereken en önemli uyum, toplumsal yapı ve kendisinin bunun oluşmasında göstereceği işbirliğiyle kuracağı uyumdur (Hartmann, 2004; s:40).

Uyum sürecinin standartları zamana, yere, kültüre, olaylara ve bireyin karakterine göre farklılık göstermektedir. Frued'un psikoanalitik yaklaşımına göre iyi uyumun göstergesi id ve süper egonun ihtiyaçlarını karşılamak için savunma mekanizmalarını kullanmaktır. Rogers'a göre ise savunma mekanizmalarını kullanmak uyumsuzluğun bir göstergesidir. Çünkü savunma mekanizmaları bireyin potansiyelini kullanmasını engellemektedir (Napoli, 1982; s:300).

Uzmanların ortak olarak dile getirdikleri uyum süreci ile ilgili beş ölçüt söz konusudur. Bunlar:

1-Hayata Bakış Açısı: Uyum sorunu yaşamayan bir birey, davranışlarına odaklanmasına yardımcı olacak bir takım değerlerden oluşur. Bu değerler araba, ev gibi maddi hedefleri, manevi hedefleri, sosyal hedefleri, çeşitli tutumları ve hayata anlam veren ve davranışları organize eden diğer bir takım motivasyon güçlerini içermektedir.

2-Gerçekçi Kendini Algılama: Uyum sorunu yaşamayan bir birey sadece hayattan ne beklediğini bilmek zorunda değildir, aynı zamanda hedeflerine ulaşabilmek için akıllı planlar oluşturabilmelidir. Birey, kendine gerçekçi olarak bakabilmeli, yeteneklerini bilmeli ve mantıklı sınırlar içinde uzak hedefler koyabilmelidir.

3-Duygusal Olgunluk: Uyum sorunu yaşamayan bir birey duygularını düzenleyebilir. Bu sayede birey duygularından ne mahrum kalır ne de onlara aşırı yüklenir. Duygusal olgunluk, uygun ve toplumsal olarak kabul görmüş duygusal ifade ve tepkilerin düzenlenmesini gerektirir.

4- Sosyal Duyarlılık: Uyum sorunu yaşamayan bir birey diğer insanlarla hoşnut ilişkiler kurabilir. Başkalarının karşısında rahat hisseder ve insanları kendi çıkarları

doğrultusunda kullanmaz. İlişkilerde başarılı olmak başkalarının refahına, sağlığına olan duyarlılığı gerektirmektedir.

5-Dinamik Dengeleme: Son ölçüt ise davranışın içsel güçler ile çevrenin dışsal güçleri arasında sağlanan dengedir. Bu güçler sürekli değişmektedir. Eğer birey katı alışkanlık ve tutumlara sahip ise değişen şartlara uyum sağlamak için gerekli olan esnekliğe sahip olamayacaktır." (Kaplan, 1965; s:9-11).

Küçük çocukların okula uyumlarını kolaylaştırmak için özellikle gelişim düzeylerine uygun sınıflar olmalı, ailenin önerileri ve bilgileri dikkate alınmalıdır. Öğretmen ve aile diyalogları bu dönemden itibaren empatik bir bakış açısı ile düzenlenmeli ve öğretmen aileye yol göstermelidir.

2.1.3.Sosyal ve Duygusal Uyum

Bireyin tüm hayatı, çevresine uyum sağlama çabası içinde geçer. Doğumdan başlayarak bir gelişim gösteren bu uyumda, bireyin içinde bulunduğu toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel etkisi büyüktür (Yavuzer, 2002; s:47).

Toplumsal düzenin sağlıklı işleyişi büyük ölçüde toplumu oluşturan bireylerin sosyal ve duygusal uyumları ile bağlantılıdır. Çünkü bireyler, yaşadıkları toplumun normlarına uygun tepkiler vermeyi, ancak sağlıklı bir sosyal ve duygusal gelişime sahip olmaları ile gerçekleştirebilirler. Sosyal ve duygusal anlamda uyumlu bireyler; başkaları ile sağlıklı ilişkiler kurma, onlarla işbirliği içerisinde çalışma, yaşamlarında mutlu ve başarılı olma şanslarını yükseltirler. Aynı zamanda kazanılan sosyal beceriler; kişinin haklarını savunabilmesini, kendisi için uygun olmayan istekleri reddedebilmesini, gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmesini kolaylaştırır (Güven, Işık, 2006; s:125).

Duygusal tepkiler öğrenme ve olgunlaşmayla birlikte değişiklik gösterir. İlk günlerde her şeye ağlayan çocuk, zamanla ihtiyaçları doğrultusunda ağlar (Arı, Üre, Seçer, 2001; s:1). Çocukların, topluma uyum sağlayabilmesi için olumlu sosyal-duygusal davranışlara sahip olması gereklidir. Erken çocukluk döneminde, çocukların sosyal-duygusal davranışlarının desteklenmesi, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmayı, işbirliği içerisinde çalışabilmeyi, başkalarının haklarına ve duygularına saygı duymayı, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmeyi ve gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmeyi sağlayacaktır. Bu nedenle, sosyal-duygusal davranışların desteklenmesinde anne-babalara ve eğitimcilere büyük görevler düşmektedir (Ceylan, Ömeroğlu, 2012; s:74).

Çocuklar ilkokula başladıkları zamanlarda daha karmaşık düşünce, hareket ve sosyal etkilere ilişkin beceri geliştirirler. Bu zamana kadar, çocuklar temelde benmerkezcidir ve hayatları ev, aile ve muhtemelen okul öncesi kurum ya da günlük bakım merkezidir. İlkokulun ilk yılları normal olarak Erikson'un dördüncü basamağı olan çalışkanlık ve aşağılık duygusu krizi üzerine yoğunlaşarak geçecektir. Çocuğun bebeklik yıllarında güven erken çocukluk yıllarında özerklik ve okul öncesi yıllarda girişimcilik özelliklerini geliştirdiğini varsayarsak, bu deneyimlerin okul yıllarında başarı ve yeterlilik duygularına katkıda bulunabileceği düşünülebilir. Bu aşamada çocuk "büyümüş" olduğunu kanıtlamaya çalıştığı aslında "kendi başıma yapabiliyorum" basamağıdır (Slavin, 2013; s:63).

Okula uyum ve akran ilişkileri konusunda yaşanacak problemler karşısında ailelerle iletişime geçilmelidir. Konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda, okula uyumla karşılıklı etkileşim halinde bulunan farklı değişkenlerin ele alınması konunun detaylı biçimde irdelenmesi açısından önem taşımaktadır. Farklı değişkenlerin küçük çocukların okula uyum sağlamalarına etkisi, karşılaştırmalı olarak ele alınmalıdır. Okula uyum düzeyini tespit etmek için gözlem, anne-baba görüşü gibi farklı kaynaklardan da bilgi elde edilmelidir (Gülay, 2011; s:8-9).

Sosyal becerisi olan çocuklar katıldıkları etkinliklerden daha çok zevk alır ve kendi kararlarını kendileri verirler. Oysa sosyal becerisi yeterince gelişmemiş olanlar akranları tarafından dışlanabilir, ihmal görebilir ve yetişkinlerin ihmaliyle, istismarıyla karşılaşabilirler (Çetin vd., 2003; s:89). Sosyal beceri eksikliğini belirlemede kullanılacak ipucu, çocuğun davranış hakkındaki bilgisinin olup olmadığı ve o davranışla ilgili geçmiş performansıdır. Sosyal beceri eksikliklerine müdahale için öğretme, model alma ve davranış provası gibi yöntemler kullanılmaktadır (Erdoğan, 2002; s:56).

Sağlıklı toplum, sağlıklı bireyler yetişirse ancak verimli bir şekilde oluşabilir. Bir bireyin sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi için fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması gerekmektedir. Bu yüzden sosyal yönden gelişimini tamamlamış, kendini gerçekleştirebilmiş, etrafında olanların farkına olan ve bunlara uyum gösteren bireylerdir. Bireylerin sosyal gelişimleri son yıllarda önemini daha da arttırarak insan gelişiminin en önemli araştırma konularından biri olmayı sürdürmektedir (Büyükkışık, 2009; s:12-13). Erken çocukluk yıllarında sosyal ve duygusal yeterliliğin, bireyin gelecek yıllardaki başarı düzeyini ve ruhsal sağlığını belirleyici olması göz önüne alındığında, bu dönemde çocukların temel sosyal ve duygusal becerileri

kazanmalarına yardımcı olacak yetişkin tutum ve davranışları önemlidir (Güven vd., 2006; s:306).

Fiziksel yönden iyi gelişen çocuk oyunlara ve gruplara girmekten çekinmez, kendine güvenir. Duygusal tepkilerini kontrol etmeyi öğrenen çocuklar, genellikle sosyal gelişim yönünden de başarılı çocuklardır (Yalçın, 2010; s:223). Duygusal gelişimde diğer gelişim alanları ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Özellikle bedensel gelişimi normal olan bir çocuğun duygusal gelişiminin de normal olduğu görülmektedir. Ayrıca duygusal tepkilerin temelinde zihinsel karışıklıklar bulunmaktadır. Duygusal gelişme ile sosyal gelişmeyi birbirinden ayırmak oldukça güçtür. Çocuk duygusal bakımdan gelişmez ise çevresi ile iyi ilişki kuramaz dolayısı ile sosyalleşemez. Duygusal yönden sorunları olan bir çocuğun dil gelişimi de olumsuz etkilenecektir. Tüm gelişim alanlarının birbiri ile etkileşim halinde olmasına rağmen çevresel ve kalıtsal özellikler çocuğun duygusal gelişiminde de kendine özgü bireysel ayrılıklar olmasına yol açar. Her çocuğun kendine has düşünceleri, becerileri ve duyguları vardır. Önemli olan çocuğun duyguları ile başkasını zora sokmamasıdır (Yeşil, 2008; s:22-23).

İyi bir sosyal uyumun gerçekleşebildiğini bazı ölçütlerle anlamak olasıdır. Şöyle ki:

Farklı Gruplara Uyum Gösterme: Farklı gruplara uygun bir biçimde davranan, onlarla ilişki kuran, arkadaş gruplarına olduğu kadar yetişkinlere de uyum gösteren birey, sosyal açıdan uyumlu bir kişi olarak kabul edilir.

Sosyal Tutumlar: Toplumca istenen tutum ve tavırları diğer insanlara yönelten, sosyal yaşama bu tavırlarla katılan kişiler, sosyal bakımdan uyumlu sayılırlar.

Kişisel Doyum: Toplumsal ortamda aldığı rolle, kurduğu ilişkiden yeterince doyum sağlayan kişi, sosyal bakımdan uyumlu sayılır." (Yavuzer, 2002; s:50).

Daha yaygın bir ifadeyle, sosyal uyum (toplumsal uyum), kişinin sosyal uyarıcıya, özellikle grup yaşamının baskı ve zorluklarına karşı duyarlılık geliştirmek, başkalarıyla geçinebilmek, onlar gibi davranabilmek, onaylanabilir davranış kalıpları geliştirebilmektir (Yapıcı ve Yapıcı, 2005; s:46).

2.1.4.Çocuğun Hazırbulunuşluğunun Uyuma Etkisi

İlkokul kişilere temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı bir eğitim basamağıdır. Bu dönemde geçirilen öğrenme yaşantıları kişinin ileriki yaşamını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle okula hazırbulunuşluk oldukça önemli bir kavramdır. Okula hazır olan çocuklar, daha kolay uyum sağlayacakları için temel bilgi ve becerileri kazanmakta

zorlanmayacaklar, çevresiyle daha iyi etkileşime girerek daha başarılı ve mutlu bir eğitim-öğretim yaşamı geçireceklerdir.

İlkokula hazırlık, öğrenmeye hazırlık ve okula hazırlık olmak üzere iki farklı başlıkta ele alınmaktadır. Öğrenmeye hazırlık, çocuğun öğrenebilmesi için gerekli olan fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimi kapsarken, okula hazırlık, çocuğun okul yaşamında başarılı olabilmesi için gerekli becerileri elde etmesini sağlayan özellikler olarak görülmektedir (Albayrak, 2000; s:46)

Okula başlama çocuklar açısından oldukça önemlidir. Hazırbulunuşluk ise çocuğun okula başlamasında oldukça kolaylaştırıcı bir etmendir. Okula başlamaya hazır olan bir çocuk evden ya da okulöncesi eğitim kurumundan ilkokula daha kolay geçiş yapacaktır. Bu geçiş sırasında diğer sorunlarla baş etmek zorunda kalmayacaktır. Okula başlamaya hazır olmayan ya da eksik hazır bulunuşluktaki çocukların ise evden, anneden ayrılma, yeni bir ortama uyum sağlama, yeni arkadaşlar ve öğretmenlerle iletişim kurma, öğretmenin yönergelerine uyma, dikkatini uzun zaman belli bir konu üzerinde yoğunlaştırma, okuma-yazma ve matematik gibi derslerdeki konuları öğrenme, öğrendiklerini tekrarlama, geliştirme gibi pek çok durumda ortaya çıkan sorunlarla baş etmeleri hiç de kolay olmamaktadır (Gürkan, 2009; s.5).

Hazırbulunuşluk, bireyin bir beceriyi yapabilecek olgunluğa ulaşmasının yanı sıra, o beceri için basamak oluşturacak bilgi, istek, tutum gibi temel yaşantılara sahip olmasıdır (Avcı, 2003; s:45). Örneğin, çocuğun okula başladığı zaman yazmayı öğrenebilmesi için parmak kaslarının olgunlaşmasının yanı sıra kalemi tutmayı daha önceden bilmesi gerekmektedir. Hazırbulunuşluk, çocuğun bütün gelişim alanlarındaki temel bilgi ve becerilerle donanmış, kendine güvenen, kendisi ve çevresi ile barışık bir biçimde duygusal karışıklığa uğramadan ilköğretime başlaması ve ilköğretimdeki etkinliklere ilgi ve istekle katılabilesidir (Gürkan, 2003; s:4)

Hangi öğretim kademesinde olursa olsun okula başlama değişik ve yeni deneyimleri içermesi bakımından heyecan verici bir süreçtir. Çocuk bu süreçte, içinde doğup büyüdüğü ve kendini güvende hissettiği aile kurumunun dışındaki bir kuruma ve farklı bir ortama adım atar. Bu yeni ortam kendine özgü kuralları, yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukları ve yeni yaşamsal deneyimleri içeren evden farklı bir sosyal çevredir. Bu yeni sosyal çevrede çocuk, ilk kez formal eğitimin gerektirdiği planlı ve programlı öğretim etkinliklerine katılmak ve ilköğretim birinci sınıfın en önemli görevi

olan okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır. Çocuğun bu yeni sosyal çevrenin beklentilerini karşılayabilmesi ve bu yeni ortama uyum sağlayabilmesi belli bir düzeyde hazır bulunuşluğu gerektirmektedir (Erkan, 2011; s:186).

Okula hazırbulunuşlukla ilgili olarak çeşitli tanımlar yapılmakta ve kapsamı çeşitli görüşlerle açıklanmaya çalışılmaktadır. Ancak, okula hazırbulunuşluğun daha iyi anlaşılabilmesi için okula hazırbulunuşluğu etkileyen etmenlerden söz etmek gerekmektedir.

2.1.4.1. Okula Hazırbulunuşluğu Etkileyen Etmenler

Çocuğun, yeni bir duruma kolaylıkla uyum sağlayabilmesi, çocuğun kişisel özellikleri kadar yeni ile eski yaşantısı arasındaki uyumuyla ilgili olmaktadır. Okulöncesi eğitim döneminden ilköğretime geçişte kimi öğrenciler zorlanırken kimi öğrenciler hiç zorlanmaz. Buradaki en önemli etmen çocuğun okula hazırbulunuşluğu ile açıklanabilmektedir. Çocuğun ilköğretimin taleplerini kolayca yerine getirebilmesi bireysel özellikleriyle olduğu kadar çevrenin ona sağladığı olanaklarla da yakından ilişkilidir. Okula hazırbulunuşluğu etkileyen etmenler, fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve çevresel etmenler olarak belirtilebilir. Bu etmenlerin birbirinden bağımsız olmadığı, birindeki eksiklik ya da yetersizliğin diğerlerini de etkilediği görülmektedir (Oktay, 2007; s:269-270).

• Fiziksel Etmenler: Okula başlamak için çocuğun belirli bir yaşa erişmiş olması yeterli olmamaktadır. Çocukta bulunması gereken en önemli niteliklerden biri çocuğun sağlıklı ve normal bir beden gelişimine sahip olmasıdır. Çocuk, okula başladığında yaşlarının boy ve kilosuna yakın bir düzeye ulaşmamışsa, bu durum onun için birtakım sorunlar ortaya çıkaracaktır. Çocuğun kalem tutabilmesi için ince kas becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Aynı şekilde görme ve işitme açısından da çocuğun sağlıklı olması gerekmektedir. Aksi halde, iyi göremediği ve iyi işitemediği için öğretmenin verdiği yönergeleri anlamayan dolayısıyla o yönergelerin gereğini yapamayan çocuk, başarısızlığı erken yaşta tatmış olacaktır (Oktay, 2007; s.270-272).

Zihinsel Etmenler: İlköğretim dönemi zihinsel gelişimin en yoğun olduğu dönemdir. Çocuklar okuma-yazma ve matematik gibi temel becerileri ilköğretim döneminde kazanır ve geliştirirler. Çocuktaki öğrenme yeteneğini etkileyen bir başka önemli özellik de zekâdır. Zekâ, çocuğun anne-babadan almış olduğu önemli kalıtsal özelliklerden biridir.

Kalıtımsal özelliklerle birlikte çevre koşulları zekâ gelişimi üzerinde oldukça etkilidir. Ancak, bu kalıtımsal özelliği daha iyi geliştirebilmek için uygun çevresel koşullar gerekmektedir. Uygun olmayan çevre koşullarının zekâ gelişimini olumsuz yönde etkilediği yapılan araştırmalarla doğrulanmıştır (Oktay ve Unutkan, 2003; s:147).

Duygusal Etmenler: Okulun isteklerini karşılamada başarılı olabilmek için beden sağlığı kadar önemli olan bir başka nokta da duygusal olarak sağlıklı ve dengeli bir kişilik yapısına sahip olmaktır. Duygusal olarak engeli olan, aşırı derecede duyarlı ve anneye bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme etkinliğine katılmaları çok güç olacaktır. Anneden ayrılmaları, diğer çocuklara göre daha uzun süren çocuklar bunu başardıklarında, sınıf arkadaşları öğrenme sürecinin büyük bölümünü aşmış olurlar. Çocuklar bu kez de onlardan geri kalmış olmaları nedeniyle hayal kırıklığına uğralar. Duygusal olarak sağlıklı olmanın en belirgin işareti, çocuğun insanlarla (yaşlıları ve yetişkinler) rahatça iletişim kurabilmesi ve öğrenme konusunda isteklilik göstermesidir (Oktay, 2007; s:278-281).

• Sosyal ve Çevresel Etmenler: İlköğretim dönemindeki çocuğun sosyal ve çevresel öğelerini büyük ölçüde ailesi oluşturmaktadır. Çocuklar aile içindeki duygusal ve sosyal etkileşimlerden etkilenmekte ve bunu okula başlarken de okula karşı tutumlarıyla göstermektedirler. Duygusal ve sosyal açıdan okula hazır olmayan çocuklara karşı, öğretmenlerin tutum ve davranışı çocuğun tüm okul yaşamını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Yazıcı, 2001, s. 5-6). Toplumsal çevre koşullarının çocuğun gelişiminde önemli rolü olduğu ve özellikle yaşamın ilk yıllarında içinde yaşadığı aile ve yakın çevrenin sağladığı olanakların çocuğun duygusal, toplumsal ve zihinsel gelişimindeki rolüne değinen görüşler giderek daha çok ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle ev ortamı, çocuğun yaşamının ilk beş yılında önemli bir temel eğitim kurumudur. Aile ortamı, çocuğa sağladığı olanaklar ve kazandırdığı deneyimlerle onu evden sonraki ikinci en önemli eğitim kurumu olan okul yaşamına hazırlamaktadır. Ekonomik koşullar, oyun ve çeşitli sosyal deneyimler için ortam ve olanaklar, evdeki iletişim ortamı, okuma yazmaya karşı tutum, çocuğun güven ve kişilik gelişimini etkileyen anne-baba ilişkileri, ev ortamını oluşturan nitelikler olarak sıralanabilir (Unutkan, 2006; s:13-14).

2.1.5.Çocuğun Gelişim Özellikleri ve Uyum

İlköğretimin ilk beş yılını kapsayan yıllar son çocukluk ‘somut işlemler’ dönemi, son üç yılını kapsayan dönem ise ergenlik dönemi ‘soyut işlemler’ olarak kabul edilir. 6-12 yaş

dönemini kapsayan son çocukluk döneminde okula başlama, eğitim-öğretim etkinliklerinin yapıldığı dönem olduğu için oldukça önemlidir. Akranlarıyla olumlu ilişkiler geliştirme, cinsiyet rolünü kazanma, toplumun kişiye yüklediği rolleri benimseme ve öğrenme, okuma ve yazma gibi temel okul becerilerini öğrenme ve geliştirme, değerler ve vicdan anlayışını geliştirme, kendine uygun bir değer sistemi oluşturma ilköğretim dönemindeki çocukların kazanmaları gereken gelişim görevleridir (Aydın, 2002; s:40-42). İlköğretim dönemi çocuklarının gelişim görevlerini tamamlamaları, onların bu dönemde yapacağı etkinliklere bağlıdır. Bu açıdan bu dönemin özelliklerinin bilinmesi okula uyumları açısından oldukça yararlıdır. Bu dönemin özellikleri şu başlıklar altında anlatılabilir:

2.1.5.1.Zihinsel Gelişim

İlköğretimin ilk beş yılı içerisinde çocuklar, bilişsel yeterlilik olarak hızlı değişme gösterirler. Bu dönemdeki çocukların zihinsel gelişimi, okulöncesi çocuklardan çok farklıdır. Artık tersine çevirebilme kavramını kazandıklarından korunum ilkesi ile ilgili bir sorunları da yoktur. Nesnelerin fiziksel yapılarında ya da mekândaki konumlarında değişmelerle, miktar, hacim, sayı vb. özelliklerinde değişme meydana gelmeyeceğini idrak ederler. Kısa ve geniş bardaktaki süt ile ince uzun bardaktaki sütün aynı miktarda olduğunu görebilir, parçalanmış çikolatalarla kalıp halinde olanın aynı miktarda olduğunu ifade edebilirler. Algılanan görüntüye göre değil gerçeği anlayarak tepkide bulunurlar (Senemoğlu, 2009; s:46-47). Tüm dünyada çocukların somut işlemler döneminde okula başlamaları bir rastlantı değildir.

Bu dönemde çocuklar üst düzeyde gruplama yapabilirler. Bir grup nesnenin bir başka grubun alt sınıfı olabileceğini anlarlar. Örneğin, taşıtları otomobil ve kamyon gibi araçlar olarak gruplayabilir. Otomobilleri de, benzinle çalışanlar ve mazot gibi yakıtla çalışan diğer otomobiller olarak sınıflandırılabilirler (Bayhan ve Artan, 2004; s:60). Çocuklar yine bu dönemde nesnelere belli özelliklerine göre sınıflayabilirler. Örneğin nesnelere uzunluk, genişlik, ağırlık gibi özelliklerine göre düzenleyebilirler. Bu beceriyi kazandıktan sonra geçişleri ve dönüştürmeleri daha kolay yaparlar (Senemoğlu, 2009; s:47).

Somut işlemler dönemindeki çocuklar, benmerkezcilikten uzaklaşmışlardır. Olayları ve dünyayı, başkaları açısından da görebilirler. Ancak bu dönemde, düşünme süreçleri çocuk tarafından gözlenebilen gerçek olaylardan ibarettir. Çocuklar, somut olduğu sürece karmaşık problemleri çözebilirler. Soyut problemleri ise çözemezler. Soyut kavramları, çevresindekileri model alma yoluyla yerinde kullanmalarına karşın anlamlarını

açıklayamazlar. Çocuk, yaşamında işe yarayacak problemleri çözmekten de zevk alacaktır. Ayrıca, çocuklar bu dönemde dili etkili olarak kullanmakla birlikte vatan, millet, ülke vb. soyut kavramları anlayamazlar. Soyut kavram ve deneyimlerin somut yollarla açıklanmaları gerekir. Örneğin, "sakla samanı gelir zamanı" vb. deyimler somut olarak çocuklara açıklanmalıdır (Senemoğlu, 2009; s:46-48).

Bu dönemdeki çocuklar bir şey üretilir takdir görme çabası içine girerler. Başarabilirler ve takdir görebilirlerse daha iyiye giderler. Oyun çağından sıyrılmaya çalışan çocuklar, daha çok yetişkinler dünyasını gözlemlemekte ve yetişkinlerin beğenisini kazanabilmek için daha çok çalışmaktadırlar. Zamanlarının büyük çoğunluğunu okulda geçiren çocukların okul yaşamlarında çalışmaları ve bunun sonucunda ödüllendirilmeleri gelecekte yapacakları konusunda güdülenmeleri açısından çok önemlidir (Erden ve Akman, 2005, s. 92-93).

Artık yedi yaşında olan çocuğun okuma yazmayı öğrenmesi, matematik işlemleri yapması, problemler üzerinde akıl yürütmesi beklenir. Çünkü o şimdi Piaget'in somut işlemler dönemindedir. Çocuklara ilişkin gözlemlerinden ve deneyimlerinden yola çıkan Piaget, normal zihin gelişiminin dört dönem içinde ilerlediğini savunmuştur. Ona göre başlangıçta refleksif olarak yapılan işlemler, zamanla düşüncenin kazanılması ile bilinçli hale gelmektedir (Ömeroğlu, 2007; s:55). Somut işlemler döneminde düşüncedeki ilerleme, bir önceki döneme göre çok daha ilerlemiştir. Bu dönemde gerçek işlemlerin ortaya çıktığı belirgin olarak gözlenir. İşlem, zihinsel bir faaliyetin somut bir davranışa dönüşmesidir (her zaman bir davranış olarak dışarı yansıtılmayabilir). Bu dönemde çocuk, bilgiyi zihinsel olarak izler, zihninde bir düzene koyar, işler ve mantıksal bir sonuç çıkarır. Gerekli görürse bu sonuçla tutarlı bir işlem yapar (Arı, 2003; s:82).

Bu dönemde mantıksal düşünmenin başlaması duygusal yaşamda dikkate değer bir dengenin oluşumuna yardımcı olur. Son çocukluk dönemindeki çocuklar, kendilerinin değil, başkalarının bakış açısını kullanabilir, artık düşündükleri ve merak ettikleri çeşitli becerileri kazanmaya başlar. Bir anlamda düşündüklerinin işlevsel düzeyde gerçekleşmesi onlara haz verir. Örneğin, sözcükleri dilediği biçimde kullanabilmesi, yazmayı öğrenmesi, resimli macera kitaplarını okuyabilmesi, sayıları toplayabilmesi çocuğa haz veren beceriler arasında sayılabilir (Yavuzer, 2006; s:71).

Ancak soyut düşünce tam olarak gelişmemiş olduğu için, tümüyle kuramsal olarak verilen bir problem karşısında başarısızlığa uğranabilir. Bu dönemdeki çocuklar "adalet",

"özgürlük" gibi soyut kavramları konuşmaları sırasında kullanabilmelerine karşın, içeriklerini kavramada sorunları vardır. Olayları değişik yönleriyle irdeleyerek, geleceğe yönelik hipotezler kuramazlar. Somut işlemler dönemi, zihinsel işlem yapma yeteneğinin henüz gelişmediği işlem öncesi düşünce ile mantık işletme yoluyla muhakeme yapılabilen soyut düşünce arasında bir geçiş dönemi olarak kabul edilir

Dönemler ilerledikçe, çocukların kavrama ve problem çözme yeteneklerinde niteliksel gelişmeler gözlenmektedir (Erden ve Akman, 2004; s:76).

2.1.5.2.Dil Gelişimi

Kendini ifade etme ve başkalarıyla iletişim kurma insanoğlunun en temel gereksinimidir. Bu gereksinimi karşılamak için kullanılan araç ise dildir. Dil, akranlar, çocuklar ve yetişkinler arasındaki tüm etkileşimlerde en önemli iletişim araçlarından biridir. Okulöncesi dönemde 4-6 yaş arasında dinlemeyle ilgili kazanımlar edinen ve konuşmaya hazır hale gelen çocuğun, dil gelişimi ilköğretim yıllarında hız kazanır. Çocuklarda, sözcük dağarcığı, hızlı ve önemli bir biçimde, ilköğretim döneminde zenginleşir. Çocuklar okuma ve yazmayı öğrendikten sonra, ilköğretim döneminde günlük yaşamda kullanması gereken sözcükleri büyük oranda öğrenir. Bu nedenle, çocukların dil gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek zengin uyarıcılar veya etkinlikler, çocukların gittikçe artan dil ögesine sahip olmalarını sağlayacaktır (Küçükkaragöz, 2005; s:105).

Türkiye'de dil olarak Türkçe'nin temel kuralları genellikle ilköğretimin ilk beş yılında verilmeye çalışılır. İlköğretimde üzerinde durulması gereken en önemli nokta, öğrencilerin dil gelişimi bakımından özelliklerini ve kavrayış güçlerini dikkate almaktır. Bu nedenle ilköğretimin ilk sınıflarında, dilimizin ana kuralları öğretilmeli ve dilin kurallarıyla incelenmesine özen gösterilmelidir (Küçükkaragöz, 2005; s:106).

İlk çocukluk dönemiyle son çocukluk dönemi, zihin ve dil gelişimi açısından çok farklıdır. Örneğin beş yaşında bir çocuk için topu, oynanılan bir şeydir; onu, sadece işlevsel anlamda düşünür. Sekiz yaşa doğru çocuk, top şekli, boyu, maddesi ve rengiyle tanımlar. Sözlü beceri sekiz yaşında kendini gösterir (Yavuzer, 2006; s:102).

Dil gelişimi, bilişsel gelişim ve olgunlaşmaya bağlı olarak ortaya çıkar. Kullanılan sözcükler, kurulan cümle biçimleri, konuşma içerikleri bilişsel gelişimin düzeyi ile birlikte, anne babanın çocukla iletişim biçimi, geçirilen yaşantıların nitelikleri, bireyin özdeşim

kurduğu grubun özellikleri gibi çevresel faktörlerden de etkilenir (Erden ve Akman, 2004; s:52).

Okul yıllarında ise yazılı dil daha etkin hale gelir. Çocuklar okumayı ve yazmayı öğrenirlerken söyledikleri her sözcüğün yazılı bir karşılığının olduğunu fark ederler. Kendilerini yazarak da ifade etmeye başlarlar. Okuyarak sözcük dağarcıklarını genişletir ve konuşmalarını daha etkin hale getirirler. Tartışmalarda kendilerini rahatlıkla ifade edebilirler (Ömeroğlu, 2007). Bu yaştaki çocuğun bazen dili, bir yetişkin gibi kullandığı görülür. Çocuk eski sözcük bilgisini zenginleştirir, sözcük dağarcığı 3000 kelimeye ulaşır. Bu sözcüklerin çoğu sıfat ve edattır. Çünkü çocuk, yalnızca olayların ve nesnelerin adlarını öğrenmekle yetinmez, özelliklerini, farklılıklarını ve benzerliklerini de öğrenmek ister (Yavuzer, 2006). Böylece, çocuk giderek daha uzun ve karmaşık cümleler kurmaya başlar. Sözcük dağarcığı geniş olmasına rağmen çocuk, sözcüğün gerçek anlamını her zaman pek bilmez. Bu nedenle, sözcüğü bazen yanlış yerde kullanabilir ya da bilmeden bazen hoş olmayan sözler sarf edebilir. Bu durumda çocuk azarlanmamalı ve sözcüğün gerçek anlamının ne olduğu tarif edilmeye çalışılmalıdır (Göknaar, 2004; s:67).

Somut işlemler döneminde işlem öncesi dönemine göre dilin öğrenilmesinde, sosyalleşmede ve özellikle düşünme süreçlerinde önemli gelişme ve ilerlemeler olur (Arı, 2003; s:86). Dil gelişimi bakımından yetersiz olan çocuklar, okul çağında zorlanır ve bocalar. Böyle çocuklara güven kazanmaları için yardım edilmeli ve konuşmaları her fırsatta desteklenmeli ve yüreklendirilmelidir. Ayrıca, çocukların özellikle çok kitap okumaları, dil gelişimleri bakımından çok faydalıdır (Göknaar, 2004; s:69).

2.1.5.3.Fiziksel ve Motor Gelişim

Fiziksel gelişim; boy, kilo, iskelet yapısı, dişler ve vücut biçimleri gibi alanlarda görülen değişiklikleri kapsar. Motor gelişim ise, fiziksel büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişimine bağlı olarak çocukların hareket etmelerini sağlayan büyük ve küçük kasların kontrolünü kazanma sürecidir. Okul çağı çocuklarında fiziksel gelişim okul öncesi ve ergenlik dönemlerine göre daha yavaş, fakat daha düzenli olmaktadır. Çocuklar ilk yıllarda kaslarını kontrol edemediklerinden istedikleri hareketleri yapamazlar. Fakat zamanla bedenlerini kontrol altına almayı öğrenirler. Altı yaşa kadar görülen hızlı ve dengesiz gelişim özellikleri, yedi yaşından itibaren giderek düzenli ve dengeli bir hale gelir ve çocuk hem fiziksel hem de duygusal olarak olgunlaşır. Bu durum ergenlik dönemindeki hızlı büyümeden önceki sakinlik olarak da değerlendirilebilir (Ömeroğlu, 2007; s:56).

Okulöncesi dönemde başlayan büyüme hızındaki düşme 11 yaşlarına kadar süregelir. İlköğretimin ilk yıllarında çocukların büyümesinde gittikçe artan bir yavaşlama olmasına karşın; kızlarda 11-13, erkeklerde 13-15 yaşlarında vücut biyokimyasında farklılaşmalar gözlenmektedir. Buna bağlı olarak da kız öğrenciler, 11-12 yaşına kadar erkek öğrencilerden daha kısa ve güçsüz olmalarına karşın; 16 yaşından sonra erkeklerin kızlara göre daha uzun ve iri oldukları gözlenmektedir (Erden ve Akman, 2005; s:52).

Okul öncesi dönemde gelişen motor beceriler ve algısal motor koordinasyon sayesinde ilkokul çocukları pek çok spor yapabilir ve yazma gibi daha ince motor becerilerin üstesinden gelebilir (Gürpınar ve Akan, 2001; s:98). Özellikle ilköğretimin ilk üç yılında yürüme, koşma gibi kaba motor kontrolünü gerektiren becerilerin gerçekleştirilmesinde hiçbir sorun olmamasına karşılık, özellikle erkek çocukların ince motor kasların koordinasyonunda sorunları vardır. Bu nedenle çok uzun süreli kalem tutma ve küçük puntolarla yazmayı gerektiren ödev ve okul çalışmaları, okula karşı olumsuz bir tutum geliştirilmesine neden olabilir. 10-11 yaşlarına doğru ince motor kasların kontrolü büyük ölçüde başarılıdır. Buna bağlı olarak, çocuklar ayrıntılarla uğraşmayı gerektiren işlerden hoşlanmaya başlarlar; el sanatlarına, müzik aletleri çalmaya vb. ilgi çok artar (Erden ve Akman, 2004; s:132).

Vücut önceki yıllara göre hastalıklara karşı daha dirençli duruma gelmiştir. Vücut kimyası, kızların kemik yaşını erkeklerinkinden 1-2 yıl daha yükseltmektedir. Eklemler her iki cinsten de yumuşaktır. Onun için, bu yaşlarda çocuklar ağır yük kaldırmamalı, kamburlaşarak oturmamalı ve yürümemelidir. Bu dönemin sonunda çocuklar, süt dişlerinin yerine asıl dişlerine kavuşmuşlardır. Onun için bu yaşlarda diş bakımı, dengeli beslenme ve süt içme alışkanlığı geliştirilmelidir (Bakırcıoğlu, 2002; s:23).

6-12 yaş dönemindeki gelişmede, iç salgı bezlerinin önemli bir yeri vardır. 2-6 yaş döneminde timüs, hipofiz ve tiroit bezleri oldukça etkenken, Örneğin bu yaş döneminde, tiroit bezinin oldukça önemli bir işlevi vardır. Tiroit bezi yeterince salgı üretmezse, çocuğun bedensel ve zihinsel gelişimi yavaşlar. Tiroit bezleri yeterli ölçüde çalışmayan çocuk edilgen ve tembeldir. Yüzü ve vücudu şişkin görünümündedir. Tiroit bezi salgısındaki yetersizlikler, bağırsakları da tembelleştireceği için, bu tür çocuklar peklik ve sindirim güçlükleri çekerler. Bu yaş döneminin sonuna doğru, sindirim ve boşaltım organlarının gelişimi, yetişkinlik çağındakine oldukça benzer bir yapıya kavuşur (Ayдын, 2001; s:62).

Bu dönem çocuklarına bakıldığında birbiriyle aynı bir gelişim süreci gösterdikleri görülür. Buna rağmen bireysel farklılıkları nedeniyle bütün çocuklar gelişimin her alanında aynı şekilde bir süreç göstermezler. Örneğin bazı çocuklar yaşına uygun fiziksel ve motor gelişim özellikleri gösterirken, sosyal ve bilişsel olarak diğerlerinden geri olabilirler. Özellikle fiziksel büyüme, çocuğun yaşadığı çevresi, beslenmesi ve kalıtımla getirdiği özellikler ile gerçekleşmektedir (Ömeroğlu, 2007; s:24).

2.1.5.4.Sosyal Gelişim

Doğumdan itibaren başlayan, yaşam boyu devam eden, kişinin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasını ve içinde yaşadığı topluma uyumunu sağlayan bir süreçtir (Arı, Çağdaş ve Seçer Şahin, 2002; s:26).

İnsanlar bir grubun ve daha geniş bir toplumun üyesi olarak, diğer üyelerle etkileşerek yaşamlarını sürdürürler. Çocuk da doğduğu andan itibaren bir grubun, ailesinin doğal bir üyesidir ve içinde bulunduğu toplumda etkili, hem kendine hem de topluma yararlı bir biçimde yaşayabilmek için, düşünme, yapma ve hissetme yeteneklerini kullanarak kültürün davranış örüntülerini, ahlak değerlerini ve kendi rollerini benimsemek, bazı nitelikler geliştirmek durumundadır. Bu anlamda sosyal gelişim, bireyin içinde yaşadığı toplumda etkili bir biçimde fonksiyonel olması için, gerekli nitelikleri geliştirmesi sürecidir (Ülgen ve Fidan, 1984).

İnsan tek başına değil, başka insanların da bulunduğu bir toplum içerisinde yaşar, yaşadığı çevreyle de sürekli iletişim içinde olur. İşte insanın iletişim içerisinde bulunduğu insanlarla uyumunu sağlayan sosyal gelişimdir. Sosyal gelişme, kişinin içinde yaşadığı toplum tarafından kabul edilebilir biçimde davranmayı öğrenme sürecidir (Kulaksızoğlu, 2005).

Sosyalleşme kavramını ilk kullanan Emile Durkheim olmuştur. Durkheim eğitimi "yetişkin kuşakların, yetişmekte olan kuşakları sosyalleştirmesi, toplumsal hayata alıştırmaları, ruhsal, zihinsel ve ahlaki yönden yetiştirmesi" olarak açıklamıştır (Silah, 2005).

Binbaşoğlu'na (1990) göre sosyal gelişim; kişinin doğumundan yetişkin oluncaya dek, başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği ilgi ve duygularının tümüdür.

Sosyalleşme, öğrenme sonucu gerçekleştiğinden çocuğun içinde yaşadığı toplumu, tüm yönleriyle iyi tanınması esastır. Bireyin, toplumun kültürünü ve kendisinin toplumdaki rolünü bilmesi ve toplumla bütünleşmesi sosyal gelişimi ifade etmektedir (Kandır, 2004).

Her çocuk bir toplumda doğar ve o toplum tarafından belirlenmiş kuralları ve sosyal rolleri öğrenmelidir. Çocuklar, örneğin; erkeklerin-kızların, çocukların-yetişkinlerin, doktorların-hastaların ne olduğunu ve her bir kategorideki insanların nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmek zorundadır. Çocuklar bu sosyal kategorileri ve kuralları anlamadan, toplumun rekabetçi bir üyesi olarak hareket edemezler (Zembat ve Unutkan, 2001).

Bir çocuğun toplumsallaşabilmesi için üç ön koşula gereksinim vardır. Bunlardan birincisi, içinde toplumsallaşabileceği süregelen bir toplumun, bir dünyanın varlığıdır. İkincisi, çocuğun yeterli ve gerekli biyolojik ve kalıtsal özelliklere sahip olmasıdır. Sözelimi önemli bir zihinsel bozukluğu olan bir çocuğun yeterli ölçüde toplumsallaşabilmesi ya son derece güçtür ya da tümüyle olanaksızdır. Üçüncü olarak çocuğun öteki insanlarla, doğası gereği birtakım ilişkiler kurma isteği içinde bulunması, sevgi, merhamet, utangaçlık, kıskançlık, acıma, vb. duygusal birtakım deneyimler kazanması gerekir. Bunların her biri toplumsal bilincin kazanılmasının temelini oluşturan gerekli olmazsa olmazlardır (Elkin, 1995).

Acun ve Erten'e (1995) göre ise bir insanın sosyalleşmesi için şunları öğrenmesi gerekir:

Gereksinimlerini doyumak

Davranışlarını toplumun değer yargılarına göre düzenlemek

Olumsuz davranışlarını en aza indirmek

Toplumca onaylanan davranışları alışkanlık haline getirmek

Gelenek ve göreneklere uygun biçimde davranmak

Başkaları ile iyi ilişkiler içinde olmak

Kendine karşı saygılı olmak

Toplumda saygın ve örnek bir kişilik sergilemek, okul öncesi çağda çocuğun kazandığı sosyal gelişimin temel taşlarını oluşturur.

Sosyal becerileri gelişmiş bir insan, çevresindeki diğer insanlarla sorun yaratmadan, olumlu ilişkiler kurabilir. Sorun yaşasa dahi, bunları toplumca onaylanan yollarla çözümler. Bu özellikleri, sosyal statülerine yansıyabilir, buldukları toplumda liderlik rolü üstlenebilirler. Çocuklarda disiplin olaylarının önemli bir kısmının nedeni, sosyal uyumsuzluktur. Çocukların sahip olduğu çeşitli ilgi ve tutumlar da sosyal gelişimle ilişkili düşünülebilir (Aral vd., 2000).

Sosyal gelişim; yardımlaşma, paylaşma, işbirliği içinde çalışmayı, iyi ilişkiler kurmayı da beraberinde getirir. Çocuğun bu becerileri yerine getirebiliyor olması çocuğun sosyal uyumunu gösterir ki, bu çocuğun kendine güven duyması, insanlarla uyum içinde yaşaması, mutlu ve başarılı bir yaşam sürmesi için gerekli birer olgudur. Bu beceriler çocuğa zamanında kazandırılmazsa ileride öğrenilmesi zor olabileceği gibi çocuğun sosyal uyumunu da bozabilir (Çağdaş ve Seçer, 2002).

Çocuğun normal bir toplumsal gelişim gösterebilmesi için, buna da en az "bilgi"ye verdiğimiz önem kadar önem verilmesi gerekir (Binbaşıoğlu, 1995).

Yedi yaşından itibaren çocuklar sakinleşirler. Yalnız başına uzun zaman geçirirler. Bu sırada düşünme, izleme, dinleme ile meşguldürler. Ebeveynlerinin, öğretmenlerinin ve yaşlılarının kendilerine karşı olduğunu düşünebilirler. Hassas duyguları eleştirilirse incinebilirler. Sekiz yaşında denerlerse her şeyi yapabileceklerini düşünürler. Başarısızlıkları onları yeni şeyleri denemekten vazgeçiremez. Yeni arkadaş edinmekte güçlük çekmezler. Başkasının bakış açısını anlamaya başlarlar. Başkalarının ne düşündüğüne ve ne yaptığına önem verirler (Ulutaş, 2007).

Çocukta sorumluluk duygusunun gelişimi de bu döneme rastlar. Ayrıca bu dönemde çocuklar büyüklerinden bir takım değer yargılarını da öğrenirler. Çocuklar büyüklerinden ahlak kurallarına; iyi kötü gibi değer yargılarına sahip olamazlarsa, bunların yerine başka yollarla ve tesadüfen karşılaştıkları değer yargılarını benimsemeye başlarlar (Öcal, 1998).

Bu dönemde çocuğun benliği, ailenin dar alanından toplumun geniş ilişki ve öğrenme olanaklarına kadar gider. Anne baba ile özdeşimin yanı sıra öğretmenler ve arkadaşlar gibi özdeşimler de önem kazanır. Sosyal iletişim artar ve özellikle yaşlılar ile olan ilişkiler çok önemlidir. Arkadaş ilişkilerinde saldırganlık azalır ve çocuk, kendi başına ya da diğer çocuklarla oynadığı oyunlar aracılığı ile dünyayı algılamaya ve onun bir bölümünü kendi denetimi altına almaya çalışır. Yaşantı örnekleri yaratır ve bunlar üzerinde denemelerde bulunur. Kendisini arkadaşları ile karşılaştırmaya başlar ve oyunların yanı sıra yaşlılarıyla birlikte çalışmalar da yapar (Konuk, 2006).

Rekabet de bu dönem çocuklarında çok sık ortaya çıkar. Grubun kendisini tanıması için grup üyeleri arasında yapılan çatışmalar, kendi grubuyla rakip gruplar arasında çatışmalar, grupla toplumu düzenleyen diğer sosyal gruplar arasındaki çatışmalar şeklinde rekabet görülür. Bunların her biri çocuğun sosyalleşmesini farklı şekilde etkiler. Yaşanan rekabet zaman zaman kavgaya neden olabilir (Ulutaş, 2007). Çocukların bu dönemde

rehberliğe ve yardıma ihtiyaçları vardır. Bu dönemde onlara yetişkin gibi davranılmalı ama yetişkin insan tutum ve davranışları beklenmemelidir. Bu dönemde aile bireylerinin olduğu gibi çocuğun okul ortamında kendisine en çok model alacağı öğretmenlerinin de rehberliğine ihtiyacı vardır.

Sosyal gelişim açısından son derece hayati önem arz eden okul çağında öğretmenlerin öğrencilerle konuşarak, onların görüşlerini de alarak ders işlemeleri, grup çalışmasına önem vermeleri, çocukların normal sosyal gelişme sağlamaları ve uyumları için gereklidir (Öcal, 1998).

2.1.6. Okula Uyum Sağlamış Çocuğun Yeterlilikleri (Özellikleri)

İlköğretim birinci sınıfta eğitim ve öğretimde başarıya ulaşmak için, öğrencilerin özelliklerini bilmek, eğitim-öğretim etkinliklerini onların özelliklerine göre düzenlemek gerekir (Yalçın, 1999; s:11-12). Okula başlayan çocuklarda bir takım yeterlikler bulunmalıdır. Bu yeterlikler çocuğun uzun süreli uyum sorunu yaşamamasını engelleyerek sınıfa uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır. Yeterlikleri, okulöncesi eğitim alan çocuklar öğretmenleri ve anne babalarından, okulöncesi eğitim almayan çocuklar ise evde anne babalarından öğrendikleriyle kazanmaktadırlar (Oktay ve Unutkan, 2007; s:29). İlköğretim birinci sınıf çocuğunun sahip olması gereken yeterlikler şu başlıklar altında sıralanabilir (Gökçen, 2004; s:6):

- Sevdiklerinden ayrı kalabilme: Her çocuğun bireysel farklılıklarından dolayı okula uyum süreci farklıdır. İlköğretime yeni başlayan bir çocuğun okula kolay uyum sağlayabilmesi için anneden kolay ayrılabilmesi ve ayrı kaldığında da herhangi bir aşırıya kaçan üzüntü yaşamaması gerekir. Anne-babaların ve öğretmenlerin çocuklarını kendilerinden bağımsız işler yapmaya yüreklendirmesi, gerektiğinde ona rehberlik etmesi çocuğun bu olgunluk düzeyine ulaşmasında oldukça etkilidir.

Kendi kendine giyinme becerisini kazanmış olma: İlköğretim oldukça kalabalık bir ortamdır. Çocuğun bu eğitim yaşamına olumsuz başlamaması için öncelikle kendi kendine giyinme becerisini kazanmış olması gerekmektedir. Kalabalık bir sınıfta öğretmen çocuğa her zaman bu konularda zaman ayıramayacaktır. Bu yüzden bu beceriyi kazanmış çocuklar uyum sürecini rahat atlatacaklardır. Bu beceriye sahip olmayan çocuklar ise zorlanacak ve okula gitmek istemeyeceklerdir. Böylece okul yaşamına olumsuz başlamış olacaklardır. Anne ve babaların giyinme ile ilgili davranışları çocuğun kendisinin yapmasına teşvik etmesi, okulöncesi öğretmenlerin çocukların işlerini kendilerinin yapmasına olanak

tanınması, oyun ve eğlence yoluyla ayakkabısını bağlama, giyinip soyunma gibi davranışları desteklemesi bu beceriyi kazanmasında etkilidir.

Kendi temizliğini yapabilme ve tuvalet kontrolünü kazanmış olma: Çeşitli nedenlerden dolayı okullarda yeterli hijyeni sağlamak olanaklı olmamaktadır. Bu dönemde çocuklar sıkça hastalanmaktadırlar. Bunu önlemenin yollarından biri çocuğun, ilköğretim öncesi dönemde kendi temizliğini yapabilme becerisini kazanmış olmasıdır. Çocuk bu beceriyi kazanmadan ilköğretime başlamış ise öğretmen, temizlik konusunda nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda bilgiler vermeli, okulun ilk günlerinde tuvaletlerin yerini göstermeli ve sağlıkla ilgili kuralları hatırlatmalıdır. Diğer bir yeterlik de çocukların kendi kendilerine tuvaletlerini yapabilmeleri ve ders süresince tuvaletlerini tutabiliyor olmalarıdır. Eğer, çocuk bu konuda sıkıntılıysa durum iyice gözlenmeli ve gerekiyorsa tıbbi destek alınmalıdır.

Kendini ifade edebilme-İletişim kurabilme: Çocukların okula başladıklarında kendilerini ifade edebilecek düzeyde sözcük dağarcığına sahip olmaları ve okuldaki diğer kişilerle iletişim kurabilmeleri onların okula uyum sürecini kolaylaştırır. Anne ve babalar bu becerilerin gelişebilmesi için çocuklarıyla olabildiğince her fırsatta konuşmalı ve onları dinlemelidir. İlköğretim birinci sınıf öğretmenleri de sınıfta etkin bir iletişim ortamı oluşturmalı ve her çocuğa kendini ifade etme olanağı vermelidir.

Sırada dik ve belli bir mesafede oturabilme: Çocuğun bedeninin düzgün gelişmesi oldukça önemlidir. Çocuğun sırasında otururken hem dik hem de masaya mesafeli bir biçimde oturması gerekmektedir. Doğru oturma biçimi ilköğretime geçişi kolaylaştırırken, bir yandan da küçük yaşlarda oluşabilecek fiziksel bozuklukları önlemede etkilidir. Bu konuda özellikle ilköğretim birinci sınıf öğretmeni, çocukların okula başladıkları ilk günden itibaren sıraya nasıl oturacakları, yazı yazarken, kitap okurken defter ve kitaplarını nasıl tutacakları ve bedenlerini nasıl konumlandıracakları ile ilgili çocuklara yardım etmelidir.

Kalabalığa alışma, teneffüslerde kendisini koruma: İlköğretime başlamakla birlikte çocuk kendisini kalabalık bir ortamda bulmaktadır. Özellikle teneffüs zilinin çalmasıyla birlikte çocuklar çok hızlı bir şekilde sınıftan çıkmaktadırlar. Bunun sonucu olarak da birçok kaza olmaktadır. Çocukların ani dönüş, duruş yapabiliyor ve bedenlerini kontrol edebiliyor olması ortaya çıkabilecek ani kazaları önler. Anne ve babaların, erken çocukluk döneminde çocuklarını kalabalık, enerjilerini boşaltabilecekleri ve bu sırada

beden gelişimlerine katkıda bulunacak yerlere (oyun parkı vb.) götürmeleri onların kalabalığa alışmasına ve kendisini koruma becerisini kazanmasına yardım edecektir. Çocuk bu beceriyi kazanmadan ilköğretime başlamış ise birinci sınıf öğretmeni, özellikle beden eğitimi gibi derslerde beden gelişimini destekleyici etkinliklere yer vermelidir.

Kendi sorumluluğunu taşıma: Çocuklar ilköğretime başladıklarında çantasına defterine sahip olmak, onları özenle taşımak, kılık kıyafetinden sorumlu olmak gibi bir takım görevlerle karşı karşıya gelmektedirler. Eğer onlara okulöncesi dönemde yaşamın diğer aşamasında taşıyabilecekleri kadar sorumluluklar ve fırsatlar verildiyse uyum sürecini daha rahat geçireceklerdir. Çocuk bu beceriyi kazanmadan ilköğretime başlamış ise birinci sınıf öğretmeni, ilk günlerden itibaren çocuğa eşyalarına sahip çıkmasını hatırlatmalı, onu çok fazla zorlamayacak ödev ve sorumluluklar vermelidir.

Okuma ve yazmaya hazırlayıcı ön yeterlikleri kazanmış olma: Çocukların okuma-yazmaya hazır olabilmesi için öncelikle öğrenmeye açık ve istekli olması ve el-göz koordinasyonun gelişmiş olması gerekir. İlköğretimden önce bu özelliklerin kazanılabilmesi için ailelere ve okulöncesi öğretmenlerine görevler düşmektedir. İlköğretim birinci sınıf öğretmeni de okulun ilk günlerinde çocukların bu özelliklerini gözlemlemeli, eğer bu özellikleri kazanmamış öğrenciler var ise bunları destekleyen etkinlikler düzenlemelidir.

Konsantrasyon süresini yeterince kazanmış olma: Çocuk ilköğretimde ders süresi kırk dakika olduğu için uzun süre dikkatini yoğunlaştırmakta zorlanır. İlköğretime başlamadan önce yapılacak etkinliklerle çocuğun dikkat süresi uzatılabilir.

Sırasını bekleme, başladığı bir işi sonlandırma, sabır gösterme: Sorumluluk bilincini kazanmış olan çocukların, başladığı bir işi tamamlama ve sabır gösterme gibi davranışları göstermesi beklenmektedir. Çocuğun ilköğretim gibi kalabalık ortamlarda bu tür davranışları gösteriyor olması, onun ortama ve içine girdiği gruba uyumunu sağlayarak başarısına olumlu katkılar sağlayacaktır.

Öğretmenin verdiği yönergelere uyma: Çocuğun, öğretmenin yönergelerini doğru olarak algılaması ve gereklerini yapmalı, eğitim yaşamında başarılı olmanın şartlarındandır. Bu nedenle öğretmenler, yönergeleri açık ve anlaşılır bir şekilde vermeli, karmaşık beceriler için yönergeler kademeli olarak verilmeli ve çocukların anlamadığı durumlarda yinelenmelidir.

Temel akademik becerilere sahip olma: Çocukların okuma-yazma ve matematik gibi çalışmalarını başarabilmeleri için belirli akademik becerilere sahip olarak ilköğretime başlaması gerekmektedir. Ebeveynleri ve okulöncesi öğretmenleri, çocukların ilköğretim öncesi bu becerileri kazanabilmeleri için çeşitli çalışmalar yaptırmalıdır.

Bu özelliklerin çocuklarda kazanılmış ya da yetersiz olmasının belirlenmesi ilköğretim birinci sınıf öğretmenin en önemli görevleri arasında yer alır. Okula belli yeterliklerle gelmiş çocukların okula hazır olması beklenmektedir (Oktay ve Unutkan, 2007; s:29-35).

2.1.7. İlkokul Birinci Sınıflarda Uyum Programı

Bu dönemin sağlıklı bir şekilde geçirilebilmesi için Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2010 yılından itibaren eğitim öğretim yılı başlangıcında, gerçekleştirdiği bir uyum programı vardır. Bu uygulamaya göre okul öncesi çocuklar, 1. ve 5. sınıf öğrencileri diğer sınıflardan bir hafta önce bağımsız anaokullar da dahil olmak üzere çocuklar daha geç saatte okula gelip daha erken saatte okuldan ayrılarak başlangıçta aile-öğretmen ve çocuk katılımlı etkinliklere katılmaktadırlar. Böylece okulun çocuğa daha rahat tanıtılması amaçlanmakta, çocuğun fizyolojik dengesi uyku saatleri aşamalı olarak düzenlenmeye çalışılmakta ve ailesiyle okulda zaman geçirme isteği gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'de "İlköğretim Okulu Birinci Sınıflar Uyum Programı" olarak adlandırılan uygulama 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim birinci sınıflarda eğitim-öğretim yılının başlamasından bir hafta önce yapılmaktadır. Anaokulu, anasınıfı, uygulama sınıfları ile ilköğretim okulu birinci sınıf ve 5.sınıfa başlayacak çocukların bir hafta önce eğitim-öğretime hazırlanması yönelik yapılan açıklama şöyledir (MEB, 2006):

Haftalık ders programında belirtilen saatler ve içerik, okul ve yerel imkânlar ölçüsünde esnek bir şekilde değerlendirilmektedir. Anaokullu, anasınıfı ve uygulama okulları ile ilgili öğretmenler tarafından Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri ve Amaçları doğrultusunda oyunun temel etkinlik olarak dikkate alındığı, çocuğun okulu tanıma ve uyumunu sağlamasını kolaylaştıracak bir haftalık esnek bir program hazırlanmaktadır.

Velilerin öğrencilerle beraber okula gelip gitmelerinin, alışkanlık haline gelmemesi için velilerin sınıf ortamına zaman zaman alınması sağlanmaktadır.

Normal öğretim yapan okullarda birinci sınıflar kendi sınıflarında, ikili öğretim yapan okullarda ise birinci sınıflar farklı bir sınıfta uygulama yaparken kendi sınıflarını dönüşümlü olarak kullanmaktadır.

Velilere yönelik Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisince; okul, öğrenci ve veli ilişkisi, öğrencilerde oluşabilecek kaygılar, korkular ve alınacak önlemler gibi konularda bilgilendirme çalışmalarına yer verilmektedir.

Öğrenciler başlangıç aşamasında okuma-yazmaya yönelik çalışmalar ile karşılaşmadığından ve bu yönde öğrencilerde isteksizlik görüldüğünden, bu programın son aşamasına doğru okuma-yazmaya yönelik faaliyetlere de yer verilir (ilköğretim birinci sınıflar için).

Okul fobisini yenme, drama, eğitsel oyun, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler gibi konularda yerel düzeyde hizmet içi eğitimler düzenlenerek öğretmenlere seminer verilmektedir.

Bu uygulamayla ilgili olarak, çeşitli açıklamalar il milli eğitim müdürlükleri tarafından da yapılmıştır. Genel olarak öğrencilerin, sınıf öğretmenlerinin gözetiminde oyun, drama, sosyal ve sportif etkinlikler yoluyla öğrenme ortamını, okulunu, sınıfını, arkadaşlarını, öğretmenlerini tanınması, okul kurallarını öğrenmesi, aynı zamanda evine güvenle gidip/gelme eğitimini alması ve okula iyi bir başlangıç yapması amaçlanır. İlköğretim birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okul korkularını yenmeleri ve okula uyumlarını sağlamaları için bir hafta önce okula başlamaları öngörülmüştür.

Okula uyum haftası olarak adlandırılan bu hafta boyunca gerek öğretmenlere, gerek velilere, gerekse okul yöneticilerine birtakım görev ve sorumluluklar düşmektedir. İlköğretime olumlu yaşantılar geçirerek başlayan bir çocuğun gelecek okul yaşantısında da bunu sürdüreceği akla getirilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı da bu çerçevede uyum haftasına ilişkin açıklamalar yapmış ve ilköğretim okulu birinci sınıflar uyum programı için örnek haftalık ders programı hazırlamıştır (Ek-4).

2.1.8.Okula Uyumu Sağlamak İçin Yapılacak Etkinlikler

İlköğretim çağı çocuklarda, duygusal tepkileri öğrenme ve olgunlaşma ile beraber farklılıklar gösterebilir. Çocuğun içinde yaşadığı ortam ve şartlar, iç salgı bezleri duygusal gelişimde önemli rol oynarlar. Çocuklara ilgi, sevgi ve güven içinde bir ortam sunulabilir. Çocukların duygusal gelişimi olumlu bir gelişim izleyebilir (Karakaya, 2007; s:113).

Okula uyumla ilgili sınıfta veya okul içinde yapılabilecek bazı etkinlikler:

- Sınıf ortamında sosyal gelişimi destekleyecek tanışma amaçlı bir drama çalışması,

- Sosyal gelişime uygun davranışları içeren değişik görüşlere ilişkin örnek olay canlandırma,
- Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme bilincini destekleyici herhangi bir kukla tekniğiyle öykü anlatma,
- Basit dekor ve müzik eşliğinde eşyalar kişiler tarafından seslendirilen tertip ve düzen alışkanlığı kazandırmayı destekleyici drama etkinliği,
- Özel giysiler, aksesuarlar, makyaj ve çeşitli ülkelerin müzikleri veya CD'lerini içeren etkinlikleri için bir öykü canlandırma,
- Müzik, kostüm, makyaj ve takılarla desteklenmiş oyun hâline dönüştürülebilecek öykü canlandırma,
- Bazı ev eşyalarını tanıtıcı canlandırılabilir veya kukla teknikleriyle anlatılabilecek oyun etkinliği
- Çeşitli şapkalar kullanılarak bazı meslekleri tanıtmayı amaçlayan, yeni bir kişilik kazandırabilecek drama etkinlikleri Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013a: 16).

2.2.OKULA UYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Küçük çocukların okula uyum sağlamalarını etkileyen birçok unsurdan bahsedilebilir. Okul olgunluğuna ulaşılmaması bu unsurlar arasında yer almaktadır. Okul olgunluğuna ulaşılmaması uyum sorunlarında önemlidir. Çocuğun okula hazır olması ya da okul olgunluğu, çocuğun okul eğitimini başaracak gelişimsel düzeye gelmesini ifade etmekte olup okul başarısı açısından oldukça önemlidir (Özdemir-Kılıç, 2004).

Okula başlamadan önce okula hazırlık çalışmaları evde yapılabilir. Bununla birlikte anaokulu öğretmenlerinin de çocuğun okula uyumunda çok önemli katkıları vardır. Sevecen, anlayışlı, sabırlı, güler yüzlü, hoşgörülü öğretmenler, çocukların uyumunu daha da kolaylaştırmaktadırlar. Ayrıca öğretmenler, çocukların okuldaki uyumunu saptayacak değerlendirme ölçekleri kullanarak hem çocukların uyumunu takip etmeli hem de gelişimlerini değerlendirmelidirler.

Özgenel'e (1992) göre, çocuğun okula uyum sağlamada güçlük çekmesinin çeşitli nedenleri vardır. Bu nedenler şunlardır:

- Anneye aşırı bağımlılık,
- Özgüven eksikliği,

Çocuğun, okul kavramını yeterince öğrenememiş veya yanlış öğrenmiş olması,
Ailenin, çocuğun okula başlamasını, çocukluktan yetişkinliğe doğru geçiş olarak algılaması ve bunu çocuğa hissettirmesi,
Çocuğun okula ceza olarak gönderilmesi,
Ana-baba ve öğretmen arasındaki davranış farklılıkları,
Aile içerisindeki huzursuzluklar
Ailede yeni bir kardeşin doğması, bir yakının ölümü, hastalığı vb. sorunların olması.
Öztürk'e (2008) göre de okula uyumu etkileyen faktörler şunlardır:
Herhangi bir hastalık veya tatil nedeniyle okuldan uzak kalma,
Aile içinde sıkıntı ve gerginlik yaratacak olayların varlığı (aileden birinin ölümü, hastalık, sosyo-ekonomik kriz yaşanması gibi),
Okulda arkadaş ilişkilerinin bozulması,
Okulun değişikliği,
Öğretmenin değişikliği,
Göçle yaşanan çevrenin değişikliği,
Yeni bir kardeşin dünyaya gelmesi,
Okulda sıkıntı ve gerginlik yaratacak olayların varlığı (dayak, onur kırıcı sözlere veya davranışlara maruz kalma gibi),
Çocuğun cinsel ya da fiziksel tacize uğraması ya da bir felaketle karşı karşıya kalması,
Çocuğun arkadaş ilişkilerinde yaşadığı önemli problemler, arkadaşlık kuramaması, grup içinde kendine yer edinememesi ve dışlanması da okula uyuma tetikleyici rol oynayabilir.
Okula uyumu etkileyen faktörler incelendiğinde, aile içindeki faktörleri daha baskın olduğu görülmektedir. Anneye aşırı bağımlılık, ailenin okula başlamayla ilgili çocuktan gelişim özellikleri üzerindeki beklentileri, annenin hamile olması, aile içinde geçimsizliğin olması, aile içindeki ölümler gibi birçok etken aile ile ilgilidir. Duygusal olarak dengeli olmayan, aşırı derecede hassas ve anneye bağımlı, anneden ayrılmakta zorluk çeken çocukların okuldaki öğrenme faaliyetlerine katılmaları çok güçtür. Anneden ayrılmaları diğer çocuklardan daha uzun süren bu çocuklar, sonunda bunu başardıkları zaman da, artık sınıf arkadaşları öğrenme sürecinin büyük bölümünü aşmış olurlar (Oktay, 2000).

İlköğretim okulu, çocuk için yeni bir ortamdır. Bu ortamda çocuğun uyması gereken birtakım kurallar, farklı özelliklere sahip öğretmenler ve öğrenciler, başarması gereken dersler ve yapması gereken birtakım görevler bulunmaktadır (Dinçer, 2005, s. 101-130). Çocukların bu çevreye uyum sağlamaları anlamlı, mutlu ve yaratıcı deneyimler edinmeleri, anne babaların, öğretmenlerin, okulun ve sosyal çevrenin desteğiyle olacaktır. Bu durumda, çocukların ilköğretime uyum gösterebilmesi için aileye, öğretmene ve okula önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir (Yaşar, 2009; s:126).

Okul çağı, aileden kısmen uzaklaştığı, aile ilişkilerinin zayıfladığı, sosyal bilincin arttığı, sınıf, arkadaş ve oyun grupları içine girildiği bir zamandır. Bu dönemde çocuklar genelde kolay etkilenirler, kendi arkadaşlarının görüş ve düşüncelerini paylaşıp arzularının arkadaşlarının arzuları ile aynı doğrultuda olduğuna inanırlar. Buna karşın büyüklerin görüşlerine karşıt görüştedirler. Ayrıca bu dönemde belirgin şekilde kendi grup üyeleri ve diğer gruplar ile rekabet içindedirler. Okul döneminde birlikte oynama ve karşılıklı konuşma başlar; iş birliği yapabilme geliştirilir. Bu dönemde hızlı bir sosyalleşme görülür. Bencil duygu ve davranışlar azalarak, arkadaş grupları içinde uyumlu davranışlar gösterilir İlkokul deneyimlerinin kazanıldığı sırada yaşanan okul uyumsuzluğu kısa ve uzun süreli olarak sosyal-duygusal uyumu, akademik başarıyı, okula karşı tutumu olumsuz etkileyebilmektedir (Gülay, 2011; s:2.)

Okula uyumu etkileyen faktörleri aile, öğretmenler, arkadaşlar, okul idarecileri iletişim araçları, okul fobisi ve sosyo-ekonomik düzey başlıkları altında ele alabiliriz.

2.2.1.Aile

Aile, toplumsal sistemin bir alt sistemidir. Toplumun devamlılığı, topluma yeni üyelerin katılması için bir ön koşuldur. Toplumda geçerli kuralları öğrettiği, sosyal ihtiyacı karşılayacak davranış modellerine üyeleri hazırladığı için toplumların varlığı ve sürekliliği için aile kurumuna ihtiyaç vardır. (Anar, 1990; s:76)

Aile, en küçük toplumsal kurumdur. Ana, baba ve çocuklardan oluşan bu kuruluşun hem yasalarla saptanan görevleri, hem de geleneklerle belirlenen birçok işlevleri vardır. Aile içinde bulunduğu toplumun kültürünü yansıtmasının yanı sıra, kendine has bir içyapı ve işleyişe de vardır. (Yörükoğlu, 1984: 93)

Anne ve babaların çocuklarına karşı tutumlarının onların uyumunu etkilediğini ortaya koyan birçok araştırma vardır. Ailenin çocuğa karşı demokratik bir yaklaşım içinde olması onun özellikle sosyal uyumunu olumlu yönde etkiler (Işık, 2007, s.6).

Ailenin eğitim seviyesinin düşük olması, aile içi ilişkilerin istenilen nitelikte olmaması, çocuğun eğitiminde eksik ve yanlış uygulamalara neden olabilmektedir. Çocuğun davranışlarını kişilik özellikleri ve yetiştiği aile içindeki yaşadığı deneyimler etkilemektedir. Zira çocuk, yapısı itibarıyla davranışlardan fazlasıyla etkilenmekte olup bu davranışları taklit etmeye çalışmaktadır (Onur, 2000, s. 28).

Sosyal uyum üzerine yapılan çalışmalar, ailenin çocuk üzerindeki ilk etkilerinin son derece önemli olduğunu kanıtlamıştır. Evlerinde yakın bir ilgiyle demokrasinin birleştiğini gören çocuklar, en etkin, özgür ve arkadaşlarıyla ilişkilerinde en başarılı olan çocuklar olmaktadır. (Yavuzer, 2002, s. 130-131).

Aile-çocuk etkileşimi, çocuğun sosyal ve duygusal uyumunda oldukça anlamlı bir yere sahiptir. Aile içindeki duygusal etkileşimin azalmasında anne ya da babadan birinin kaybı veya ayrılıkları ya da çocukları reddetme, ihmal etme, tutarsız davranma, aşırı koruyucu, aşırı hoşgörülü davranma gibi tavırlar gelmektedir. Çocuklarının ihtiyaçlarına yanıt vermemeleri, duygusal etkileşimi azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran diğer sebeplerdir. Ailede duygusal etkileşim eksikliği tüm uyuma özellikle duygusal ve sosyal uyuma olumsuz yönde etkide bulunmaktadır (Işık, 2007, s.8).

Çocuğun uyumlu bir insan olabilmesinin yolu, uyumlu bir aile ortamında büyütülmesinden geçmektedir. Uyumlu ilişkiler içinde, güvenli bir aile ortamında sevgi ve anlayış ile büyüyen çocuk olgunlaşır, kişilik kazanır. Sevdikçe güven duygusu pekişir, desteklendikçe özsaygısı artar. Anlayış gördükçe hoşgörülü olmayı, sorumluluk aldıkça bağımsız davranmayı öğrenir (Kuşin, 1991, s.47).

Duygusal gelişimde en önemli faktör sevgi ve şefkattir. Çevreden sevgi ve anlayış gören çocuk mutlu olur. Anne ve babası tarafından sevilen çocuk güven duygusu içinde normal gelişir. Anne ve baba çocuğa sevgi göstermeli, sevginin sarsılmasına izin vermemelidirler. Çoğu zaman önemli olmayan yanlışlıklar görmezden gelinmelidir. Anlayışlı olarak, çocuğun serbest hareketleri desteklenerek, onun bağımsızlığını kazanması sağlanmalıdır (Arı, Üre & Seçer, 2001: 12).

Araştırmalar, çocuğun psiko-sosyal gelişimi ile aile ilişkileri, yaş, zeka, cinsiyet ve içinde yaşadığı sosyal çevre arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Başal, 2004).

Yavuzer'e (2006) göre çocuğun gelişiminde ailenin en etkili yardımcıları şöyle sıralanabilir:

- Aile, grup içinde dengeli bir birey olabilmesi için çocuğa güven duygusu aşılar.
- Onun sosyal kabul görmesi için gerekli ortamı sunar.
- Sosyalleşmeyi öğrenebilmesi için kabul edilmiş uygun davranış biçimlerini içeren birer model oluşturur.
- Sosyal açıdan kabul edilmiş davranış biçimlerinin gelişimi için yol gösterir.
- Çocuğun yaşam ortamına uyum sağlarken rastladığı sorunlarına çözüm getirir.
- Uyum için gerekli olan davranışla ilgili, sözlü ve toplumsal alışkanlıkların kazanılmasına yardımcı olur.
- Okul ve sosyal yaşamda başarılı olabilmesi için çocuğun yeteneklerini uyarır ve geliştirir.
- Çocuğun ilgi ve yeteneklerine uygun arzuların gelişimine yardım eder.

Büyüme aşamalarında başarılı olan çocuklar, iyi aile ilişkileri içinde yetişmiş bireylerdir. Aile içinde gerçekleşen başarılı ilişkiler mutlu, arkadaşça, bunalımdan uzak ve yapıcı bireylerin oluşumunu sağlar. Bunun tersine olarak, uyum bozukluğu gösteren çocuklar, genellikle başarısız bir anne-baba-çocuk ilişkisinin sonucudurlar. Anne ve babanın sevgi ve ilgisinden yoksun olarak büyüyen çocuklar, büyük bir sevgi açlığı gösterirler. Bu açlık da birtakım davranış ve uyum bozukluklarına sebep olabilir (Yavuzer, 2006).

Otoriter bir eğitimle yetiştirilen çocuklar, dış görünüme göre uslu ve itaatkar görünmekle birlikte, sürekli kaygılı ve gerilimli olduklarından, zaman zaman aşırı isyankar tepkiler ve duygusal patlamalar sergilemektedirler. Aşırı şımarık yetiştirilen çocuklarda hem disiplin hem de öğrenme güçlüğü meydana gelmekte, bencil ve sorumsuz olmaktadır. En geçerli disiplin yöntemi demokratik eğitimidir. Bu durumda karşılıklı ilişkiler olumlu olmakta, başkalarının hakkına saygı gösterilmekte, sorumluluk duygusu gelişmektedir (Ankay, 1992).

2.2.2. Ailenin Rolü

Tüm aileler temelde aynı role sahip olmasına rağmen, her aile ve ailenin her üyesi tektir. Her bir aile bireyi ayrı kişiliğe, değerlere, rol beklentilerine, yeteneklere ve özelliklere sahiptir.

Aile üyeliği ve üyelerin aile içinde alacağı rolleri, gelenekler belirlemektedir. Ancak aile üyelerine yönelik rol beklentileri her ortamda farklı olduğu için; toplumlara, çekirdek ve geniş aile tiplerine göre üyelerin alacağı roller farklılık göstermektedir. Her ne kadar

aile biçimleri toplumdaki topluma farklılaşabilse de belirli işlevler tüm toplumlarda geçerli olmaktadır. (Bulut. 1993: 3)

Ailenin temel rolü toplum tarafından düzenlenmekte, toplumsal yapıya bağlı olarak farklılık göstermektedir. Endüstrileşme ve kentleşme de aile işlevlerinin yerine getirilmesinde bazı değişiklikler yaratabilse de bu değişim genel olarak toplumsal yapıya, özel olarak ailenin sosyoekonomik düzeyi, yerleşim yeri gibi özelliklere bağlı olmaktadır. (Bulut. 1993: 4)

Çocuğa dış dünyayı tanıma olanağı veren, ona çeşitli özellikler kazandıran temel kurum ailedir. Çocuk ailesinden temel öğrenme için gerekli deneyimleri kazanırken, okulöncesi eğitim kurumlarında da bunu pekiştirme olanağı bulmaktadır. Ancak, çocuğun okula karşı olumlu tutum oluşturmada başlıca rolü aile oynamaktadır.

Anne ve babanın çocuk üzerindeki etki alanı oldukça geniştir. Anne ve babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en yakın olan kişiler hem de ilk öğretmenleridir. İnsan kişiliğinin gelişimsel temellerinin atıldığı ilköğretim öncesi dönemde, eğitsel kimliğin belirlenmesinde anne-babanın rolü daha da iyi anlaşılmıştır. Çocuğun aile içindeki yeri, kazandığı değer ve geliştirdiği kimlik, onun giderek toplum içinde kazanacağı kimliğin ve değerlerin belirleyicisi olacaktır (Çelenk, 2003, s. 29).

Çocuk içinde yaşadığı, uyum sağlamayı ve kendini kabul ettirmeyi başardığı ev ya da okulöncesi eğitim kurumundan ayrılarak farklı özellikler gösteren ilköğretim ortamına geçiş yapmaktadır. Bu durum gerek çocuk gerek aile için bir uyum sürecini gerektirmektedir (Dinçer, 2005, s. 101-130). Çocuğun sağlıklı olarak ilköğretime hazırlanabilmesi için aile ve çocuk açısından güvenli ve zevkli bir ortam hazırlanmalı ve çocuk bu ortama adım adım alıştırmaya çalışılmalıdır. Bu bağlamda aileye düşen görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Bu görev ve sorumluluklar şöyle sıralanabilir (Balat, 2004, s. 10):

Aileler, okulun aile katılım programlarını özenle takip etmelidir.

Aileler, okulun programına müdahale etmemelidir.

Aileler, çocuklarını diğer çocuklarla kıyaslamamalıdır.

Aileler okulları çocuklarıyla birlikte gezmelidir.

Aileler, çocuklarının yeni okul yaşamlarında destek olmalı ve onlara rehberlik yapmalıdır.

Aileler, çocuklarının yaşlarına, gelişim özelliklerine ve ilgilerine uygun sorumluluklar vermelidir

Aileler, evde demokratik bir ortam yaratmaya çalışmalıdırlar.

Aileler, çocukların konuşma, tartışma, iş birliği yapma, basit düzeyde karar verme ve dikkatini belli süre koruyabilme vb. becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler gerçekleştirmelidir.

Aileler, çocukta olabilecek kronik ya da fiziksel bir rahatsızlık ile duygusal ve davranışsal sorunları okula bildirerek okulun önereceği çözümleri dikkate almalıdır.

Aileler, çocuğun niçin okula gitmesi gerektiğini uygun bir dille anlatmalıdır.

Aileler, çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi ve toplumla bütünleşmesi için geçerli olan "kurallara uyma", "iş birliği yapma", "alınan kararlara katılma", "paylaşma" ve "sorumluluk üstlenme" gibi sosyal davranışları kazandırmaya yönelik etkinlikler gerçekleştirmelidir.

Ailenin sağlıklı ve sağlıksız olması; ailenin sosyo-ekonomik özelliklerine, aile üyelerinin genetik özelliklerine, kişiliklerine, aile içi ilişkilerin dinamik yapısına ve toplumdaki hizmet ve olanaklara bağlıdır. (Tufan, 1983; Bulut, 1993: s.9'daki alıntı)

İşlevsel açıdan aile çeşitleri sağlıklı aile ve sağlıksız aile olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır. (Dönmezer, 1999: 10)

Sağlıklı ailede bireylerin hepsi duygusal ve bilinçlenme yönünden sürekli bir gelişim içindedir; görev ve sorumluluklar doğal olarak yerine getirilmektedir. Kişiler bağımsız oldukları halde birbirlerine isteyerek ve zevkle yardım etmekte; her bir kişi o aileye ait olmaktan dolayı mutlu olmaktadır. Aile kendi üyelerini değerli bulmaktadır. Aile üyeleri benlik değerlerini olumlu yönde geliştirmektedirler. Toplumla ilişkisini dengelemiş olan aile ne toplumdaki hizmet ve olanaklara bağımlıdır ne de toplumun baskısına tümüyle boyun eğmektedir. (Cüceloğlu, 1998: 58)

Sağlıksız aileler işlevlerini sağlıklı bir bütünlük ve beraberlik içinde yerine getirememektedirler. (Bulut, 1993: 1)

Sağlıksız ailede herkesin boyun eğmesi, itaatkar olması istenir; elinde otoriteyi tutan kişi diğerlerinin bağımsız kişilik geliştirmesine karşı olmaktadır. Otoritenin istediği yönde davranmayan aile üyeleri değişik yollardan cezalandırılmaktadırlar. Çocuk kabul edilmek ve onaylanmak istediği için aile ortamı çocuğa kendi benliğini tanımlama olanağı

vermediğinde çocuk ailenin istediği yönde bağımlı bir kişi olarak gelişmekte ve psikolojik ve sosyal olgunlaşması gerçekleşmemektedir. (Cüceloğlu, 1998: 59)

Sağlıksız bir aile ortamında büyüyen çocuklar normal, sağlıklı bir gelişim gösterememektedirler. Yetişkin oldukları zaman, çocukları için sağlıksız bir aile ortamı oluşturmaktadırlar. Ancak bu şekilde kendi sağlıklı olmayan durumları onlara normal görünebilmektedir. Sağlıksız aile bu durumu sürdürürebilmek için kendine has kurallar koymaktadır. (Dönmezer, 1999: 14)

Sağlıksız ailelerin özelliklerine bakıldığında; sağlıksız ailelerde yanlış ana-baba tutumları olan, otoriter tutum, izin verici tutum, koruyucu tutum, dengesiz ve kararsız tutum ile ilgisiz tutumun ön planda olduğu görülmektedir.

2.2.3.Öğretmenler

Okul, bireylerin toplumla uyum sağlayabilmeleri ve mutlu olabilmeleri yolunda gereksinme duydukları konuları öğrenmelerini sağladığı oranda başarılı sayılır (Yavuzer, 2002, s. 146).

Öğretmenler, anne babadan sonra çocukla en çok ilişkisi olan yetişkinlerdir. Öğretmen tarafından anlaşılma ve tanınma gereksinimi, sadece bir yetişkin tarafından değerlendirilme isteği değil, tanınarak ve anlaşılarak kendini tanıma ve anlama isteğidir (Gül, 2003, s.8-11).

Okula başlamasıyla çocuğun sosyalleşme süreci hızlanmıştır. Bu nedenle sosyal becerilerin kazanılmasında aileden sonra öğretmenin rolü de önemlidir (Tuncel, Demirel, 2010; s:27). Okula başlayan çocuk anne ve babasından sonra kendisinin davranışlarına yön verecek bir başka yetişkinle yani öğretmenle ilk defa tanışacaktır. Bu durum öğrenci-öğretmen etkileşimi şeklinde bundan sonraki okul hayatında kendini gösterecektir. "İlkokulda öğrenciler davranışları konusunda belirsizlikler yaşamaktadırlar. Çünkü çocuk sınıf içindeki doğru ve yanlış davranışların farkında olmayabilir. Burada öğretmenin kaideleri belirlemesi ve öğrencilere anlatması çok önemlidir" (Aydın, 2006; s:22).

Öğretmenlik mesleğinde hedef kitle çocuk yani insandır. Öğretmenlik mesleğinde yapılan etkinliklerin, verilen hizmetlerin insana yönelik olması, öğretmenin kişilik özellikleri yönünden de yeterli olmasını gerekli kılmaktadır. Öğretmenlerin olumlu sosyal davranışları teşvik etmesi ve çocukları bu davranışlara yönlendirmesi, çocuklarda sosyal etkileşimi arttırarak uyumsuz sosyal davranışları azaltmaktadır. Öğretmenin sosyal davranışlarıyla model olması, çocukların bu davranışları göstermedeki isteklerini arttırır

(Gül, 2003; s:35). Bu nedenle öğretmenin iyi bir kişiliğe sahip olması, çocukların daha iyi birer kişilik sahibi olmalarının en önemli güvencesidir (Binbaşoğlu, 2003; s:75).

Öğretmenler çocukların olumlu kişilik geliştirebilmeleri için; olumlu beklentilerin, arkadaşılığın ve kabul görmenin etkin olduğu öğrenme ortamının yaratılmasında, çocuğa karşılaştığı öğrenme güçlüklerini aşmada yardımcı olunarak öğrenmenin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum, çocukta sevilen, değer verilen ve öğrenebilen bir insan olduğu düşüncesini yani olumlu benlik kavramını kuvvetlendirir. Olumlu kişilik kavramı geliştiren çocuk, ilgi ve yetenekleri konusunda tutarlıdır. Yeteneklerini üst düzeyde gerçekleştirir, sorumluluk taşır (Gül, 2003).

Çocuğun okula uyumunda en önemli rol öğretmene düşmektedir. Çünkü çocuk aile dışına çıktığında ilk etkin rol öğretmenindir ve etkisi okul dışında da devam etmektedir. Öğretmenin yeterlikleri, çocuğun gelişimini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Polat, 2010; s:149). Okulun açıldığı ilk günlerde öğretmenin yapması gereken bir takım işler vardır. Okulun kaynakları ve bu kaynaklardan yararlanma biçimini göstermek, günlük program yapmak ve okulun kurallarını tanıtmak vb. görevler bu kapsama girmektedir. Bunların yapılması çocuğun okula aidiyet duygusu kazanmasına katkı sağlar. Okula başlama genelde çocuk için sıkıntılı bir dönemdir. Bu sıkıntıların giderilmesi ve okula sağlıklı bir başlangıç yapılmasında öğretmene görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumluluklar şöyle sıralanabilir (Yaşar, 2009; s:130-131):

Öğretmenler, okula hazırlığın ne olduğu ve nasıl olması gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdır.

Öğretmenler, programlarını eğitimin hedeflerini dikkate alarak hazırlamalıdır. Öğretmenlerin, okula hazırlığı çocuğun tüm gelişim alanlarının eşit şekilde desteklenmesi olarak görerek çocuğun ilköğretime uyumunu kolaylaştıracak, onun okuma-yazmayı kolay öğrenmesini ve her alanda daha başarılı olmasını sağlayacak ön becerileri kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmaları son derece önemlidir.

Öğretmenler, çocukları ilköğretimin nasıl bir ortam olduğu konusunda bilgilendirmelidirler.

Öğretmenler, aile katılım çalışmalarına yer vermelidirler.

Öğretmenler, ailelere doğru bir biçimde rehberlik etmelidirler.

Öğretmenlerin çocuklarla sohbet etme, onlara çeşitli konularda açıklamalar yapma, omzuna dokunma ve empati kurma davranışları çocuğun okula uyumunu

kolaylaştıracaktır. Bu nedenle öğretmenler işe öğrencileri tanımaya çalışarak başlamalıdır. İlk günün sonunda, hangi öğrencilerin konuşmaya gereksinim duyduğu, hangi öğrencilerin hazır oluncaya kadar yalnız bırakılması gerektiğini belirlemelidirler.

Okulun ilk günlerinde sorunlarla karşılaşılması normaldir. Bunun için bu durumun doğal olduğu ve zamanla düzeleceği düşünülerek abartılı tepkiler verilmemeli ve kesinlikle aceleci bir tutumla çözüm bulmaya çalışılmamalıdır. Okulun ilk günlerinde çocukta okul kaygısı belirginleşebilir. Bu süreçte annenin okula gelmesine, çocuğun kendisini rahat hissedinceye dek sınıfta bulunmasına izin verilmelidir. Ancak, bunun uzun sürmesine ve sürekli olmasına fırsat verilmemelidir.

Kimi çocukta okula uyum süreci normalden fazla uzayabilir. Bu durumda sınıf öğretmeni okul rehberlik servisinden ve aileden de yardım alarak birlikte hareket etmelidir. Eğer sorun çözülemiyorsa bir uzmandan yardım alınmalıdır.

Çocuğu tanımak ve onun okula uyumunu kolaylaştırmak için öğretmen gözlem, görüşme, ev ziyaretleri, anket vb. çeşitli tekniklerden yararlanabilir.

Öğretmenin, uyum sürecini acele etmeden, aile katılım çalışmalarını da dikkate alarak planlı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir. Araştırmalara göre, bazı öğrenciler özelliklerinden dolayı daha yavaş öğrenmektedirler, bu öğrenciler için daha çok zamana, dikkate ve kaynağa ihtiyaç vardır (Bloom, 1995, s. 256).

2.2.4.Arkadaşlar

Çocuğun sosyal yönden uyumu için arkadaş edinmesi ve arkadaş gruplarına girmesi gerekir. Arkadaşlık, çocuklara beceri, öğrenme ve gelişim için ortam ve şartlar sağlar, duygusal ve bilişsel yönden destekler, sorumluluk almayı, kendi haklarını korumayı, başkalarının hak ve sorumluluklarına saygı duymayı öğrenmesine yardımcı olur. Böylelikle çocuk toplumsal yaşamın yöntem ve kurallarını kabul eder. Akran grupları, çocukların güven duygularını geliştirir, çekingenliği azaltır, sosyal uyumunu kolaylaştırır. Arkadaşları olan çocuklar olmayanlara göre, sosyal olarak daha yeterlidir. Çocuklar, olgunluk ve yetenek düzeyleri, kendilerine benzer olan yaşlılarıyla arkadaş olur. Arkadaşlarını destekleyici olarak algılayan çocukların daha popüler, daha sosyal oldukları ve daha az davranış sorunlarına rastlandığı görülür (Hartup, 2000; s:213).

Çocukların arkadaşları ile ilişkileri yetişkinlerle olan ilişkilerinden birçok açıdan farklılık gösterir. Arkadaş oyunları çocuklara onlarla aynı gelişim dönemlerini yaşayan çocuklarla etkileşim halinde olma fırsatı verir. Arkadaşları ile anlaşmazlığa düştüğü

zaman, eğer oyun devam ediyorsa arkadaşları ile anlaşmalı ve çözüm konusunda işbirliği yapmak zorundadırlar. Çocukların kendi aralarındaki anlaşmazlıklara yetişkin-çocuk anlaşmazlıklarının aksine kimse otorite olduğunu iddia edemez. Arkadaş anlaşmazlıkları çocukların diğerlerinin düşünce, duygu ve bakış açılarının kendininkilerden farkını görme imkanına neden olur. Anlaşmazlıklar, çocuğun başkalarının davranışları üzerindeki etkileri konusundaki duyarlılığını artırır (Slavin, 2013; s:62).

Bireyin hayatında arkadaş ilişkilerinin en fazla olduğu alan kuşkusuz okul ortamıdır. Okula başlayan çocuğun sosyal-duygusal uyumunda en önemli etkenlerden biri diyebileceğimiz arkadaşlık, okula uyumu kolaylaştırabilir ya da zorlaştırabilir. Okul çağı aynı zamanda öğrencilerin gruplaşma evresidir. Çocuğun akran ya da oyun gruplarına katılması, çocuk açısından gereksinim olduğu kadar, sosyalleşebilmesi için bir zorunluluktur da. Çocuk bu evrede yalnız başkalarının fikir ve tutumlarının bilincine varmakla kalmaz, aynı zamanda onların dikkat ve onayını kazanmaya da özen gösterir (Yavuzer, 2007:227).

Arkadaş seçiminde daha çok kendi yaşında ve cinsiyetinden olan; enerjisi, kendi enerjisine yakın olan çocuklar tercih ettikleri görülür. Yapılan çalışmalarda, 4-6 yaş arasındaki çocukların, yaşlıları ile birlikte geçirdikleri zamanın, yetişkinler ile birlikte geçirdikleri zamanın yaklaşık iki katı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bayhan ve Artan, 2004). Altı yaşındaki çocuk, işbirliği, dostluk, sempati, rekabet, kavga gibi bir dizi toplumsal davranış biçimlerini kazanmaya başlamıştır (Mangır, 1987).

Çocuğun arkadaş grubu, onun sosyal tavırlarını etkiler. Bu sosyal tavırlar, çocuğun genellikle diğer bireylere ve sosyal yaşama karşı tüm tavırlarını içerir. Bir dereceye kadar ailede kazanılan bu tavırlar, çocuğun arkadaş grubuyla olan deneyimleri sonucu değişebilir (Yavuzer, 1999).

Arkadaş ve akran, büyüme açısından oldukça önemlidir. Çocuk, sosyal karşılaştırmalar yapmak ve kendi benlik imgesini başkalarına yansıtmak suretiyle arkadaş ilişkilerinde de kendini tanımayı öğrenir. Bunun yanı sıra, arkadaşlar hem duygusal açıdan birbirlerine destek olur hem de duygusal gelişimi pekiştirir, özellikle de empati duygusunun gelişmesini sağlar (Yavuzer, 1998).

Okulöncesi yıllarında oyun, arkadaşlığın temeli olan olumlu sosyal etkileşimlerin ve ortak etkinliklerin sayısının giderek çoğalmasını sağlar. Okul çağında kurallar ve sosyal roller giderek önemli duruma gelir ve sosyal etkinliklerde cinsiyet farklılıkları daha

belirginleşir. Çocuklar okul yaşına eriştiklerinde arkadaşlıkların kalıcılığı da artar ve kızlar daha sınırlı sayıda çocukla daha kuvvetli ilişkiler kurarken, erkekler daha fazla sayıdaki çocukla arkadaşlık ederler (Yavuzer, 2000).

Sosyal gelişim ilerleyen yaş ile birlikte hızlanmakta; çocuğun yaşadığı deneyimlerin sayısı da artmakta ve bu sayede çocuk kabul edilme, reddedilme tecrübelerini yaşayabilmekte, bütün bunlar ilişkilerin başlatılabilmesi ve devamı için gerekli becerilerin kazanılmasına da imkan sağlar (Palut, 2003).

2.2.5.Okul İdarecileri

Okul ve aile birbirini tamamlayan kurumlardır. Bu nedenle okul ve ailenin işbirliği içinde olması gerekmektedir. Okul çocuk için aileye göre daha geniştir. Kuşkusuz bu geniş çevrenin çocuk üzerindeki etkisi daha da büyüktür (Başaran, 1980, s. 133). Bu süreçte çocuğa sağlanan okul içi ve okul dışı etkinliklerin birbirleriyle tutarlı olması beklenir. Okul yönetimi de çocuğun olabildiğince kısa sürede, rahat ve sorunsuz bir şekilde okula uyum sağlamasını istemektedir (Yapıcı, 2004, s. 3). Çocuğun ilköğretime hazırlanmasında okulun üstlenmesi gereken önemli görev ve sorumluluklar bulunmaktadır. Bu görev ve sorumluluklar şu biçimde sıralanabilir:

Okul yönetimi okulun programı, amaçları ve çalışmaları ile ilgili olarak aileleri bilgilendirmelidir. Okul, çocukların öğrenmelerine ve deneyim yaşamalarına imkan vermelidir. Okul yönetimi, çocuklara güven verici bir ortam oluşturmalıdır. Çocukların okul düzenine alışmaları ve ayrılık kaygısını en az miktarda yaşamaları için ihtiyaç olan düzenlemeler yapılmalıdır.

Aileler okulöncesi eğitim ve ilköğretim programları arasındaki farklılıklar konusunda bilgilendirilmelidir. Okulöncesi dönemde okul-aile işbirliği oldukça yoğundur, ilköğretimde de bu işbirliği devam etmelidir. Aileler, böylece ilköğretimin özelliklerini daha iyi anlayabilme fırsatı bulacaklardır. Bu konuda özellikle alanda yapılan uygulama ev ziyaretleridir. Ev ziyaretleri ile programın anne-babaya tanıtımı ve uygulamada izlenen yolların anlatımı yapılarak çocuğun okul içi ve okul dışında çatışma yaşamasının önüne geçilmiş olacaktır.

Okul yönetimi çocuğu tanımada, yönlendirmede, yeteneğini ve kapasitesini artırmada mutlaka aileyle işbirliği içinde olmalıdır. Bu amaçla ailelerin okula gelmesi, çocuğun sorunlarını paylaşması ve çocuğun başarısının artırılmasında öğretmenlerle birlikte dayanışma içinde olmalıdır.

Okul, çocuğun okula ve okul kurallarına alıştırılması için uyum programları düzenlemelidir. Bu programlara yeni öğrenciler ve ailelerin yanı sıra diğer öğretmenlerin katılımı da sağlanmalıdır. Okulun kuralları başlangıçta çocuklara ve ailelere karşı zorlayıcı olmamalıdır.

Çocukta okul korkusu var ise, okul bunu araştırıp önlemeye çalışmalıdır. Okul çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesi ve olgunlaşması için çeşitli fırsat ve olanaklar sağlamalıdır. (Bulut, 2001; s:155)

2.2.6.İletişim Araçları

İki-üç yaşları arasında televizyon izleyicisi davranışı edinen çocukların araca yönelik ilgileri, beş yaş civarında yetişkinlerinkine benzemeye başlamaktadır. Bilgilendirmek, eğitmek, eğlendirmek, mal ve hizmetlerin tanıtılmasını sağlamak ile inandırmak, harekete geçirmek, televizyonun temel işlevleridir. Gerek eğitim, gerekse eğlence aracı olan televizyon çocukların sosyal ve kültürel gelişiminde etkilidir. Çocuğun televizyonda izlediği her türlü yayın onun sosyal ilişkilerini ve ileriki yaşantısında edineceği değerlerin oluşumunu etkileyebilmektedir (Erdoğan, 2010; s:764). Televizyon, bilgisayar ve cep telefonu gibi kitle iletişim araçları çocukların arkadaş ilişkilerinde etkilidir. Çünkü çocuk kitle iletişim araçlarını kullanmasına bağlı olarak oyunlardan doğal olarak da arkadaşlarından uzaklaşmaktadır. Bu araçların doğru şekilde kullanılması çocukların sosyal ortamdan kopmasını engelleyecektir. Oyun oynama çocuk ve ergenlerin gelişiminde çok önemli bir aşama olarak görülmektedir. Geçmişte oyunlar, sıklıkla kapalı olmayan (oyun parkı, sokaklar vb.) mekanlarda arkadaşlarıyla etkileşim halinde oynanırken, günümüzde teknolojinin gelişimiyle birlikte özellikle de bilgisayar ve internetle birlikte artık kapalı ve sanal ortamlarda, sanal ortamdaki kişilerle oynamaya başlanmıştır (Horzum, Araş, Çakır, 2008; s:77).

Televizyonun çocukların davranışına etkileri üzerine yapılan araştırmalarda, ailelerin televizyon izlemekle daha çok zaman geçirdikçe, televizyon dışındaki diğer aile etkinlikleri ile daha az meşgul oldukları sonucunu ortaya koymaktadır. Anne babalar sıklıkla televizyonu çocuğu sessiz ve meşgul kılmak için bir araç olarak kullanmaktadır. Bazı araştırmacılar; televizyonun, çocukları oyundan alıkoyduğunu belirtir. Çocukların televizyon yüzünden, kaslarını geliştirmek için egzersiz yapma ya da yaratıcı bir şekilde arkadaşlarıyla oynama fırsatını kaçırdığını ifade etmektedir. Ayrıca uzun süreli televizyon

izlemenin, çocukları sosyal olmayan pasif bireyler haline getirdiğini savunmaktadır (Harris, 1986, s. 112-114).

Günümüz dünyasında kitle iletişim araçları hayatımızın önemli bir parçasıdır. Hayatımızın her noktasında onların etkilerini görmek mümkündür. TV, radyo, gazete, kitap, sinema vb. bugün artık çok önemli birer sosyalleşme araçlarıdır. Çocuklar bu araçlarda görmüş oldukları kahramanları, olayları kendilerine örnek alabilirler (Büyükkaragöz vd., 1998).

Çağımızın iletişim çağı olması nedeniyle bu dünyanın her yerinden bilgi ve haber alabilir, her tarafla telefon ve internet bağlantısı kurabiliriz. Neredeyse bu araçlar dünyayı köy haline getirmiştir. Herkesin evinde televizyonu, radyosu, hemen her gün alınan gazeteler ve buradan edinilen bilgiler hayatımızı şekillendirmektedir. Bu noktada kitle iletişim araçlarını sosyalleşmeden ayrı düşünmenin imkanı yoktur (Türkoğlu vd., 2002).

Çocuklar kitle iletişim araçlarını, toplumsal kuralları öğrenmek için değil, o an içinde bulunduğu zevk, haz gereksinimini doyumak için kullanırlar. Çocukların toplumsallaşma güdülerini ise daha çok rastlantısalıdır. Kitle iletişim araçları çocukla doğrudan bireysel bir etkileşim içinde olmakla birlikte, toplumsallaştırıcı etkileri kendine özgüdür. Kitle iletişim araçları günden güne düzenlenir, çocuğu cezalandırmaz, ödüllendirmez, sevmez. Ancak onun hislerine, eylemlerine cevap verir. Çocuk kitle iletişim araçlarında gördüğü, duyduğu durumları kendi ilgi alanına geçirir ve onların bir bölümü doğrudan onun yaşam biçimini, varlığını etkiler. Çocuğun yaşamına giren bu kurallar ve durumlar dolaylı ya da doğrudan, koşulların da etkisiyle toplumsallaşmaya önemli ölçüde katkı sağlar (Elkin, 1995).

Televizyon, görsel ve işitsel duyulara yönelik etkili bir etkileşim aracı olması sebebiyle olumlu etkilerinin yanı sıra, iyi değerlendirilmediği takdirde de olumsuz sonuçlara da neden olmaktadır. Televizyon olumlu bir uyarım kaynağı olmasının yanında, aile içi ve dışı toplumsal etkileşim en alt düzeye indirildiğinde çocuğun sosyal gelişimine olumsuz etkisi vardır (Aydoğmuş, 2004). Bazı araştırmacılar; televizyonun, çocukları oyundan alıkoyduğunu belirtmektedir. Çocukların televizyon yüzünden, kaslarını geliştirmek için egzersiz yapma ya da yaratıcı bir şekilde arkadaşlarıyla oynama fırsatını kaçırdığını ifade etmektedir. Ayrıca uzun süreli televizyon izlemenin çocukları sosyal olmayan pasif bireyler haline getirdiğini savunmaktadır (Harris, 1986).

Yavuzer'e (2006) göre yarının erişkinlerini meydana getirecek çocuk ve gençlerimizin, ruh sağlığı yerinde, dengeli ve uyumlu birer birey olarak yetişmeleri, büyük

ölçüde çocukluk yıllarında aldıkları uyarımlarla ilgilidir. Bu nedenle çocukların oynayacakları bilgisayar oyunlarının ya da izleyecekleri programların seçiminin, özdenetim (otokontrol) yoluyla büyük bir sorumluluk anlayışı içinde, anne ve babalar tarafından yapılması gerekmektedir.

2.2.7.Okul Fobisi

Çocuğun ayrılma endişesi nedeniyle okula gitmek istememesi okul fobisi olarak adlandırılır (Yaşar, 2010:21). Okul korkusu okula başlayan çocuklarda sıkça görülür. Başarısız olma, sinirli öğretmen ve sorunlu arkadaşlar okul fobisinin nedenlerindedir. Ancak temel neden anne babadan ayrılma korkusudur (Arı, Üre & Seçer, 2001; Soysal & Bodur, 2004). Bazı çocuklar okula gider ama sınıfa girmez, bazıları da aylarca ya da yıl boyunca okula gitmezler. Çocuk bu güçlüğünü anne-babasına belirtir. Evde kalmak ister (Özdoğan, 1986; s:239).

Çocuğa korkmaması yönünde verilen mesaj çoğunlukla neden korkmaması gerektiğini anlatır. Neden sorusuna verilen yanıtlar da temelde akıl alanına hitap eder. Oysa korkular bilişsel çarpıtmalarla ilgili olsa da daha çok duygusal alan ile alakalıdır. O nedenle duygulara akıl ile yaklaşmak her zaman sonuç verecek bir yaklaşım değildir. (Aydın, 2012; s:56).

Okul fobisi aşağıda belirtilen tarzlarda gözlenmektedir.

Okula gitmek istememe.

Okula gitmek için evden çıkıldığında panik ve aşırı anksiyete durumu ortaya çıkar.

İştahsızlık, bulantı, kusma, karın ağrısı, baş ağrısı ve diğerleri meydana gelir. (Arı, Üre, Seçer, 2001; s:77).

2.2.8.Sosyo Ekonomik Düzey

Ailenin sosyo-ekonomik koşulları aile yaşamını olumsuz etkilediği gibi çocuğun kişiliğini de olumsuz etkileyebilmektedir. Yoksulluk sebebiyle olumsuz koşullar altında kalan çocuklar sürekli kaygı içinde kalmakta, bu duygu da çocuğun kendini güvensiz hissetmesine neden olur. Çocuğun ilişki içinde bulunduğu arkadaş çevresiyle arasında sosyo-ekonomik açıdan büyük farklar olması çocukta olumsuz benlik algısına yol açabilmekte ve daha üst sınıfa ait olma çabası da çocuğu suça itebilmektedir. Yapılan araştırmalardan elde edilen veriler, çocuk suçluluğuyla yoksulluk ve onun getirdiği yaşam düzeyi arasında dikkate değer bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Çeşitli yollarla

ortaya çıkan ekonomik zorlukların suçluluğu teşvik etmede rol oynadığı savunulmaktadır. Yoksulluk suç üzerinde dolaylı ve doğrudan etkili olabilmektedir. Düşük sosyo-ekonomik durum çocuğu suça yönelten tek neden olmasa da suça elverişli ortamı hazırlayabilmektedir (Yavuzer, 1996, s. 108).

Gelişim psikologları, yoksulluğun ve ilgisizliğin çocukların sağlıklı sosyal uyumunu tehdit ettiğini söylemektedir. Özellikle dikkati yönlendirme stratejileri, düşük gelimli aileler arasında çocukların sosyal uyumu açısından önemlidir. Anne-babaların çocuklarıyla hassas etkileşimi, sosyo-ekonomik düzeyin risklerini azaltan en önemli faktördür (Raver, 1997, s. 1-2).

Çocuğun erken dönemlerindeki yaşantı eksikliği, akademik başarı, sosyal uyum ve kişiler arası çatışmaları çözümüleme yeteneğini etkilemektedir (Baykan, Temel, Ömeroğlu, Bulduk, Ersoy, Avcı ve Turla 1995).

Alt sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynler, çocuk yetiştirmede daha çok fiziksel ceza ve katı disiplin yöntemleri uygulamaktadır. Çocuk yetiştirmede fiziksel cezalar, reddetme, sevgi yetersizliği ve tutarsız cezalandırma yöntemleri ise çocukta saldırgan davranışların gelişmesine sebep olabilmektedir (Berk, 1991).

Alt sosyo-ekonomik düzeydeki ebeveynlerde sosyo-ekonomik şartların yetersizliği kendilerine güvenlerinde eksikliklere ve kendilerini güçsüz hissetmelerine sebep olabilmektedir. Ebeveynlerin bu duyguları aynı ortamda yetişen çocukları da etkilemekte çocuklarda da düşük benlik saygısı ve pasiflik gelişebilmektedir (Gardner, 1982). Çocuğun ilişki içinde bulunduğu arkadaş çevresiyle arasında sosyo-ekonomik açıdan büyük farklar olması da çocukta olumsuz benlik algısına yol açabilmekte ve daha üst sınıfa ait olma çabası da çocuğu suça itebilmektedir. Yapılan araştırmalardan elde edilen veriler, çocuk suçluluğuyla yoksulluk ve onun getirdiği yaşam düzeyi arasında dikkate değer bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Çeşitli yollarla ortaya çıkan ekonomik imkansızlıklar suçluluğu teşvik etmede rol oynadığı savunulmaktadır. Yoksulluk suç üzerinde dolaylı ve doğrudan etkili olabilmektedir. Düşük sosyo-ekonomik düzey çocuğu suça yönelten tek sebep olmasa da suça elverişli ortamı hazırlayabilmektedir (Yavuzer, 1996).

Sonuç olarak ailenin sosyo-ekonomik düzeyi çocuğun fiziksel, psikomotor, dil, sosyal gelişimini ve bunun sonucu olarak, okul başarısını, topluma uyumunu, mesleki başarısını etkileyebilmektedir (Baykan vd., 1995).

2.3.ÇOCUKTA GÖZLENEN UYUM VE DAVRANIŞ PROBLEMLERİ

2.3.1.Uyum ve Davranış Bozukluklarında Tanım ve Sınıflama

Gelişim süreci içerisinde insanlar, sosyal ya da psikolojik pek çok stres unsuru ile karşılaşmakta ve bu stres unsurları ile baş edebilmek için duygusal ve davranışsal başa çıkma yolları aramaktadırlar. Bireyin karşılaştığı zorluklar karşısında çözüme yönelik geliştirdiği çözüm yolları, çevreye ya da kendine yönelik yeni zorluklara yol açtığında davranışsal ya da duygusal sorunların ortaya çıkma riski de artar.

Yavuzer (2005), uyum ve davranış sorunlarını gelişim evrelerinin getirdiği doğal zorluklara yakın çevrenin olumsuz etkileri katıldığında, çocukta bunlara tepki olarak çoğunlukla duygusal düzeyde gözlenen bozukluklar olarak tanımlamaktadır. Alt ıslatma, dışkı kaçırmaya, parmak emme, tırnak yeme, tikler, yalan söyleme, çalma ve hırsızlığı çocukluk döneminde görülen uyum ve davranış sorunlarıdır.

Yaşam boyunca ortaya çıkan uyum ve davranış sorunlarının varlığı, onların tanımlanması sorununu da beraberinde getirir. Çünkü uyum ve davranışa yönelik sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek ve bir davranışı "normal dışı" olarak niteleyebilmek için farklı bir ölçüte gereksinim duyulur.

Yörükoğlu (1997), zeka geriliklerini ve öğrenme bozukluklarını katmayarak çocuklukta psikolojik sorunları dört ana başlık altında toplamıştır; a. Davranış Bozuklukları (hırçnlık, geçimsizlik, kuralları çiğneme, çalma...), b. Duygusal Bozukluklar (korkular, kuruntular, saplantılı düşünceler, uyku bozuklukları, kekemelik, tikler ...), c. Alışkanlık Bozuklukları (parmak emme, alt ıslatma..), d. Ağır Ruhsal Sorunlar (içe kapanıklık, psikoz).

Çocuklukta gözlenen uyum ve davranış sorunlarına ilişkin olarak farklı sınıflamalar bulunmakla birlikte bu sınıflamalar klinik ve deneysel olarak ikiye ayrılabilir. Klinik sınıflama içerisinde en yaygın olarak kullanılanı DSM-IV'tür (Diagnostic Statistical Manual). Amerikan Psikiyatri Birliği, çocuk ve ergenlerde genel olarak gözlenen duygusal sorunları obsesif-kompulsif bozukluk, yaygın kaygı bozukluğu, sosyal fobi, ayrılık kaygısı, posttravmatik stres bozukluğu ve depresyon olarak sınıflarken; davranış problemleri davranım bozukluğu, karşıt gelme bozukluğu, dikkat ve aşırı hareketlilik sorunları olarak bölümlere ayırmaktadır (2000).

Nelson ve ark. (2008), davranış bozukluklarını çocukların akademik, sosyal ve potansiyellerini ortaya koymada sınırlılığa yol açan, duygusal ve sosyal pek çok farklı

disfonksiyonu içeren bir alan olarak tanımlamaktadır. Eğitsel anlamda bir sorunun davranış bozukluğu olarak tanımlanabilmesi için, sosyal ya da duygusal alandaki bir güçlüğün belirli bir süreyle gözlenmesi ve bu güçlüğün akademik anlamda sınırlılığa yol açması gerekmektedir. Buna göre bir sorunun duygusal ya da davranışsal sorun olarak tanımlanabilmesi için;

Zihinsel, duygusal ya da herhangi bir sağlık probleminden kaynaklanmayan akademik başarısızlık,

Akran ve yetişkinlerle olan ilişkilerden hoşnut olmama,

Duruma uygun olmayan duygu ya da davranışlar,

Genel bir mutsuzluk hali,

Okul ya da kişilerarası ilişkilere yönelik geliştirilen normal dışı korku ya da fiziksel belirtiler (Nelson, Benner ve Mooney, 2008).

2.3.2. Davranım Bozuklukları

Davranım bozuklukları içerisinde çok sayıda problem vardır. Bu geniş yelpaze okul öncesi yıllarda başlayıp, okul çağı ve yetişkinlikte de devam eden çok daha ciddi antisosyal davranışlara sebep olmaktadır. Bu bozukluk içerisinde pek çok alt problemi içermesine karşın karşıt gelme, yıkıcı davranış ve aileye karşı gelme davranışlarını bu tanıyı alan hemen her çocukta gözlemek mümkündür. Aileye ya da çocuğun çevresindeki diğer yetişkinlere karşı söylenen kurallara uymama en yaygın olarak gözlenenidir (Herbert, 1991). Bu davranışı gösteren çocuklar kuralları bilir ancak yerine getirmemelerine rağmen yapılan uyarıların hiçbirine uymaz ve kuralları bozmaya devam eder. Davranım bozukluğu gösteren çocuklarda yaygın olarak gözlenen bu davranışa negativistik davranış adı verilir (Herbert, 1991).

Karşıt gelme bozukluğu günlük olaylara karşı gösterilen düşmanca, olumsuz, karşıt tutumlar ve başına buyruk olarak; davranım bozukluğu ise sosyal norm temelli basit kurallara karşı ısrarlı ve şiddetli bir biçimde gösterilen şiddet eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Loeber et al., 2000; akt., Hill, 2002). Karşıt gelme ve davranım bozuklukları birbirlerinden net çizgilerle ayrılmamakla birlikte karşıt gelme bozukluğunun genellikle ebeveynde var olan anti-sosyal kişilikle; davranım bozukluğunun ise aile içindeki kurallara uyabilme yetisiyle ilgili olduğu düşünülmektedir (Hill, 2002).

Davranım bozukluğu DSM-IV'te "temel kurallara ya da yaşa bağlı kalıplara karşı sürekli ve sıklıkla gösterilen şiddet içerikli davranışlar" olarak tanımlanmaktadır.

Davranım bozukluğunun alt tipleri olarak "yıkıcı davranış bozukluğu" ve "karşıt gelme bozukluğu" gösterilmektedir ve davranım bozukluğunun belirtileri 4 grupta tanımlanmaktadır:

- * İnsan ve hayvanlara yönelik öfke,
- * Eşyalara yönelik zarar verme,
- * Yalan söyleme ya da hırsızlık,
- * Kurallara karşı gösterilen şiddet.

Freud, süper egoda ortaya çıkan bozulmaların anti sosyal davranışın kökeni olduğunu öne sürmektedir. Çünkü süper ego işlevini yitirdiğinde toplumsal kurallara uyma olmaz ve buna ilişkin bir bilinç oluşmaz. Süper egodaki bozulmalara ailenin çocuğa karşı olumsuz ya da reddedici tutumları yol açabilir. Aşırı hoşgörölü tutum da aynı şekilde sonuçlanabilir. Özellikle bu tutum, çocuğun yanlış bir toplumsal davranışı karşısında suçluluk hissetmesini engelleyebilir. Reddedici ya da aşırı otoriter tutumda ise çocuk her durumda reddedilip cezalandırıldığı için, kendi için de bu şekilde davranmayı uygun görür ve davranım bozukluğu belirlenmiş olur.

2.3.3. Saldırganlık

Saldırgan çocuk, psikolojik sorunları sebebiyle, yaşlıları ve genel olarak çevresiyle uyumlu ilişkiler kuramayan çocuktur. Çoğunlukla aşırı geçimsizdir, ilişkileri gergin ve sürtüşmeye hazırdır. Ana-baba, öğretmen ve genellikle büyüklere karşı gelmeye eğilimlidir. Çocuklarda sık görülen yaramazlık, itişip kakışma, ara sıra geçimsizlik ve kavgalar, bir çocuğu saldırgan olarak tanımlamaya yeterli gelmez. Burada söz konusu olan, tutum ve davranışta sürekli olan saldırganlıktır (Yörükoğlu, 1997; s:53).

Çocuk, içinden gelen saldırganlığı, başlangıçta bütün çıplaklığı ve yalınlığı ile dışa vurur. Çocukta güven duygusu geliştikçe, beklemeyi ve tepkisini dizginlemeyi öğrenir. Daha az tepkiyle de isteklerinin karşılanabileceğini öğrenir. Her türlü saldırganlığın kısıtlandığı bir ortam, çocukta gerginlik yaratır. Çocuk bu durumda saldırganlığını dizginlemeyi değil; ondan korkmayı öğrenir. Örneğin kendini savunması için bile dövüşmesi yasak olan bir çocukta öfke birikimi olur. Böyle bir çocuk, kendi öfkesinden korktuğu için davranışını ayarlamak yerine, ya tümten siner ya da dizginsiz bir saldırıya geçer. Uygun yollardan saldırganlığını boşaltamayan çocuk, basıncı gittikçe artan bir

tencere gibi sonunda patlar ve ya kendine ya da çevresindekilere zarar verir (Yörükoğlu, 1997; s:79).

Saldırgan çocuk, temelde güvensiz ve ihtiyaçları doyurulmamış çocuktur. Aşırı koruyucu bir aile tutumunda çocuk, kendini ifade etmeye yoğun şekilde ister. Ya da aşırı ilgisiz anne-baba tutumunda çocuğun ilgiye olan ihtiyacı giderek öfke ve saldırganlığa kadar gider (Yörükoğlu, 1997; s:23).

2.3.4.Yalan Söyleme

Yalan söylemek, bir hatayı örtbas etmek amacıyla gerçeğe uygun olmayan bir girişimde bulunmaktır. Bu girişim sözle olabildiği gibi, jest, yazı ve susmayla da olabilir. Sosyal bir davranış olan yalanın amacı başkalarını yanıltmaktır (Yavuzer, 2005).

Çocuğu gerçekten yalan söylemeye de birtakım nedenler zorlamaktadır. Güvenmeme, korkma, utanma, anne-babanın yalan söylediğine tanık olma, bu nedenlerden başlıcalarıdır. Anne ve babanın birbirine yalan söylediğine şahit olan çocuk, doğrulukla dürüstlükle tanışmada ve bunları özleştirmede zorluk çekecek ve yalanı alışkanlık durumuna getirecektir (Bakırcıoğlu, 2007).

4-5 yaşa kadar çocuk henüz haz ilkesi ile hareket ettiğinden bu yaşa kadar yalan söyleme patoloji olarak kabul edilmez (Zulliger, 1991). Gerçeğe sadık kalma çocukta giderek oluşan bir olgudur. Çocuğun gerçeğe sadık kalması konusunda ısrar etmek ve çocuğa yalan söylediğini kanıtlama girişiminde bulunmak yanlıştır. Çocuk, açıkça anlaşılan bir yalan söylediğinde kuşkuyla karşılanmamalıdır. Ancak çocuk 4 yaşına geldiğinde, yalan salt öğünmekten başka bir amaç taşımaya başlamışsa, hayal gücü ürünü ya da bir şaka değilse, o zaman annenin çocuğa, eğer doğruyu söylemezse ona ne zaman inanacağını bilemeyeceğini söylemesi yeterlidir. Ağır cezalar, suçlanmaktan kaçmak için çocuğun yalan söylemesine sebep olur (Yavuzer, 2005).

2.3.5. Çalma

Çocukların pek çoğu haz ilkesine göre yaşar ve gerçeklik ilkesine yavaş yavaş yaklaşır. Çocukluk döneminde yaşanan davranış ve uyum problemleri incelenirken bu durum bilinmelidir. Haz ilkesinden gerçeklik ilkesine bu geçiş, çocuğun uyum sürecine girdiğinin bir göstergesidir (Zulliger, 1991).

Çocuklarda çalmaların çoğunluğu, aile çevresinin çocuğa mülkiyet ve mülkiyetle ilgili haklara saygı göstermesi konusunda gerekli kavram ve alışkanlıkları aşılama

başarı gösterememesinden ileri gelir. Çocukta doğuştan bir sahip olma kavramı yoktur, çevresinde gördüğü, hoşuna giden ya da gereksinme duyduğu eşyayı çocuk kendine mal etmeye ya da yeterince düşünmeden kullanmaya girişir. Sahip olmanın anlamı, çocuğun gelişimine uygun olarak aile tarafından kendisine kavratılmalıdır (Yavuzer, 2005). Çalmanın bir diğer sebebi ise sevgi yoksunluğudur. Çocuk, bu yoksunluk duygusunun yarattığı boşluğu, bilinç dışı savunma düzeneklerini işleterek, çaldığı eşya ya da parayla doyurmaya yönelmektedir (Bakırcıoğlu, 2007).

Yaşına göre olgunlaşması geri kalmış kimi çocuk, anne çantasından aldıklarını öteberiye yatırır ya da komşu çocuklarına dağıtır. Kazanamadığı arkadaşlığı, satın almaya çalışır. Bir başka çocuk, yaşına uygun olgunlukta değildir; durmadan almaya alışmıştır. Hiçbir şeyi eksik değildir, ne istediye alınmıştır. Bu çocuk da hiç sınır koyulmadığı, her şeye "benim benim diyerek sarıldığı düzeyden çıkamadığı için, almaktan çekinmemektedir. Eve getirdiği nesnelere de kontrol edilmiyorsa, aşırımlarını bir süre bırakmaz (Yörükoğlu, 1997).

2.3.6.Dikkat ve Aşırı Hareketlilik Bozuklukları

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, kalıcı ve devamlı olan dikkat süresinin kısalığı, engellenmeye yönelik denetim eksikliği nedeniyle davranışlarda ya da bilişte ortaya çıkan huzursuzluktur. Bunun sonucu olarak çocukta bulunduğu gelişim dönemine uymayan dikkatsizlik ya da aşırı hareketlilik vardır (Öncü ve Şenol, 2002). Tanı için bozukluk belirtilerinin yedi yaşından önce başlaması ve birbirinden farklı en az iki ortamda görülmesi şarttır (Üneri, Ö. Ş., Vatandaş, N., Atay, G., 2009).

Okul öncesi dönemde DEHB özellikleri taşıyan çocukların belirlenmesi oldukça önemlidir. Çünkü bu çocuklar davranışsal düzenlemelerinde de sınırlılık yaşamakta; bunun sonucu olarak da ilerleyen zamanlarda farklı davranış sorunları gösterme riski oldukça yüksek olan çocuklardır (Heller ve ark., 1996).

DEHB tanı sınıflamasına göre Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite Bozukluğu gösteren çocuklarda aşağıdakilerden 1'i ya da 2'si vardır:

Dikkatsizlik

- a. Çoğu zaman dikkatini ayrıntılara veremez ya da okul ödevlerinde, işlerinde ya da diğer etkinliklerinde dikkatsizce yanlışlar yapar.
- b. Çoğu zaman üzerine aldığı görevlerde ya da oynadığı etkinliklerde dikkati dağınık.

- c. Doğrudan kendisine konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünür.
- d. Çoğu zaman yönergeleri izlemez ve okul ödevlerini, ufak tefek işleri ya da iş yerindeki görevlerini tamamlayamaz (Karşıt Gelme Bozukluğuna ya da yönergeleri anlayamamaya bağlı değildir).
- e. Çoğu zaman üzerine aldığı görevleri ve etkinlikleri düzenlemekte zorluk çeker.
- f. Çoğu zaman sürekli zihinsel çabayı gerektiren görevler almak istemez, bunları sevmez ya da bunlarda yer almaya karşı isteksizdir.
- g. Çoğu zaman üzerine aldığı görevler ya da etkinlikler için gerekli olan şeyleri kaybeder (Örn. Oyuncaklar, okul ödevleri, kalemler, kitaplar ya da araç-gereçler).
- h. Çoğu zaman dikkati dış uyaranlarla kolaylıkla dağılır.
- i. Günlük etkinliklerde genellikle unutkanlıdır.

Hiperaktivite

- a. Çoğu zaman elleri ayakları kıpır kıpırdır ya da oturduğu yerde kıpırdanıp durur.
- b. Çoğu zaman sınıfta ya da oturması beklenen diğer durumlarda oturduğu yerden kalkar.
- c. Çoğu zaman uygunsuz olan durumlarda koşuşturup durur ya da tırmanır (ergenlerde ya da erişkinlerde öznel huzursuzluk duyguları ile sınırlı olabilir)
- d. Çoğu zaman, sakin bir biçimde, boş zamanlarını geçirme etkinliklerine katılma ya da oyun oynama zorluğu vardır.
- e. Çoğu zaman hareket halindedir ya da bir motor tarafından sürülüyormuş gibi davranır.
- f. Çoğu zaman çok konuşur.

Dürtüsellik (İmpulsivite)

- a. Çoğu zaman soru sorulmadan önce yanıtını yapılandırır.
- b. Çoğu zaman sırasını bekleyemez.
- c. Çoğu zaman başkalarının sözünü keser ya da yaptıklarının arasına girer (Örn, başkalarının konuşmalarına ya da oyunlarına karışır).

Dikkat Eksikliği-Hiperaktivite Bozukluğunda değişik şekillerde ortaya çıkar. Anne-babalar akranlarıyla karşılaştırıldıklarında çocuklarının bir aktiviteden diğer aktiviteye hızla atladıklarını ve kendilerine söylenenlere dikkat etmediklerini bildirmişlerdir.

Öğretmenler konsantrasyon eksikliğinden, görevlerini yerine getirememelerinden ve verilen yönergelere olan dikkatsizliklerinden yakınırlar. Yavuzer'e göre DEHB olan çocuklar, dikkat sürelerinin kısa olması nedeniyle, "öğrenme"de zorluk yaşarlar. Bu zorluklar akademik alanda olduğu gibi, motor becerilerde, pratik becerilerde ve konuşmayı öğrenmede de görülür. Bunun nedeni, çocukların neyin öğrenilmesi gerektiğine yeterince dikkatlerini yoğunlaştıramamalarıdır. Dikkat eksikliği sorunu, çocuğun sağlıklı aile yaşamı ve iyi arkadaş ilişkileri açısından da problemler yaşamasına sebep olur (Yavuzer, 2005; s:76).

Hareketin niteliği, aşırı enerjik, sıradan, organize olmamış ve amaç eksikliği olmasından dolayı sıklıkla alışılacelmış aktivitelerden değişik gözüktür. Hiperaktif çocukların, hareketlerini başkalarının isteklerine göre ayarlama veya gereken belirli durumlara göre düzenleme konusunda zorlandıkları görülmektedir (Gürpınar-Akan, 2001).

DEHB'in diğer özelliği olan dürtüselliğin (impulsivitenin) niteliği, "düşünmeden davranma" biçiminde kendini gösteren, davranışı durdurmadaki eksikliklerdir. Çocuk daha problemin ilk basamağını anlamadan, atlayarak problemi çözmeye kalkışabilir, dikkatsizce tehlikeli davranışlarda bulunabilir, başkalarının sözünü kesebilir. Çocuk kendini tutamaz, davranışlarını kontrol edemez ve hazzı almayı erteleyemez. Anne-babalar ve öğretmenler tarafından belirtilmiş ve objektif gözlemlerle izlenmiş bu davranışlar, başkalarının çocuğu dikkatsiz, tembel ve kaba olarak yorumlamasına yol açabilir. Yavuzer'e göre DEHB tanısı olan çocuklar, davranışlarının sonuçlarını düşünmeden hareket eden, isteklerini erteleyemeyen, atak çocuklardır. Dürtüsellik, bu çocukların sosyal yaşamda zorlanmalarına yol açmakta, arkadaşlık kurmalarını ve bunu devam ettirmelerini zorlaştırmaktadır (Yavuzer, 2000).

DEHB'in nedenlerine ilişkin yapılan bir çok çalışma sonucunda, bozuklukta psiko-sosyal, biyolojik, genetik ve ailesel etmenlerin önemli rol oynayabileceği ileri sürülmekte; ancak kesin bir sonuca ulaşılamamaktadır. Yaygın olarak kabul edilen görüşe göre DEHB, genetik ve çevresel etmenlerle belirlenen, doğal olarak da biyolojik temele dayanan bir işlevsel bozukluktur (Erdoğan, 2002).

2.3.7. Tik Bozuklukları

Tik bozukluğu, direkt olarak motor ve/veya sesle ilgili tiklerin varlığı ile ilişkili olan; kendine güvende, aile yaşantısında, okul veya işyerine kabulünde performans güçlükleri oluşturabilen geçici veya kronik bir durumdur (Ünalın, D., Baştürk, M., Çetinkaya, F.,

2001). Tik, istemli çalışan çizgili beden kaslarında istemsiz olarak ortaya çıkan kasılmalardır. En sık, yüz ve boyun kaslarında olur. Göz kırpma, dudak kenarlarının çekilmesi, boyun oynatma, boyun bükme, başı sallama, omuz oynatma biçimlerinde görülür (Yörükoğlu, 1997).

Tiklerin en önemli nedenlerinden biri taklittir. Bazen küçük yaşlarda çocuklar, ana baba, öğretmen ve oyun arkadaşlarının bazı hareketlerini taklit ederken onların bazı davranış kusurlarını da edinebilir. Daha sonra bunlar alışkanlık haline gelir. İlk kez bu şekilde örüntü haline gelen bu tepkiler, zamanla kendiliğinden yinelenebilir (Yavuzer, 2005).

Tik bozuklukları, çocukluk döneminde yaygın olarak görülen bozukluklardır. Genelde erkek çocuklarda daha fazla görülür. Tik bozuklukları her yaşta görülmekle beraber, 7-11 yaşları arasında başlama daha siktir (Baysal, 1996; akt., Gürpınar-Akan, 2001).

Tikler, genellikle iç gerilimlerin veya çatışmaların öncüleri ya da açık belirtileridir. Tik geliştirmeye yatkın çocuklar çoğunlukla tedirgin, kaygılı ve gergin çocuklardır. Kekeme çocukların anne babaları gibi, bu çocukların anne-babaları da genellikle titiz ve kuralcı kişilik özellikleri gösterirler (Yörükoğlu, 1997).

2.3.8. İletişim Bozuklukları

İnsanda iletişimin temel paterni konuşmadır. Konuşma 12 ay civarında başlayan ve insanoğlu için hayat boyu devam eden önemli bir kabiliyettir. Bu kabiliyetin gecikmesi, bozulması veya bazı aksamalar olması konuşma bozuklukları olarak değerlendirilir (Abalı ve ark., 2006).

DSM-IV'de ilk kez çocukluk çağında tanısı konan bozukluklar arasında iletişim bozuklukları yer almakta; kekemelik, sözel anlatım bozukluğu, karışık dili algılama-sözel anlatım bozukluğu ve fonolojik bozuklukları içermektedir (APA, 2000).

Çocuklarda akıcı olarak konuşmanın başlamasıyla birlikte kekemelik gözlenmeye başlar. 3 yaş dolayında başlayan kekemelik genelde geçicidir. Nadir de olsa geçmemesi durumunda devamlı bir kekemeliğin başlangıcının belirtisi olabilir. Genelde 3-5 yaş arasında yaygındır ve kekemeliğin düzelme oranının kızlarda erkeklere oranla daha fazla olduğu belirtilmektedir (Seven, 2008). Çocukluk döneminde gözlenen diğer konuşma bozuklukları:

Karışık Dili Algılama-Sözel Anlatım Bozukluğu: Bu bozuklukta sözel anlatım bozukluğunun belirtilerinin yanı sıra dili algılamada da bozukluk (örn. kelimeleri, cümleleri ya da özgül birtakım kelimeleri anlamakta güçlük) vardır.

Sözel Anlatım Bozukluğu: Kelime sayısında sınırlılık, kelime bulmada ve yeni sözcükler öğrenmede güçlük, cümle çeşitliliğinde sınırlılık, dil bilgisi ve sözel anlatımda yavaşlık dikkat çeker.

Fonolojik Bozukluk: Fonolojik bozukluğun temel özelliği kişinin yaşına lehçesine ve gelişim dönemine uygun olarak konuşmasında beklenen düzgünlüğün, ses uyumunun, dil bilgisi ve konuşma seslerini çıkartmayı başaramazlar. Sesin uyumsuz çıkması ve kullanımı, yanlış vurgulama ve seçmeler ya da düzenlemelerdeki bozukluklar biçiminde olabilir.

İletişimsel becerilerin gelişimi değerlendirilirken kişinin içinde bulunduğu kültür ve dil yapısı özellikle iki dilin geçerli olduğu ortamlarda büyüyenlerde dikkate alınmalıdır. Konuşma bozuklukları, çevresel uyaran yoksunluğuna bağlı ise çevresel sorunun düzeltilmesi ile çocuğun konuşmasında hızlı bir düzelmeyi sağlayabilir (Karacan, 2000).

Buraya kadar anlatılan davranış sorunları çocukların okula uyumlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Bunların belirlenmesinde okul yönetimi, öğretmen ve aile etkin bir şekilde çalışmalı ve kısa zamanda çözümler üretilmelidir.

2.4.OKUL YÖNETİMİ

Yönetim, bir kurumu amaçlarına ulaştıracak işleri yapmak için bir araya gelen insanları örgütleyip, koordine ederek harekete geçirme süreci olarak da tanımlanmaktadır (Başaran, 2000; s:13). Yeni yaklaşımlarda yönetim kavramının kapsamına yönelik olarak önemli bir değişiklik göze çarpmaktadır. Eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte bireyden beklentiler de farklılaşmıştır. İşini ancak yönlendirme ile yapabileceği varsayılan, yani çalıştırılabilmesi için mutlaka programlanması gereken makineler gibi görülen bireyler, bireysel gelişim amaçları olan, özdenetim becerisine sahip, vizyonu ile örgüt kültürüne olumlu değerler sağlaması umulan bir noktaya gelmiştir. Çünkü, örgütsel yapının toplam gücü, bu bireysel güçlerin bileşimidir. Bu yeni kimliği ile örgüte katkı sağlayan herkes örgütün yöneticisidir. Kişi konumu ya da bilgisi nedeniyle işin gerçekleşmesinde ve sonuçların elde edilmesinde kuruluşun kapasitesini maddi olarak etkileyen bir katkıdan

sorumlu ise, bir yönetici konumundadır (Karlı, 2004; s:98). Bu yeni tanım eğitim kavramındaki gelişmelerle, yönetim kavramındaki değişim arasındaki ilişkinin de ifadesidir.

Eğitim yönetimi, nasıl yönetimin eğitime uygulanmasından meydana geliyorsa, okul yönetimi de eğitim yönetiminin okula uygulanmasından meydana gelmektedir. Eğitim yönetimi üzerinde yazılan yapıtlar, her okul düzeyine kadar inmekten çok, bütün okulları içine alan sistemlerin çözümlene ve birleşimini konu yapar. Bir toplumdaki eğitim sisteminin amaç, yapı ve görevlerini kontrol eder (Bursalıoğlu, 1994).

Okulların geleceğimizin nesillerini yetiştiren kurumlar olduğu hatırlandığında okul yönetimi ve yöneticiliği gelecek nesillerin yetişmesi bakımından çok önemli bir kurumdur. Eğitim sistemi, okulun amaçlarına ulaşmasına bağlıdır. Okulun amaçlarına ulaşması ise okulun etkin örgütlenmesi ve etkili yönetilmesine bağlıdır. Okul yöneticisinin etkili bir yönetim uygulaması, okul yönetimi konusunda uzman olmasıyla olabilir. Okul yöneticisinin tüm bu süreç ve bilimleri derinlemesine bilmesini beklemek haksızlık olur ama kendine verilen yetkileri kullanabilmesi ve personelini yönlendirebilmesi için bu bilim ve alanlara yabancı olmaması yani kısaca bu alanda akademik eğitim almış olması gerekir. Böyle bir yönetici problemleri deneme yanılma yoluyla çözmek yerine bilim yoluyla çözmeye çalışacaktır. Okul yönetiminde deneyim çok önemlidir ancak eğitimle birleşen deneyim hatayı en aza indirger. Ancak şu an yasalara göre okul yöneticilerinin asıl görevi öğretmenlik olduğundan eğitim ve okul yöneticiliğinin bir uzmanlık alanı olarak gelişmesi pek kolay görünmemektedir (Taymaz,2011).

2.4.1. Okul Yönetiminin Amaçları

Okul, eğitim sisteminin sınırında uçta, ilk düzeyde üretim amaçlı somut örgütlenmesidir. Okullar eğitim sisteminin alt sistemleri olarak düşünüldüğünde, okul yönetimi de eğitim yönetiminin bir alt sistemi olarak ele alınabilir. Okul yönetimi bir bakıma eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Eğitim yönetimi nasıl yönetimin eğitime uygulanmasından oluşuyorsa, okul yönetimi de eğitim yönetimin okula uygulanmasından oluşmaktadır (Kıran, 2005).

Okul yönetiminin amacı okuldaki tüm madde ve insan kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak, okulu hedeflerine uygun olarak yaşatmaktır. Okul yöneticisinin görevleri yönetmeliklerde görüldüğü gibi liste halinde sıralanabilir, yapacağı işlerin yer ve zamanı belirlenebilir, çalışma takvimi ve planı hazırlanabilir. Ancak yönettiği okulda

beklenmedik anda karşılaşılan sorunlara çözüm yolları bulmak, kurumun amaç ve politikasına uygun olarak çözmekle sorumludur. Bu nedenle her an yönetici olarak bulunmak ve davranış göstermelidir (Taymaz, 2011).

2.4.2.Okul Yöneticisi

Okulda yönetici ve öğretmenler karşılaştırıldığında bu iki grup arasında eğitim seviyesi diğer kurumlardan farklıdır. Eğitim dışındaki kurumlarda yönetici ve çalışanlar arasında eğitim seviyesi açısından yönetici lehine bir fark varken okullar için bunu söylemek doğru değildir (Erdoğan, 2002). Buradan hareketle okulu yönetmenin diğer kurumları yönetmekten daha zor olacağı söylenebilir. Tabi burada okulu hedeflerine uygun olarak yaşatmak için ihtiyaç olan kararlar alma konusunda en büyük sorumluluk okul müdürüne aittir.

Okulunu amaçları doğrultusunda geliştirmek isteyen bir okul yöneticisi, etkili bir yönetim sağlayabilmek için lider olmak zorundadır. Çağdaş yönetim anlayışı ile eğitim yöneticisinin liderlik rolü ağırlık kazanmıştır. Eğer yönetici etkili olmak istiyorsa, grubun lideri olarak eylemde bulunması ve kendisini izleyenleri inandırması gerekir (Kaya, 1991).

Eğitim ve okul liderleri öncelikle yeni gerçeklikleri sağlıklı bir biçimde tanımlayabilmelidir. Gerçekliği tanımlayamayanlar ne yapmaları gerektiğini, neden yapmaları gerektiğini ve nasıl yapacaklarını doğru bir şekilde tanımlayamazlar. Türkiye'de bu sorun hem sistem düzeyinde hem de okul düzeyinde çok yoğun olarak yaşanmaktadır. Eğitim liderliğini üstlenenler yeni gerçekleri tanımlayamadıkları ve yükselen yeni değerleri resimleyemedikleri için neyi, neden yaptıklarını bilememektedirler (Özden, 2002).

Okul müdürü, okulda gerek duyulan insani, finansal, maddi kaynakların sağlanmasından ve bunlar sayesinde ürünlerin üretilmesinden, tüm okul çalışanlarının verimliliğinden sorumlu kişidir. Ancak okulun toplam performansı her şeyden önce okul içinde çalışan insanların performansına bağlıdır. Okul müdürünün bu noktada; okulun amaçlarını gerçekleştirmek için diğer insanların sahip olduğu fiziksel ve zihinsel güçlerin yanında onların gönül güçlerini de harekete geçirmesi gerekmektedir (Şişman, 2002). Tüm personelin aidiyet duygusuyla okulu sahiplendiği durumda, okulun toplam verimliliğinin arttığı ve başarının kendiliğinden ve daha kolay geldiği görülecektir.

Özellikle her geçen gün yeni durumlarla karşı karşıya olan yönetici, öğrenme yeteneği sayesinde bu gelişme ve değişimlere daha rahat uyum sağlayabilir. Yeni gelişmelerin gözlenmesi, yeni bilgi ve becerilerin edinilmesi de yine kişilerin öğrenme

yeteneği ile alakalıdır (Bursalıoğlu, 1994). Yönetici, bilgi ve becerisini arttırırken bulunduğu konumdan dolayı sahip olduğu yetkileri göz önünde bulundurmalıdır. Çünkü yetki beraberinde değişik konularda bilgi, beceri sahibi ve yeterli olmayı gerektirir.

Okulun amaçlarını gerçekleştirecek, yapısını yaşatacak ve havasını koruyacak iç öğelerin lideri okulun yöneticisi olmalıdır. Okul yöneticileri, öğretmenleri motive etmede, örgütsel hedefler etrafında birleştirmede, kendilerini okula adamalarını sağlamada, en önemlisi de eğitim-öğretim sürecini geliştirmede liderlik gücünü kullanmak zorundadırlar (Akçay, 2003).

2.4.3.Okul Yönetiminin Görev ve Yetkileri, Sorumlulukları

Okul yönetiminde, yöneticilerin görevleri yasal olarak belirlenmiş ve yönetmeliklerde ayrıntılı olarak yazılmıştır. Bu görevlerin yapılabilmesi için değişik işlemlerin yapılabilmesi ve davranışların sergilenmesi gerekir. İşlem ve davranışlar bir biri ile ilişkili olmakla beraber nitelik bakımından aralarında bazı değişiklikler görülür. Aynı niteliği taşıyan görevler bir araya geldiğinde görev alanları oluşur. Okul yöneticisinin önemli görev alanları şunlardır; öğretim ve program geliştirme, öğrenci işleri, çevre ve okul liderliği, öğretmen ve personel hizmetleri, okul binası ve alanı, ulaşım, örgüt ve yapı, okul bütçesi ve yönetimidir (Aydın M. , 2000, s. 172).

Okul müdürünün, okulun insan kaynaklarını etkin şekilde yönetebilmesi için aşağıdaki çalışmalarını yapmalıdır (Taymaz, 2003; s:22-23).

Eğitim ve öğretim başarılı bir şekilde yürütülmesi için öğretmenlerin ne türden yeteneklere ihtiyaç duyduklarını belirlemelidir.

İhtiyaç duyulan insan kaynaklarını dikkatli ve doğru bir şekilde seçmelidir.

Okulda yapılan işleri analiz etmeli, bu çerçevede yapılan işlerin içeriği, gereklilikleri, işlem sırası gibi unsurları belirlemelidir.

Okul performansının yükseltilmesi için yeni sistemler oluşturmalıdır.

Okuldaki personelin mesleki geleceğini planlamalıdır. Bu amaçla personele rehberlik etmelidir.

Okulun sahip olduğu insan kaynaklarını, yeteneklerini gösterebilecekleri işlere yönlendirmelidir.

Okulda, diğer öğretmenlere göre nitelikli öğretmenlerin yaptıkları işler zenginleştirilmelidir. İşin zenginleştirilmesi, öğretmenlerin motivasyonlarını ve kendine olan güvenlerini arttıracaktır.

Okul müdürü devamlı personelinin gelişmesini sağlamalıdır. Bu çerçevede personel eğitiminin okulda da sürdürülmesini yaygınlaştırılmalıdır.

Yönetici geleceğe dönük olarak ihtiyaç duyulan insan gücünün karşılanması için planlar hazırlamalı, yönlendirme yapmalı ve personeli geleceğe dönük olarak eğitmelidir.

Okuldaki insan kaynaklarını etkili yönetilmesi için başka okullarla ilişkiye geçilmesi gerekir. Bu anlamda diğer okullardaki insan kaynakları üzerine bilgi sahibi olmalıdır.

2.5.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde uyum ile ilgili yapılan bazı çalışmalardan bilgiler verilecektir.

Gülay, Önder (2010) 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışmasını yapmıştır. Bu çalışmadan 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeğinin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik çalışmasının sonuçlarının, söz konusu formun yeterli düzeyde güvenilirliğe ve geçerliğe sahip olduğunu ortaya koyduğu söylenebilir. Çocukların okula uyumlarının güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıyla değerlendirilebilir olması öğretmenlere ve diğer araştırmacıların çalışmalarında önemli katkılar sağlayabilir sonucuna varılmıştır.

Çakıcı (2015) Yüksek Lisans tezinde 60-72 aylık ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşlukları ile ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek; amacıyla yaptığı çalışmasında şu sonuçlara ulaşmıştır: 60-72 aylık ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşlukları, bilişsel gelişim alanına göre ortalaması bazen, dil gelişimi alanına göre ortalaması bazen, motor gelişimi alanına göre ortalaması çoğunlukla, öz bakım gelişim alanına göre ortalaması bazen ve sosyal, duygusal gelişim alanına göre ortalaması da bazen düzeyinde olmuştur. Böylece öğretmenler beş gelişim alanına göre bu yaş grubu öğrencilerinin yetersiz olduğu belirtmişlerdir. Tüm gelişim alanlarda erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Kıdemli öğretmenler yeni öğretmenlere göre öğrenciyi daha iyi gözlemlemektedirler. Kıdemli öğretmenlerin deneyimlerinden dolayı bu durumu daha iyi gözleyerek bu yönde görüş belirtmişlerdir.

Çakmak, Darıca (2012) duygusal gelişimi incelediği çalışmasında; Erken dönemdeki aile çocuk ilişkisi özellikle anne-çocuk ilişkisi duygusal gelişimin temelini teşkil etmektedir. Araştırmada çocukların anne figürü çizimleri duygusal gelişim açısından karşılaştırılın ıştır. Öğrenilen diğer beceriler gibi çizimle ilgili etkinlikler de çok fazla deneyim gerektirir. Çocuğa yeterli olanaklar verilerek kendini rahat ifade etmesi

sağlanmalıdır. Bu sayede onun çizimle ilgili becerileri de gelişecektir. Çocukların bireysel yetenek ve yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri sanatsal faaliyetler düzenlenmeli ve sergilenmelidir. Çocuk kendini ortaya koyacak, başarabilme duygusunu tadarak yeterli olduğunun bilincine varacaktır.

Gülay (2011), 5-6 yaş çocuklarının okula uyumu konusunda yaptığı araştırmanın bulguları, iki dönemde okula uyum ile akran ilişkilerinin farklı boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. İki dönemde aynı bulguların elde edilmiş olması okula uyumun ve akran ilişkilerinin önemi ve kısa süreli etkisi açısından tutarlılığı göstermektedir.

Benzer şekilde akran ilişkilerini boyutları arasında da tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmanın diğer bulgusu, okula uyumun eğitim öğretim yılı içindeki uzun süreli etkisine yöneliktir. Okula başlangıçtaki uyum düzeyi yıl içinde arkadaş ilişkilerini etkiler.

Ceyla, Ömeroğlu (2012) Yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan 60-72 aylar arasındaki çocukların sosyal-duygusal davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi başlıklı çalışmalarında ulaştıkları veriler ışığında uygulanan yaratıcı drama eğitim programına bağlı olarak deney grubunun lehine sosyal- duygusal davranışları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Deney grubundaki çocukların sosyal-duygusal davranış puanlarının yüksek olması, çocukların yaratıcı drama etkinliklerinde farklı rollere girerek iletişimi başlatma ve devam ettirme, karşısındaki kişileri anlama, olumlu ve yardımlaşmaya dayalı ilişkiler kurma, toplumsal kurallara uyma, sorumluluk alma, duygularını tanıma, duygularını ifade etme ve duygularını kontrol etme gibi sosyal-duygusal davranışlara yönelik deneyimleri yaparak ve yaşayarak kazanmalarının etkili olabileceği düşünüldüğü söylenmiştir.

Yeşil (2008), çalışmasında okul öncesi eğitim kurumlarının çocuğun sosyal becerilerini geliştirdiğini ve bunun ilköğretim çağında ayırt edici bir özellik olarak göze çarptığını göstermektedir. Okulöncesi eğitim almış çocukların elde ettiği toplumsal yaşantıların onların geleceği için çok önemli olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları da göstermektedir ki okul öncesi dönem çok önemli bir süreçtir. Okul öncesi eğitimden geçmiş olan öğrenciler, bu eğitimden geçmemiş öğrencilere kıyasla; zihinsel, sosyal, beceri ve ders başarısı yönünden karşılaştırılmış okul öncesi eğitim almış öğrenci lehine olumlu sonuçlar çıkmıştır.

Obalar (2009), doktora tezinde yaptığı çalışmada öğrencilerin okuma yazma becerileri sosyal duygusal uyum düzeylerine göre, dinleme becerisi, konuşma becerisi, okuma becerisi, dikte ve yazma becerisi, okuduğunu anlama (ses), okuduğunu anlama (hece), okuduğunu anlama (kelime), okuduğunu anlama (cümle), okuduğunu anlama (metin-paragraf), yazım kuralları ve görsel okuma ölçeklerinin tamamında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyleri yükseldikçe okuma yazma becerileri ölçeklerinden aldıkları puanlarda yükselmektedir tespitinde bulunmaktadır.

Ülkü (2007), tez çalışmasında çocukların okul olgunluğu hakkında çok önemli sonuçlara ulaşmıştır. Elde edilen bulgulara göre velilerin ilköğretime hazırlık aşamasında okul olgunluğu kavramını sadece zihinsel ve küçük kasları geliştirici fiziksel olgunluk, çalışmaları olarak gördüklerini ifade edebiliriz. Veliler öncelikle takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak öncelikli sıraladıklarını görmekteyiz. Çalışmada yer alan öğretmenlerin ortalama dönemde iki kere veli toplantısı yaptıkları gerektiğinde de bireysel görüştükleri sonucuna varılmıştır. Toplantı konuları ise çocukların sınıf içi genel durumlarından bahsetmek, sınıf içi ihtiyaç ve gereksinimlerden velileri haberdar etmek, çeşitli konularda ana-baba eğitimi vermektir. Sınıf içi genel gelişim durumunun ise okul olgunluğunun bir parçası olduğundan öğretmenler hiç söz etmemişlerdir. İlkokula hazırlık çalışmalarında okulöncesi öğretmenlerinde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, 1. Sınıf öğretmenlerinde ise çocukları okula alıştırmayı planladıkları oryantasyon çalışmalarıdır. Okulöncesi öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık kavramını okul olgunluğunun tüm alanlarıyla görmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin okula yeni başlayan çocuklar hakkındaki düşünceleri, çocukların fiziksel olgunluğa ulaşmış olmaları gerektiği üzerindedir. Öğretmenler okul olgunluğunu kazanamamış çocukların velileriyle iletişim kurularak bu sorunun üstesinden gelebileceklerini ifade etmişlerdir. Alan uzmanına başvurmak ise en son aşama olarak görülmektedir.

Çağdaş (1997), tez çalışmasında elde ettiği bulgulardan yola çıkarak anne-baba tutum ve davranışlarının, çocuğun kişilik gelişiminde önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Çocuklarda güven ve bağımsızlık duyguları, toplumun normlara uygun sosyal davranışlar geliştirmeleri, özgür ve demokratik aile ortamında gerçekleşir. Bu da anne-babaların çocuklarına karşı ilgi ve şefkatli davranışları, çocuğun amaçlarına

ulaşmasında ona yardımcı olmaları, tutarlı disiplin uygulamaları ve standartları belirgin olan tutum ve davranışları ile olanaklıdır. Anne-babaların çocuklarına karşı aşırı koruyucu bir tutumla yaklaşımları, başarılı olmaları için onlara baskı uygulamaları, hatalı davranışları sonucunda ayrıcalıklardan yoksunlaştırarak duygusal ya da fiziksel ceza vermeleri, çocuğun kendine olan güven duygusunu zedeleyerek çekingen, içine kapanık bir kişilik yapısı geliştirmesine ya da saldırgan davranışlarda bulunmasına neden olabilir. Bu durum çocuğun başkaları ile işbirliği içinde çalışmasını ve olumlu sosyal ilişkiler kurmasını engelleyebilir. Bu çerçevede düşünülecek olursa, anne-babaların genel olarak çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için gereken becerileri kazanabilmeleri yolunda eğitilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerekir. Özellikle, anne-çocuk ilişkisinin, çocukların işbirliği ve sosyal ilişkilerle ilgili davranışlarını geliştirmede etkili olduğu dikkate alınır, annelerin çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarının çocukların üzerindeki etkileri daha iyi anlaşılmalıdır.

Gülay (2009), "5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler" çalışmasındaki sonuçlara göre çocukların akranları tarafından kabul düzeyleri arttıkça aşırı hareketlilik düzeyleri azalmakta, kabul düzeyleri azaldıkça aşırı hareketlilik düzeyleri de artmaktadır. Aynı şekilde akranları tarafından kabul düzeyleri arttıkça akranların şiddetine maruz kalma düzeyleri azalmakta ve kabul düzeyleri azaldıkça akranların şiddetine maruz kalma düzeyleri de artmaktadır. Bununla birlikte sosyal konum ile saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, dışlanma, başkalarına yardımı amaçlayan sosyal davranış ve sosyal olmayan davranış arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Cinkılıç (2009), okul öncesi eğitimin ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi başlıklı tez çalışmasında varılan sonuca göre; okul öncesi eğitimin okul olgunluğunu olumlu etkilediği saptanmıştır. Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmeme, 1 yıl devam edenler ile 2 yıl ve daha fazla devam edenlerin "Metropolitan Olgunluk Testi" alt testleri puan ortalamaları açısından okul öncesi eğitime devam etmeyenlerin aleyhine sonucu ortaya çıkmıştır. Okul öncesi eğitime 1 yıl devam edenler ile 2 yıl ve daha fazla devam edenlerin puan ortalamaları açısından ise okul olgunluğunu etkilemediği ortaya çıkmıştır. Okul öncesi eğitime devam sürelerinin okul olgunluğunu etkilediği saptanmıştır. İlköğretim 1. Sınıf kız ve erkek öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Cinsiyetin

okul olgunluğu üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerin kardeşi olmayan, 1-2 kardeşi olan ile 3 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Kardeş sayıları arttıka öğrencilerin cümle anlatma-anlama bilgisi, nesnelerin özelliklerine uygun ilişkilendirebilme becerileri boyutunda kardeşi olmayanlara göre okul olgunluk düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kardeş sayıları açısından öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Kardeş sayılarının öğrencilerin sözcük dağarcığı, sayı, gördüğu şekli çizme boyutunda okul olgunluğu üzerinde etkili olmadığı görölmüştür. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin; annelerin eğitim düzeyi açısından "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görölmüştür. Annelerin eğitim düzeylerine göre ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Annelerin eğitim düzeyinin yükselmesinin öğrencilerin okul olgunluğu üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin babaların eğitim düzeyi "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Ayrıca "Metropolitan Olgunluk Testi" alt testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmıştır. Babaların eğitim düzeyinin artması öğrencilerin okul olgunluklarını olumlu yönde etkilemiştir.

Erten (2012), Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyumla ilgili araştırmasında, elde edilen bulgulara göre, 5-6 yaş grubu çocukların sosyal beceri düzeylerinde yıl içinde düşüş meydana gelmektedir. Akran ilişkilerine ve okula uyum düzeylerine bağlı değişkenler eğitim-öğretim yılı içinde sabit kalmamış, düşüşler ve artışlar göstermiştir. Sosyal konum düzeyleri ise eğitim-öğretim yılı içinde artış göstermektedir.

BÖLÜM III

3.YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1.ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışmada, ilkokul öğrencilerinin okula uyum sağlamasında öğretmenlerin ve okul yönetiminin etkinliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, iki ve daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Aralarında ilişki aranacak değişkenler sembolleştirilir ancak bu sembolleştirme, ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek şekilde olmalıdır. Tarama modellerinde, mevcut durumlar ve şartlar aynen ortaya konmaya çalışılır (Karasar, 2006, s:77, 79).

3.2.EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırma bir bağımsız evrenden oluşmakta ve bu evrenlerden alınmış bir bağımsız örneklem içermektedir. İstanbul ilinin Maltepe ilçesinde bulunan resmi ve özel ilkokullarda, okuyan 3. ve 4. sınıf öğrencileri evreni oluşturmaktadır.

Bu araştırmada örneklem gruplarından en çok kullanılan random (tesadüfi örneklem) yöntemi kullanılmıştır. Böylece örnekleme giren her kişinin eşit oranda seçilme şansı olmuştur. Örnekleme, Maltepe ilçesinde, resmi ve özel ilkokullarda okuyan 310 öğrenci yer almaktadır.

3.3.VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırma için gerekli olan veriler literatür taraması, anket uygulanması ve görüşme yoluyla elde edilmiştir. Veri toplama çalışmaları sırasında, öncelikle araştırma konusu ile ilgili yerli ve yabancı araştırmalar, yayın ve kitaplar gözden geçirilmiş, elde edilen bu bilgiler araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmuştur.

Araştırmanın veri toplama aracı olarak kullanılan anket, iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgi formu, ikinci bölümde de ilkokul öğrencilerinin okula uyum

sağlamasında öğretmenlerin ve okul yönetiminin etkinliklerinin belirlenmesi ile ilgili 36 adet anket (EK-1) sorusu bulunmaktadır.

3.4.VERİLERİN ANALİZİ

Anket ile toplanan verilerin çözümlenmesine geçmeden önce, verilerin işlenmesi ile ilgili işlemler yapılmıştır. Bununla ilgili olarak, öğrencilerin anketleri gerektiği biçimde doldurup doldurmadığını belirlemek amacıyla anketler teker teker incelenmiştir. Boş bırakılan ya da yanlış doldurulan anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Değerlendirmeye alınan anketleri 1'den başlayarak numaralandırılmış ve bilgisayarda excel formatında ayrı ayrı girilerek işlenmeye hazır duruma getirilmiş.

Anketten elde edilen veriler SPSS 17.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılarak test edilmiştir.

Anketin uygulanmasından sonra elde edilen verilerin güvenilirlik analizi (Cronbach's Alpha) hesaplandığında Alfa= ,822 olarak bulunmuştur. Bu da hazırlanan anketin yüksek güvenilirlikte ($0,80 < \alpha < 1$) olduğunu göstermektedir.

Araştırmada verilere normallik testi uygulanmış; veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı, parametrik testler uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde öncelikle tüm bağımsız değişkenler için frekans (F) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Bağımsız ortalamalar arasındaki farkı test etmek için "t Testi" kullanılmıştır. İki'den fazla bağımsız ortalamalar arasındaki farkın test edilebilmesi için de "ANOVA Testi" kullanılmıştır.

Anlamlılık testlerinde (0,05) anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. ANOVA analizlerinde çoklu karşılaştırmalar Tukey testi ile yapılarak tabloların altında verilmiştir.

Araştırmada öğrencilere uygulanan ankete uygun olarak elde edilen görüşlerin aritmetik ortalamaları değerlendirilirken şu aralıklar göz önünde bulundurulmuştur.

Anket Ölçeğine Ait Puan Aralıkları

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırı
1	Hiçbir Zaman	1.00 – 1.75
2	Çok Az	1.76 – 2.50
3	Çoğu Zaman	2.51 – 3.25
4	Her Zaman	3.26 – 4.00

Araştırmada kullanılan dörtlü likert ölçek için kişilerin verilen önermelerle ilgili görüşlerini, çok olumludan çok olumsuzaya kadar sıralanan seçeneklerden belirtmeleri istenmiştir. Buna göre; (4) Her Zaman, (3) oğu Zaman, (2) ok Az, (1) Hiçbir Zaman şeklinde bir ölçek kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

4.BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak araştırmaya katılan öğrenciler ile ilgili kişisel bulgulara yer verilmiştir. Daha sonra ikinci olarak araştırma problemi ve alt problemleri ile ilgili bulgular ayrı ayrı analiz edilerek tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL BULGULAR

Kişisel bilgi formlarından elde edilen verilere göre; örnekleme oluşturan öğrencilerin cinsiyeti, kaçınıcı sınıfta olduğu, okumakta olduğu okulun türü, anne ve babasının eğitim durumu, anne ve babasının mesleği, okula başladığında, okula alışmada uyumsuzluk çekme durumu ve zaman zaman uyumsuzluk çekme durumlarına göre elde edilen bulgular tablolar halinde gösterilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyete göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.1.1.Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kız	159	51,3
Erkek	151	48,7
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.1'de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 159'u (%51,3) kız; 151'i (%48,7) erkek olmak üzere toplam 310 öğrenciden bulunmaktadır.

Öğrencilerin okuduğu sınıfa göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.2.'de yer almaktadır.

Tablo 4.1.2. Öğrencilerin Okuduğu Sınıf Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okuduğu Sınıf	Frekans (N)	Yüzde (%)
3. Sınıf	158	51,0
4. Sınıf	152	49,0
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.2’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 158’i (%51,0) 3. Sınıfta; 152’si de (%49,0) 4. Sınıfta okumaktadır.

Öğrencilerin okumakta olduğu okula göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.3.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.3. Öğrencilerin Okumakta Olduğu Okula Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Okumakta Olduğu Okul	Frekans (N)	Yüzde (%)
Devlet Okulu	236	76,1
Özel Okul	74	23,9
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.3’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 236’sı (%76,1) devlet okulunda; 74’ünde (%23,9) özel okulda okumaktadır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.4.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Annelerin Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okur – Yazar Değil	35	11,3
Okur - Yazar	52	16,8
İlkokul	58	18,7
Ortaokul	50	16,1
Lise	33	10,6
Üniversite	82	26,5
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.4’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin anneleri 35’i (%11,3) okur yazar değil; 52’si (%16,8) okur yazar; 58’i (%18,7) ilkokul; 50’si (%16,1) ortaokul; 33’ü (%10,6) lise; 82’si de (%26,5) üniversite mezunudur.

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.5.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Babanın Eğitim Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Okur – Yazar Değil	14	4,5
Okur - Yazar	46	14,8
İlkokul	56	18,1
Ortaokul	47	15,2
Lise	41	13,2
Üniversite	106	34,2
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.5’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babaları 14’ü (%4,5) okur yazar değil; 46’sı (%14,8) okur yazar; 56’sı (%18,1) ilkokul; 47’si (%15,2) ortaokul; 41’i (%13,2) lise; 106’sında (%34,2) üniversite mezunudur.

Öğrencilerin annelerinin mesleki durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.6.’da yer almaktadır.

Tablo 4.1.6. Öğrencilerin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Annenin Mesleki Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Memur	9	2,9
Serbest (kendi işini yapan)	42	13,5
İşçi	21	6,8
Emekli	3	1,0
Çalışmıyor	199	64,2
Diğer	36	11,6
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.6’da görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin anneleri 9’u (%2,9) memur; 42’si (%13,5) serbest (kendi işini yapan); 21’i (%6,8) işçi; 3’ü (%1,0) emekli; 199’u (%64,2) çalışmıyor; 36’sında (%11,6) diğer meslek grubundandır.

Öğrencilerin babalarının mesleki durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.7.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.7. Öğrencilerin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Babanın Mesleki Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Memur	15	4,8
Serbest (kendi işini yapan)	83	26,8
İşçi	109	35,2
Emekli	8	2,6
Çalışmıyor	9	2,9
Diğer	86	27,7
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.7’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babalarının 15’i (%4,8) memur; 83’ü (%26,8) serbest (kendi işini yapan); 109’u (%35,2) işçi; 8’i (%2,6) emekli; 9’u (%2,9) çalışmıyor; 86’sı da (%27,7) diğer meslek grubundandır.

Öğrencilerin okula başladığında, okula alışmada uyumsuzluk çekme durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.8.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.8. Öğrencilerin Okula Başladığında, Okula Alışmada Uyumsuzluk Çekme Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Uyumsuzluk Çekme Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	23	7,4
Çok Az	121	39,0
Hiç Çekmedim	166	53,5
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.8’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 23’ü (%7,4) uyumsuzluk çektiğini; 121’i (%39,0) çok az çektiğini; 166’sı da (%53,5) okula başladığında hiç uyumsuzluk çekmediğini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin zaman zaman uyumsuzluk çekme durumuna göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri Tablo 4.1.9.’de yer almaktadır.

Tablo 4.1.9. Öğrencilerin Zaman Zaman Uyumsuzluk Çekme Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Zaman Zaman Uyumsuzluk Çekme Durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	13	4,2
Bazen	102	32,9
Hayır	195	62,9
Toplam	310	100,0

Tablo 4.1.9’da görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 33’ü (%4,2) zaman zaman uyumsuzluk çektiğini; 102’si (%32,9) bazen çektiğini; 195’ide (%62,9) zaman zaman hiç uyumsuzluk çekmediğini belirtmişlerdir.

4.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.2.10. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Soru 1: Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Kız	159	3,50	,737	1,896	308	,050*
Erkek	151	3,33	,856			

Tablo 4.2.10’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre kız öğrenciler “Her Zaman” cevabıyla, erkek öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.2.11. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Soru 8: Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Kız	159	3,45	0,869	1,971	308	,050*
Erkek	151	3,25	0,931			

Tablo 4.2.11’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre kız öğrenciler “Her Zaman” cevabıyla, erkek öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.2.12. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Soru 24: Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Kız	159	2,83	1,057	2,003	308	,046*
Erkek	151	3,06	0,954			

Tablo 4.2.12’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre erkek öğrenciler, “Çoğu Zaman” cevabıyla, kız öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.2.13. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Soru 27: Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Kız	159	3,36	0,844	2,141	308	,033*
Erkek	151	3,14	0,959			

Tablo 4.2.13’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre kız öğrenciler, “Her Zaman” cevabıyla, erkek öğrencilere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.2.14. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Cinsiyetleri Arasındaki Görüş Farklılıkları

Soru 35: Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Kız	159	2,47	1,179	2,290	308	,023*
Erkek	151	2,75	1,039			

Tablo 4.2.14’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre okul idaresinin koyduğu katı kuralların uyumsuzluğa sebep olduğunu, erkek öğrenciler, “Çoğu Zaman” cevabıyla, kız öğrencilere göre, daha çok belirtmişlerdir.

4.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.3.15. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 15: Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	2,13	1,206	2,513	308	,012*
4. Sınıf	152	1,80	1,153			

Tablo 4.3.15’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre yaramaz öğrencilerin diğer öğrencileri etkilediğini, 3. sınıf öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, 4. sınıf öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.3.16. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 18: Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	2,31	1,134	4,543	308	,000*
4. Sınıf	152	2,86	0,997			

Tablo 4.3.16’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 4. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, 3. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.3.17. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 26: Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	3,28	0,963	2,240	308	,026*
4. Sınıf	152	3,49	0,700			

Tablo 4.3.17’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 4. sınıf öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, 3. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.3.18. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 29: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	3,58	0,651	2,195	308	,029*
4. Sınıf	152	3,39	0,846			

Tablo 4.3.18’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 3. sınıf öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, 4. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.3.19. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 34: Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	2,73	1,171	2,016	308	,045*
4. Sınıf	152	2,47	1,103			

Tablo 4.3.19’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 3. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, 4. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.3.20. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okuduğu Sınıf Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 36: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?	N	$\bar{X}$	Ss	T	Sd	P
3. Sınıf	158	3,03	1,073	4,271	308	,000*
4. Sınıf	152	2,46	1,276			

Tablo 4.3.20’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okuduğu sınıfa göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre 3. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, 4. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.4.21.Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 1: Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	3,52	0,877	3,830	308	,000*
Özel Okul	74	3,12	0,329			

Tablo 4.4.21’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, özel okul öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.22. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 2: Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	3,44	0,856	2,234	308	,026*
Özel Okul	74	3,20	0,496			

Tablo 4.4.22’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, özel okul öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.23. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 4: Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	3,33	0,989	2,132	308	,034*
Özel Okul	74	3,58	0,497			

Tablo 4.4.23’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.24. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 6: Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,36	1,249	7,077	308	,000*
Özel Okul	74	3,42	0,549			

Tablo 4.4.24’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre uyumsuz öğrencilerin diğer öğrencilerle karşılaştırıldığını özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.25. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 7: Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,05	1,160	5,641	308	,000*
Özel Okul	74	2,86	0,816			

Tablo 4.4.25’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre uyumsuz öğrencilerin görmezden gelinip derse devam edildiğini, özel okul öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.26. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 9: Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,72	1,113	5,102	308	,000*
Özel Okul	74	3,41	0,494			

Tablo 4.4.26’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.27. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 12: Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,00	1,038	2,146	308	,033*
Özel Okul	74	1,70	1,107			

Tablo 4.4.27’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre uyumsuz öğrencilere sert davranıldığını, devlet okulu öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, özel okul öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.28. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 13: Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,26	1,114	7,963	308	,000*
Özel Okul	74	3,34	0,580			

Tablo 4.4.28’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.29. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 15: Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	1,83	1,148	3,819	308	,000*
Özel Okul	74	2,42	1,216			

Tablo 4.4.29’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin verildiğini, özel okul öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.30. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 18: Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,33	1,123	7,637	308	,000*
Özel Okul	74	3,36	0,512			

Tablo 4.4.30’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.31. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 21: Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,51	1,046	7,022	308	,000*
Özel Okul	74	3,39	0,492			

Tablo 4.4.31’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.32. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 22: Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	1,62	1,031	5,727	308	,000*
Özel Okul	74	2,46	1,305			

Tablo 4.4.32’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıldığını, özel okul öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.33. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 23: Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,70	1,121	4,591	308	,000*
Özel Okul	74	3,32	0,552			

Tablo 4.4.33’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.34. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 24: Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,81	1,094	4,371	308	,000*
Özel Okul	74	3,38	0,488			

Tablo 4.4.34’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p<0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.35. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 25: Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	3,66	0,758	2,822	308	,005*
Özel Okul	74	3,39	0,492			

Tablo 4.4.35’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, özel okul öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.36. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 30: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,99	0,978	3,874	308	,000*
Özel Okul	74	3,45	0,500			

Tablo 4.4.36’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.37. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 31: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,94	0,964	4,732	308	,000*
Özel Okul	74	3,50	0,530			

Tablo 4.4.37’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.38. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 32: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	3,24	0,957	2,037	308	,043*
Özel Okul	74	3,42	0,524			

Tablo 4.4.38’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.39. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 33: Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,92	1,080	4,919	308	,000*
Özel Okul	74	3,55	0,500			

Tablo 4.4.39’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.40. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 34: Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,36	1,167	7,246	308	,000*
Özel Okul	74	3,38	0,590			

Tablo 4.4.40’da görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.41. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 35: Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,36	1,146	7,504	308	,000*
Özel Okul	74	3,39	0,519			

Tablo 4.4.41’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre okul idaresinin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.4.42. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Okumakta Olduğu Okul Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 36: Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Devlet Okulu	236	2,52	1,260	6,495	308	,000*
Özel Okul	74	3,50	0,579			

Tablo 4.4.42’de görüldüğü gibi öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu ile ilgili olarak okumakta olduğu okula göre yapılan (t) testi sonucuna göre $p < 0.05$ düzeyinde manidar bir farklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, devlet okulu öğrencilerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.5.43. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 1:Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	10,810	5	2,162		
	Gruplarıçi	186,984	304	,615		
	Toplam	197,794	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	3,63	,397		
	Okur - Yazar	52	3,44	,905		
	İlkokul	58	3,42	,870		
	Ortaokul *	50	3,74	,050*		
	Lise	33	3,45	,932		
	Üniversite *	82	3,27	,050*		

Tablo 4.5.43’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre ortaokul mezunu olanlar ile üniversite mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” (3,74) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.44. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 5:Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	17,293	5	3,459		
	Gruplarıçi	342,517	304	1,127		
	Toplam	359,810	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,54	,002*		
	Okur – Yazar	52	2,34	,081		
	İlkokul	58	2,22	,162		
	Ortaokul	50	2,14	,086		
	Lise*	33	1,73	,002*		
	Üniversite	82	2,18	,094		

Tablo 4.5.44’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre okur yazar olmayanlar ile lise mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi okur yazar olmayanlar “Çoğu Zaman” (2,54) cevabıyla katı kural konduğunu daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.45. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru6:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	27,627	5	5,525		
	Gruplarıçi	423,922	304	1,394		
	Toplam	451,548	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	2,63	,083		
	Okur - Yazar	52	2,48	,198		
	İlkokul *	58	2,19	,000*		
	Ortaokul	50	2,46	,236		
	Lise*	33	2,73	,038*		
	Üniversite *	82	3,04	,000*		

Tablo 4.5.45’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ilkokul ve lise mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,04) cevabıyla öğrencilerin öğretmenler tarafından karşılaştırıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.46. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 9:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	19,089	5	3,818		
	Gruplarıçi	315,959	304	1,039		
	Toplam	335,048	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	2,89	,171		
	Okur - Yazar	52	2,83	,217		
	İlkokul *	58	2,59	,001*		
	Ortaokul	50	2,62	,864		
	Lise *	33	3,21	,005*		
	Üniversite *	82	3,17	,001*		

Tablo 4.5.46’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile lise ve ilkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,17) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.47. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 13:Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	37,498	5	7,500		
	Gruplarıçi	343,886	304	1,131		
	Toplam	381,384	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	2,54	,056		
	Okur – Yazar *	52	2,10	,000*		
	İlkokul	58	2,36	,191		
	Ortaokul	50	2,20	,622		
	Lise	33	2,67	,057		
	Üniversite *	82	3,02	,000*		

Tablo 4.5.47’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık

gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,02) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.48. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru17:Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	22,279	5	4,456		
	Gruplarıçi	168,160	304	,553		
	Toplam	190,439	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	3,63	,000*		
	Okur - Yazar	52	3,40	,168		
	İlkokul *	58	2,83	,000*		
	Ortaokul	50	3,50	,433		
	Lise	33	3,35	,099		
	Üniversite	82	3,48	,309		

Tablo 4.5.48’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre okur-yazar değil olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi okur-yazar değil olanlar “Her Zaman” (3,63) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.49. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru18:Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	39,769	5	7,954		
	Gruplarıçi	335,715	304	1,104		
	Toplam	375,484	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,51	,004*		
	Okur – Yazar*	52	2,33	,000*		
	İlkokul *	58	2,52	,001*		
	Ortaokul *	50	2,12	,000*		
	Lise *	33	2,48	,003*		
	Üniversite*	82	3,13	,000*		

Tablo 4.5.49’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile tüm mezuniyet alanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,13) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.50. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru21:Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	35,834	5	7,167		
	Gruplarıçi	282,750	304	,930		
	Toplam	318,584	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,69	,009*		
	Okur – Yazar*	52	2,52	,000*		
	İlkokul *	58	2,24	,000*		
	Ortaokul *	50	2,60	,001*		
	Lise	33	2,91	,151		
	Üniversite*	82	3,20	,000*		

Tablo 4.5.50’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile Ortaokul, İlkokul, Okur – Yazar, Okur – Yazar Değil, olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,20) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.51. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru22:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	27,310	5	5,462		
	Gruplarıçi	386,574	304	1,272		
	Toplam	413,884	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	2,03	,643		
	Okur – Yazar*	52	1,67	,022*		
	İlkokul *	58	1,72	,035*		
	Ortaokul *	50	1,28	,000*		
	Lise	33	2,03	,655		
	Üniversite*	82	2,13	,000*		

Tablo 4.5.51’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile Ortaokul, İlkokul, Okur – Yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çok Az” (2,13) cevabıyla aşağılayıcı davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.52. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru23:Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	23,566	5	4,713		
	Gruplarıçi	315,608	304	1,038		
	Toplam	339,174	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,71	,015*		
	Okur – Yazar*	52	2,56	,000*		
	İlkokul *	58	2,53	,000*		
	Ortaokul	50	2,88	,064		
	Lise	33	3,06	,450		
	Üniversite*	82	3,22	,000*		

Tablo 4.5.52’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu

görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile İlkokul, Okur – Yazar, Okur – Yazar Değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,22) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.53. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru24:Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri		
	Gruplararası	15,512	5	3,102			3,129	,009*
	Gruplarıçi	301,443	304	,992				
	Toplam	316,955	309					
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	̄ Ortalama	p değeri				
	Okur – Yazar Değil	35	3,09	,587				
	Okur - Yazar	52	2,88	,080				
	İlkokul *	58	2,60	,001*				
	Ortaokul *	50	2,76	,015*				
	Lise	33	3,12	,719				
	Üniversite*	82	3,20	,001*				

Tablo 4.5.53’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile Ortaokul, İlkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,20) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.54. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru25:Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri		
	Gruplararası	6,417	5	1,283			2,595	,026*
	Gruplarıçi	150,370	304	,495				
	Toplam	156,787	309					
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	̄ Ortalama	p değeri				
	Okur – Yazar Değil	35	3,63	,106				
	Okur – Yazar*	52	3,60	,042*				
	İlkokul *	58	3,41	,001*				
	Ortaokul *	50	3,88	,001*				
	Lise	33	3,61	,083				
	Üniversite *	82	3,52	,005*				

Tablo 4.5.54’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre ortaokul mezunu olanlar ile üniversite, İlkokul, Okur – Yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” (3,88) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.55. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru26:Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	14,406	5	2,881		
	Gruplarıçi	208,913	304	,687		
	Toplam	223,319	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	3,34	,084		
	Okur – Yazar	52	3,46	,228		
	İlkokul *	58	2,98	,000*		
	Ortaokul *	50	3,66	,000*		
	Lise	33	3,55	,538		
	Üniversite	82	3,40	,084		

Tablo 4.5.55’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre ortaokul mezunu olanlar ile İlkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” (3,66) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.56. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru27:Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	9,152	5	1,830		
	Gruplarıçi	245,222	304	,807		
	Toplam	254,374	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	3,29	,525		
	Okur - Yazar	52	3,38	,843		
	İlkokul *	58	2,91	,010*		
	Ortaokul	50	3,36	,750		
	Lise*	33	3,42	,010*		
	Üniversite	82	3,26	,365		

Tablo 4.5.56’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre lise mezunu olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” (3,42) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.57. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru28:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	18,108	5	3,622		
	Gruplarıçi	301,427	304	,992		
	Toplam	319,535	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	35	2,97	,492		
	Okur - Yazar	52	3,00	,535		
	İlkokul *	58	2,64	,006*		
	Ortaokul	50	3,04	,066		
	Lise	33	3,09	,927		
	Üniversite*	82	3,11	,006*		

Tablo 4.5.57’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu

değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ilkökul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,11) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.58. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru30:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	13,009	5	2,602		
	Gruplarıçi	242,088	304	,796		
	Toplam	255,097	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,77	,004*		
	Okur – Yazar*	52	3,00	,048*		
	İlkokul *	58	2,90	,011*		
	Ortaokul	50	3,12	,172		
	Lise*	33	3,39	,004*		
	Üniversite	82	3,30	,629		

Tablo 4.5.58’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre lise mezunu olanlar ile ilkökul, okur-yazar, okur-yazar değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” (3,39) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.59. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru31:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	15,370	5	3,074		
	Gruplariçi	240,771	304	,792		
	Toplam	256,142	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,86	,013*		
	Okur – Yazar*	52	3,00	,048*		
	İlkokul *	58	2,79	,002*		
	Ortaokul	50	3,02	,062		
	Lise*	33	3,39	,002*		
	Üniversite	82	3,33	,725		

Tablo 4.5.59’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre lise mezunu olanlar ile ilkokul, okur-yazar, okur-yazar değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” (3,39) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.60. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru33:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	16,900	5	3,380		
	Gruplariçi	298,678	304	,982		
	Toplam	315,577	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,80	,007*		
	Okur - Yazar	52	3,06	,107		
	İlkokul *	58	2,72	,000*		
	Ortaokul	50	3,08	,143		
	Lise	33	3,27	,737		
	Üniversite*	82	3,34	,000*		

Tablo 4.5.60’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarını, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ilkököl ve okur-yazar değil, olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” (3,34) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.61. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru34:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	30,889	5	6,178	5,028	,000*
	Gruplarıçi	373,511	304	1,229		
	Toplam	404,400	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,34	,001*		
	Okur – Yazar*	52	2,46	,001*		
	İlkokul *	58	2,41	,000*		
	Ortaokul *	50	2,28	,000*		
	Lise	33	2,67	,060		
	Üniversite*	82	3,10	,000*		

Tablo 4.5.61’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul, ilkököl, okur-yazar, okur-yazar değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,10) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.62. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru35:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	36,554	5	7,311		
	Gruplarıçi	351,434	304	1,156		
	Toplam	387,987	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,60	,020*		
	Okur – Yazar*	52	2,67	,023*		
	İlkokul *	58	2,29	,000*		
	Ortaokul *	50	2,18	,000*		
	Lise*	33	2,45	,003*		
	Üniversite*	82	3,11	,000*		

Tablo 4.5.62’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile tüm kademelerden mezun olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,11) cevabıyla okul idaresinin katı kurallarının daha çok uyumsuzluğa yol açtığını belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.63. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru36:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	35,209	5	7,042		
	Gruplarıçi	416,665	304	1,371		
	Toplam	451,874	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	35	2,37	,000*		
	Okur – Yazar*	52	2,58	,001*		
	İlkokul *	58	2,50	,000*		
	Ortaokul *	50	2,62	,002*		
	Lise*	33	2,73	,020*		
	Üniversite*	82	3,29	,000*		

Tablo 4.5.63’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile tüm kademelerden mezun olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” (3,29) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.6. ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.6.64. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 3:Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	9,595	5	1,919		
	Gruplarıçi	210,615	304	,693		
	Toplam	220,210	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	14	2,86	,001*		
	Okur – Yazar*	46	3,33	,044*		
	İlkokul *	56	3,66	,001*		
	Ortaokul	47	3,55	,514		
	Lise	41	3,51	,386		
	Üniversite*	106	3,36	,029*		

Tablo 4.6.64’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre ilkokul mezunu olanlar ile üniversite, okur-yazar ve okur-yazar değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası ilkokul mezunu olanlar “Her Zaman” (3,66) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.65. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 9:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	35,282	5	7,056		
	Gruplarıçi	299,766	304	,986		
	Toplam	335,048	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	14	2,29	,000*		
	Okur – Yazar*	46	2,54	,000*		
	İlkokul*	56	2,75	,001*		
	Ortaokul*	47	2,57	,000*		
	Lise*	41	2,93	,036*		
	Üniversite *	106	3,31	,000*		

Tablo 4.6.65’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile tüm kademelerden mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” (3,31) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.66. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 13:Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	20,737	5	4,147		
	Gruplarıçi	360,647	304	1,186		
	Toplam	381,384	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,64	,506		
	Okur – Yazar*	46	2,30	,005*		
	İlkokul*	56	2,43	,020*		
	Ortaokul*	47	2,17	,000*		
	Lise*	41	2,39	,023*		
	Üniversite *	106	2,85	,000*		

Tablo 4.6.66’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık

gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile lise, ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (2,85) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.67. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 18:Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	29,566	5	5,913		
	Gruplarıçi	345,918	304	1,138		
	Toplam	375,484	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,43	,074		
	Okur – Yazar*	46	2,20	,000*		
	İlkokul*	56	2,57	,024*		
	Ortaokul*	47	2,23	,000*		
	Lise*	41	2,46	,010*		
	Üniversite *	106	2,97	,000*		

Tablo 4.6.67’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile lise, ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (2,97) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.68. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 21:Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	20,204	5	4,041		
	Gruplarıçi	298,380	304	,982		
	Toplam	318,584	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,50	,077		
	Okur – Yazar*	46	2,61	,026*		
	İlkokul*	56	2,32	,000*		
	Ortaokul*	47	2,60	,021*		
	Lise	41	2,88	,504		
	Üniversite *	106	3,00	,000*		

Tablo 4.6.68’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,00) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.69. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 22:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	14,267	5	2,853		
	Gruplarıçi	399,617	304	1,315		
	Toplam	413,884	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	1,43	,051		
	Okur - Yazar	46	1,70	,068		
	İlkokul	56	1,71	,064		
	Ortaokul *	47	1,53	,008*		
	Lise	41	1,93	,510		
	Üniversite *	106	2,07	,008*		

Tablo 4.6.69’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çok Az” (2,07) cevabıyla uyumsuz öğrencilere aşağılayıcı davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.70. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 23:Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	12,024	5	2,405		
	Gruplarıçi	327,150	304	1,076		
	Toplam	339,174	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,64	,127		
	Okur – Yazar*	46	2,61	,008*		
	İlkokul*	56	2,68	,016*		
	Ortaokul	47	2,91	,324		
	Lise	41	2,73	,058		
	Üniversite *	106	3,09	,008*		

Tablo 4.6.70’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile okur-yazar olanlar ve ilkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,09) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.71. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 24:Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	18,908	5	3,782		
	Gruplarıçi	298,047	304	,980		
	Toplam	316,955	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	3,14	,845		
	Okur - Yazar	46	2,70	,004		
	İlkokul *	56	2,55	,000*		
	Ortaokul	47	2,96	,166		
	Lise	41	3,00	,277		
	Üniversite *	106	3,20	,000*		

Tablo 4.6.71’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı

bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,20) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.72. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 31:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	14,003	5	2,801	3,516	,004*
	Gruplarıçi	242,139	304	,797		
Toplam	256,142	309				
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	3,00	,235		
	Okur – Yazar*	46	2,76	,001*		
	İlkokul	56	3,07	,119		
	Ortaokul*	47	2,81	,002*		
	Lise	41	3,20	,516		
	Üniversite *	106	3,30	,001*		

Tablo 4.6.72’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul, okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” (3,30) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.73. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 33:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	15,427	5	3,085	3,125	,009*
	Gruplariçi	300,151	304	,987		
	Toplam	315,577	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil*	14	2,50	,005*		
	Okur - Yazar	46	3,07	,178		
	İlkokul*	56	2,77	,001*		
	Ortaokul	47	3,04	,137		
	Lise	41	3,10	,264		
	Üniversite *	106	3,30	,001*		

Tablo 4.6.73’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ilkokul ve okur-yazar değil olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” (3,30) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.74. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıların, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 34:Okul müdürü ve müdür yardımcıların, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	23,479	5	4,696	3,748	,003*
	Gruplariçi	380,921	304	1,253		
	Toplam	404,400	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,57	,268		
	Okur - Yazar	46	2,70	,248		
	İlkokul*	56	2,46	,013*		
	Ortaokul*	47	2,28	,001*		
	Lise*	41	2,22	,001*		
	Üniversite *	106	2,92	,001*		

Tablo 4.6.74’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul mezunu olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (2,92) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.75. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 35:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	23,278	5	4,656	3,881	,002*
	Gruplarıçi	364,710	304	1,200		
	Toplam	387,987	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,79	,656		
	Okur – Yazar*	46	2,52	,038*		
	İlkokul*	56	2,50	,020*		
	Ortaokul*	47	2,13	,000*		
	Lise*	41	2,51	,042*		
	Üniversite *	106	2,92	,000*		

Tablo 4.6.75’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile lise, ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (2,92) cevabıyla idarenin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.6.76. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 36:Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavra-yabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projek-siyon vb.) yer veriyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	28,913	5	5,783	4,156	,001*
	Gruplariçi	422,961	304	1,391		
	Toplam	451,874	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Eğitim Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Okur – Yazar Değil	14	2,93	,641		
	Okur – Yazar*	46	2,41	,001*		
	İlkokul*	56	2,38	,000*		
	Ortaokul*	47	2,55	,011*		
	Lise	41	2,95	,538		
	Üniversite *	106	3,08	,000		

Tablo 4.6.76’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorularak, babalarının eğitim durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre üniversite mezunu olanlar ile ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” (3,08) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.7.77. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 1:Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	13,680	5	2,736		
	Gruplarıçi	184,114	304	,606		
	Toplam	197,794	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	9	2,78	,002*		
	Serbest (kendi işini yapan)*	42	3,33	,040*		
	İşçi *	21	3,76	,003*		
	Emekli *	3	2,33	,003*		
	Çalışmıyor	199	3,50	,147		
	Diğer *	36	3,17	,006*		

Tablo 4.7.77’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği işçi olanlar ile memur, serbest, emekli ve diğer olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi işçi olanlar “Her Zaman” (3,76) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.7.78. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 18:Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	17,299	5	3,460		
	Gruplarıçi	358,185	304	1,178		
	Toplam	375,484	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	9	3,22	,031*		
	Serbest (kendi işini yapan)	42	2,83	,330		
	İşçi *	21	2,29	,031*		
	Emekli	3	2,00	,092		
	Çalışmıyor *	199	2,47	,042*		
	Diğer	36	2,97	,537		

Tablo 4.7.78’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği memur olanlar ile işçi ve çalışmıyor olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi memur olanlar “Çoğu Zaman” (3,22) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.7.79. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 34:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	14,878	5	2,976	2,322	,043*
	Gruplarıçi	389,522	304	1,281		
	Toplam	404,400	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	9	3,22	,010*		
	Serbest (kendi işini yapan)	42	2,88	,412		
	İşçi *	21	2,05	,010*		
	Emekli	3	3,00	,769		
	Çalışmıyor	199	2,54	,079		
	Diğer	36	2,72	,237		

Tablo 4.7.79’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği memur olanlar ile işçi olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi memur olanlar “Çoğu Zaman” (3,22) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.7.80. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Annelerinin Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 35:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	14,878	5	2,976		
	Gruplarıçi	389,522	304	1,281		
	Toplam	404,400	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Annelerinin Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur	9	3,00	1,000		
	Serbest (kendi işini yapan)*	42	3,00	,004*		
	İşçi *	21	2,14	,004*		
	Emekli	3	3,00	1,000		
	Çalışmıyor *	199	2,53	,013*		
	Diğer	36	2,72	,271		

Tablo 4.7.80’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, annelerinin mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Annelerinin mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği serbest olanlar ile işçi ve çalışmıyor olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Annesi serbest çalışanlar “Çoğu Zaman” (3,00) cevabıyla idarenin, okulda katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

4.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN BULGULAR

Tablo 4.8.81. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 6:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	28,374	5	5,675		
	Gruplarıçi	423,174	304	1,392		
	Toplam	451,548	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,27	,017*		
	Serbest (kendi işini yapan)*	83	2,63	,018*		
	İşçi *	109	2,33	,000*		
	Emekli	8	2,50	,202		
	Çalışmıyor	9	2,33	,081		
	Diğer *	86	3,06	,000*		

Tablo 4.8.81’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile işçi, serbest ve memur olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (3,06) cevabıyla uyumsuz öğrencilerin karşılaştırıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.82. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 9:Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	16,797	5	3,359		
	Gruplarıçi	318,251	304	1,047		
	Toplam	335,048	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	3,40	,001*		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,94	,110		
	İşçi *	109	2,72	,017*		
	Emekli	8	2,75	,148		
	Çalışmıyor *	9	2,00	,001*		
	Diğer	86	3,06	,233		

Tablo 4.8.82’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği memur olanlar ile çalışmıyor ve işçi olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası memur olanlar “Her Zaman” (3,40) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.83. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 12: Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	13,362	5	2,672		
	Gruplarıçi	334,215	304	1,099		
	Toplam	347,577	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur	15	2,13	,425		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,05	,245		
	İşçi	109	2,03	,220		
	Emekli *	8	2,50	,029*		
	Çalışmıyor	9	1,56	,065		
	Diğer *	86	1,65	,029*		

Tablo 4.8.83’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği emekli olanlar ile diğer bir meslekte çalışanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası emekli olanlar “Çoğu Zaman” (2,50) cevabıyla uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.84. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 13:Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	24,252	5	4,850		
	Gruplarıçi	357,132	304	1,175		
	Toplam	381,384	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,07	,010*		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,60	,141		
	İşçi *	109	2,27	,000*		
	Emekli	8	3,00	,706		
	Çalışmıyor*	9	2,00	,026*		
	Diğer *	86	2,85	,000*		

Tablo 4.8.84’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu

değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile işçi, çalışmıyor ve memur olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (2,85) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.85. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 14:Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	16,441	5	3,288		
	Gruplarıçi	265,443	304	,873		
	Toplam	281,884	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,87	,049*		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	3,12	,068		
	İşçi	109	3,17	,121		
	Emekli	8	3,50	,737		
	Çalışmıyor *	9	2,11	,000*		
	Diğer *	86	3,38	,000*		

Tablo 4.8.85’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile çalışmıyor ve memur olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Her Zaman” (3,38) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.86. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 18:Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalama sı	F	p değeri
	Gruplararası	22,773	5	4,555		
	Gruplarıçi	352,711	304	1,160		
	Toplam	375,484	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,13	,018*		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,72	,448		
	İşçi *	109	2,39	,003*		
	Emekli	8	2,75	,804		
	Çalışmıyor *	9	1,67	,002*		
	Diğer *	86	2,85	,002*		

Tablo 4.8.86’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile çalışmıyor, işçi ve memur olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (2,85) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.87. Öğrencilerin, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 21:Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	13,754	5	2,751		
	Gruplarıçi	304,830	304	1,003		
	Toplam	318,584	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,40	,045*		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,78	,238		
	İşçi *	109	2,60	,011*		
	Emekli	8	2,50	,210		
	Çalışmıyor *	9	2,00	,006*		
	Diğer *	86	2,97	,006*		

Tablo 4.8.87’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki

durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile çalışmıyor, işçi ve memur olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (2,97) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.88. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 34:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	17,513	5	3,503	2,752	,019*
	Gruplarıçi	386,887	304	1,273		
	Toplam	404,400	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur	15	2,47	,175		
	Serbest (kendi işini yapan)	83	2,64	,140		
	İşçi *	109	2,46	,008*		
	Emekli *	8	1,88	,015*		
	Çalışmıyor *	9	2,00	,024*		
	Diğer *	86	2,90	,008*		

Tablo 4.8.88’de görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile çalışmıyor, emekli ve işçi olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (2,90) cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.8.89. Öğrencilerin, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” Sorusuna İlişkin Babalarının Mesleki Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıkları

Soru 35:Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	Kaynak	Kareler Toplamı	Sd Serbestlik derecesi	Kareler Ortalaması	F	p değeri
	Gruplararası	20,361	5	4,072		
	Gruplarıçi	367,626	304	1,209		
	Toplam	387,987	309			
Çoklu Karşılaştırma Sonuçları	Öğrenci Babalarının Mesleki Durumu	N Frekans	$\bar{X}$ Ortalama	p değeri		
	Memur *	15	2,27	,022*		
	Serbest (kendi işini yapan)*	83	2,54	,011*		
	İşçi *	109	2,50	,003*		
	Emekli *	8	2,00	,017*		
	Çalışmıyor *	9	2,11	,025*		
	Diğer *	86	2,98	,003*		

Tablo 4.8.89’da görüldüğü gibi öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorularak, babalarının mesleki durumu değişkenine göre yapılan ANOVA (varyans) analizi sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Babalarının mesleki durumu değişkenine göre farklılık gösteren bu görüşler, “Çoklu Karşılaştırma Sonuçları” ile de gösterilmiştir. Bu sonuçlara göre mesleği diğer olanlar ile tüm meslekler arasında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir. Babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” (2,98) cevabıyla idarenin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

4.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMASINA GÖRE DAĞILIMI

Tablo 4.9.90. Öğrencilerin, “Okula Uyumunda Okul Yönetimi ve Öğretmenlerin Etkinlikleri İlişkin Görüşleri” Anketinin Sorularına Ait Puanlarının Frekans, Yüzde, Ortalama ve Standart Sapmasına Göre Dağılımı

SORULAR	HER ZAMAN		ÇOĞU ZAMAN		ÇOK AZ		HİÇBİR ZAMAN		$\bar{X}$	ss
	F	%	F	%	F	%	F	%		
1. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?	180	58,1	95	30,6	22	7,1	13	4,2	3,43	0,80
2. Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?	165	53,2	111	35,8	21	6,8	13	4,2	3,38	0,79
3. Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?	190	61,3	82	26,5	21	6,8	17	5,5	3,44	0,84
4. Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?	186	60,0	81	26,1	20	6,5	23	7,4	3,39	0,90
5. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?	53	17,1	66	21,3	92	29,7	99	31,9	2,24	1,08
6. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?	101	32,6	76	24,5	45	14,5	88	28,4	2,61	1,21
7. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?	66	21,3	50	16,1	87	28,1	107	34,5	2,24	1,14
8. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?	175	56,5	92	29,7	19	6,1	24	7,7	3,35	0,90
9. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?	109	35,2	100	32,3	58	18,7	43	13,9	2,89	1,04
10. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerin kendi başlarına yapacakları ödevler verip, başarılarını kendilerinin de görmesini sağlıyor mu?	161	51,9	83	26,8	31	10,0	35	11,3	3,19	1,02
11. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerin davranışlarında belirsizlikler gördüğünde yardımcı oluyor mu?	155	50,0	100	32,3	29	9,4	26	8,4	3,24	0,94
12. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?	36	11,6	56	18,1	69	22,3	149	48,1	1,93	1,06
13. Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?	76	24,5	85	27,4	73	23,5	76	24,5	2,52	1,11
14. Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?	145	46,8	105	33,9	31	10,0	29	9,4	3,18	0,96

15. Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?	51	16,5	61	19,7	25	8,1	173	55,8	1,97	1,19
16. Öğretmeniniz, uyum problemi yaşayan öğrencilerin velilerini bilgilendiriyor mu?	177	57,1	87	28,1	25	8,1	21	6,8	3,35	0,89
17. Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?	152	49,0	119	38,4	28	9,0	11	3,5	3,33	0,79
18. Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?	77	24,8	99	31,9	61	19,7	73	23,5	2,58	1,10
19. Öğretmeniniz, velilere ve öğrencilere sınıf ortamı, uygulanan program ve kendisi ile ilgili detaylı bilgi veriyor mu?	173	55,8	91	29,4	25	8,1	21	6,8	3,34	0,89
20. Öğretmeniniz, velilerin desteğini alıyor mu?	139	44,8	102	32,9	54	17,4	15	4,8	3,18	0,89
21. Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?	80	25,8	111	35,8	71	22,9	48	15,5	2,72	1,02
22. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?	45	14,5	49	15,8	21	6,8	195	62,9	1,82	1,16
23. Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?	102	32,9	108	34,8	52	16,8	48	15,5	2,85	1,05
24. Öğretmeniniz, sınıfta arasıra güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?	110	35,5	112	36,1	48	15,5	40	12,9	2,94	1,01
25. Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?	215	69,4	74	23,9	11	3,5	10	3,2	3,59	0,71
26. Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?	177	57,1	92	29,7	24	7,7	17	5,5	3,38	0,85
27. Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.) katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?	155	50,0	99	31,9	35	11,3	21	6,8	3,25	0,91
28. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?	128	41,3	104	33,5	40	12,9	38	12,3	3,04	1,02
29. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?	192	61,9	84	27,1	26	8,4	8	2,6	3,48	0,76
30. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?	121	39,0	121	39,0	45	14,5	23	7,4	3,10	0,91
31. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?	119	38,4	118	38,1	51	16,5	22	7,1	3,08	0,91

32. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?	156	50,3	105	33,9	30	9,7	19	6,1	3,28	0,88
33. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?	133	42,9	101	32,6	40	12,9	36	11,6	3,07	1,01
34. Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?	87	28,1	90	29,0	55	17,7	78	25,2	2,60	1,14
35. Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?	81	26,1	102	32,9	51	16,5	76	24,5	2,61	1,12
36. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?	118	38,1	76	24,5	37	11,9	79	25,5	2,75	1,21
TOPLAM ORTALAMA:									2,95	

Tablo 4.9.90’da görüldüğü gibi anket maddelerine ait puanlarının frekans, yüzde, ortalama ve standart sapmasına göre dağılımları yapılmıştır. Ortalamaları incelediğimizde ağırlık olarak ortalama (2,95) “Çoğu Zaman” olarak belirlenmiştir. En yüksek ortalama 25. Soru “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” ortalaması 3,59 cevabıyla “Her Zaman” olarak çıkmaktadır. En düşük ortalama ise 22. Soru “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Ortalaması 1,82 cevabıyla “Çok Az olarak belirlenmiştir.

BÖLÜM V

5.TARTIŞMALAR

5.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL TARTIŞMALAR

Aşağıda araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyeti, kaçınıcı sınıfta olduğu, okumakta olduğu okulun türü, anne ve babasının eğitim durumu, anne ve babasının mesleği, okula başladığında, okula alışmada uyumsuzluk çekme durumu ve zaman zaman uyumsuzluk çekme durumlarına” ilişkin tartışmalar yer almaktadır.

Tablo 4.1.1’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin kız ve erkek dağılımları hemen hemen birbirine eşittir.

Tablo 4.1.2’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 3. Sınıf ve 4. Sınıf dağılımları hemen hemen birbirine eşittir.

Tablo 4.1.3’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğunu (%76,1) devlet okulunda olan öğrenciler oluşturmaktadır. Özel okullardaki öğrenci sayısının Türkiye ortalamasının altında olduğu, bununda maddi yetersizlikten dolayı kaynaklandığı, devlet okullarının daha çok rağbet gördüğü söylenebilir. Ya da orta geçim seviyesindeki nüfusun çoğunlukta olduğu söylenebilir.

Tablo 4.1.4’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrenci anneleri çoğunluğu (%26,5) üniversite mezundur. Bunun yanı sıra hala (%11,3) civarında okuma yazma bilmeyen annenin olması ülke olarak ilkokul öğretimini tüm ülkeye yayılamadığını göstermektedir.

Tablo 4.1.5’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrenci babaların çoğunluğu (%34,2) üniversite mezundur. Bunun yanı sıra hala (%4,5) civarında okuma yazma bilmeyen babanın olması ülke olarak ilkokul öğretimini tüm ülkeye yayılamadığı görülmektedir. Rakamlar incelendiğinde erkeklerin sayısal olarak eğitim seviyelerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız çocuklarının daha az okula gönderildiği söylenebilir.

Tablo 4.1.6’da görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin anneleri çoğunluğu (%64,2) çalışmamaktadır. Bu da kadınların daha az meslek sahibi olduğu, daha çok ev işleri ve çocuk bakımıyla uğraştığı ile yorumlanabilir.

Tablo 4.1.7’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin babaların mesleklerinin çoğunluğu (%35,2) işçilerden oluşmaktadır. Diğer meslek grubu da yüksek düzeydedir (%27,7). Bayanlara oranla çalışmayan babalar (%2,9) luk küçük bir grubu oluşturmaktadır.

Tablo 4.1.8’de görüldüğü gibi örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin çoğunluğunun (%53,5) okula başladığında uyumsuzluk çekmediği görülmektedir. Son yıllarda okul öncesi eğitime önem verilmesiyle çocukların erken yaşta okulla tanışması sağlanmaktadır. Bu da öğrencilerin okula uyumlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

5.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyet değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 10-14). Öğrencilerin cinsiyet değişkenine ilişkin yapılan “t” testi analizine göre 36 sorudan 5 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilip, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş kız öğrenciler “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?” sorusu sorulmuş kız öğrenciler “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Her iki anlamlı soruda da kızların daha olumlu görüş bildirmesi, kız öğrencilerin daha hassas ve duyarlı olduğu ile yorumlanabilir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorulmuş, erkek öğrenciler, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” sorusu sorulmuş kız öğrenciler, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, okul idaresinin koyduğu katı kuralların uyumsuzluğa sebep olduğunu, erkek öğrenciler, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrenciler arasında görüşler cinsiyete bağlı olarak fazla farklılaşmadığı görülmektedir. Üç anlamlı cevapta kız öğrenciler, iki anlamlı cevapta da erkek öğrenciler daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Son anlamlı soruda katı kuralların konduğu ve uyumsuzluğa sebep olduğunu erkek öğrencilerin daha çok söylemesi ise erkek öğrencilere biraz daha sert davranıldığı şeklinde yorumlanabilir.

5.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrencilerin okuduğu sınıf değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 15-20). Öğrencilerin okuduğu sınıf değişkenine ilişkin yapılan “t” testi analizine göre 36 sorudan 6 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilip, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” sorusu sorulmuş, yaramaz öğrencilerin diğer öğrencileri etkilediğini, 3. sınıf öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, 4. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” sorusu sorulmuş, 4. sınıf öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?” sorusu sorulmuş, 3. sınıf öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, 3. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorulmuş, 3. sınıf öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Okuduğu sınıf değişkenine verilen cevaplarda Anlamlı bulunanlardan üçünde 4.sınıf öğrencileri, diğer üçünde de 3. sınıf öğrencileri olumlu görüş bildirmişlerdir. Okula uyum konusunda 3. ve 4. sınıflar arasında önemli bir görüş farklılığı gözlemlenmemiştir.

5.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrencilerin okumakta olduğu okul değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 21-42). Öğrencilerin okumakta olduğu okul değişkenine ilişkin yapılan “t” testi analizine göre 36 sorudan 22 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilir, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?” sorusu sorulmuş, devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu sorulmuş, uyumsuz öğrencilerin diğer öğrencilerle karşılaştırıldığını özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?” sorusu sorulmuş, uyumsuz öğrencilerin görmezden gelinip derse devam edildiğini, özel okul öğrencileri, “Çoğu Zaman” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Özel okullarda uyumsuz öğrencilerin biraz daha rahat davrandıkları görülmektedir. Bu da özel okullarda öğrencileri kaybetmemek için tavizler verilebileceği ile yorumlanabilir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” sorusu sorulmuş, uyumsuz öğrencilere sert davranıldığını, devlet okulu öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Devlet okulunda öğrencilere çok az da olsa sert davranıldığı öğrenciler tarafından söylenmektedir. Bu da eğitimde sertliğin hala yer aldığını göstermektedir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?” sorusu sorulmuş, yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin verildiğini, özel okul öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Özel okulların rehberlik ve diğer sosyal faaliyetlere veliyi çekebilmek açısından daha önem verdiği söylenebilir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorusu sorulmuş, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıldığını, özel okul öğrencileri, “Çok Az” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” sorusu sorulmuş, devlet okulu öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, okul idaresinin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere, “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorulmuş, özel okul öğrencileri, “Her Zaman” cevabıyla, daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Okul türüne göre yapılan değerlendirme devlet okulunda okuyan öğrencilerin olumlu görüşleri sadece dört iken, özel okul öğrencilerinin olumlu görüşleri 18 adet olmuştur.

Özel okullar eğitim öğretim faaliyetlerine daha önem verdiği anlamlı görüşlerin çokluğundan anlaşılabilir. Devlet okullarında eğitim çalışmaları yönetmeliklerle yapıldığı için tam bir ve bütünsel bir başarı grafiği yakalanamamaktadır. Özel okullar ise müşteri

memnuniyetini yaşayabilmek için, masrafları karşılayabilmek için zorunlu olarak önem derecesini artırmaktadır.

5.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrenci annelerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 43-63). Öğrenci annelerinin eğitim durumu değişkenine ilişkin yapılan “varyans” analizine göre 36 sorudan 21 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilir, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere, “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi okur yazar olmayanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla katı kural konduğunu daha çok belirtmişlerdir.

Annesi okur yazar olmayan anneler genelde düşük gelir seviyesinden olan ailelerdir. Bu öğrencilere öğretmenlerin bakış açısı veya yaklaşımı daha katı olabilir. Ya da bu aile yapısında evde ataerkil bir yapının daha çok olacağından dolayı çocuk katı kuralları daha çok hissedebildiği ile de yorumlanabilir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla öğrencilerin öğretmenler tarafından karşılaştırıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Annesi üniversite mezunu olan öğrencinin ailesinin, eğitim seviyesinin yüksek olduğu ve çocuğun tüm ihtiyaçları üst düzeyde karşılandığı için, bu öğrenciler uyumsuz öğrencilerin karşılaştırılma gibi yanlış bir eylemi, daha çabuk algılamış olabilecekleri söylenebilir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Aynı şekilde annesi üniversite mezunu olan öğrenciler uyumsuz öğrencilere yapılan yönlendirmeleri de daha çabuk fark etmiş olabilirler.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi okur-yazar değil olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğretmen, annesi okur-yazar olmayan öğrencilerin annelerine, bu açığı kapatmak için seminer ve toplantılar konusunda daha çok ağırlık verdiği söylenebilir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çok Az” cevabıyla aşağılayıcı davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Yine, eğitim seviyesinin yüksek olduğu ailelerde aşağılayıcı davranışların az olduğunu söylersek, bu öğrenciler ilk kez ya da çok az karşılaştığı bu tür davranışlara daha duyarlılık geliştirebildiği ve görüşünü çok az da olsa bu yönde açıklamaktadır.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” sorusu sorulmuş, annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi ortaokul mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.) katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe sosyal faaliyetlere katılım oranı da doğru orantılı olarak yükselmektedir. Ailede bu tür kurs, tiyatro, sinema gibi faaliyetlere katılan öğrenciler, okullarda da bu etkinliklerle ilgili daha duyarlılık göstermekte ve bu etkinliklerle ilgili olumlu görüş bildirmektedirler.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi lise mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla okul idaresinin katı kurallarının daha çok uyumsuzluğa yol açtığını belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Annenin eğitim durumuna göre yapılan analizlerde, anlamlı çıkan 21 tablonun 13'ü annesi üniversite mezunu olan öğrencilere aittir. Annenin eğitim seviyesi çocuğun yetişmesi ile doğrudan ilgilidir. Çocuk eğitiminde annenin rolü babadan daha çoktur. Baba daha çok iş gücüyle uğraşmaktan ya da yorgunluktan çocuğun eğitiminde daha geri planda kalabilmektedir. Dolayısıyla annenin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğun okul uyumundaki farkındalığı ve verdiği cevaplarda diğer eğitim seviyesindeki ailelere göre yüksek olduğu gözlenmektedir.

5.6.ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrenci babalarının eğitim durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 64-76). Öğrenci babalarının eğitim durumu değişkenine ilişkin yapılan “varyans” analizine göre 36 sorudan 13 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilip, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?” sorusu sorulmuş, babası ilkokul mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çok Az” cevabıyla uyumsuz öğrencilere aşağılayıcı davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla idarenin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?” sorusu sorulmuş, babası üniversite mezunu olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Babanın eğitim durumuna göre yapılan analizlerde, anlamlı çıkan 13 tablonun 12’si babası üniversite mezunu olan öğrencilere aittir. Babanın da eğitim seviyesi çocuğun yetişmesi ile doğrudan ilgilidir. Çocuk eğitiminde annenin rolü babadan daha çok olsa da babanın da eğitimi olması, çocukların okul uyumundaki farkındalığı ve verdiği cevaplarda diğer eğitim seviyesindeki ailelere göre yüksek olduğu gözlenmektedir. Ayrıca çocuk için baba bir özgüven kaynağıdır. Çocuklar babalarının yanında kendilerini daha güvende hissettiklerinden okula uyumlarıyla da doğrudan bağlantılıdır.

Böylelikle eğitimli babaların çocuklarına daha ilgili davranacağını düşünürsek, analiz sonuçlarında çıkan, babası üniversiteli mezunu olan öğrencilerin daha olumlu görüşte olduğu sonucunu söyleyebiliriz.

5.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrenci annelerinin mesleki durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 77-80). Öğrenci annelerinin mesleki durumu değişkenine ilişkin yapılan “varyans” analizine göre 36 sorudan 4 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilir, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi işçi olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi memur olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi memur olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, annesi serbest çalışanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla idarenin, okulda katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

Annenin mesleği, çocuğun eğitim öğretim hayatıyla doğrudan etkilidir. Yapılan analizlerde çok az anlamlı cevap çıksa da anlamlı cevaplarda çalışan annelerin çocukları olduğu görülmektedir. Anlamlı cevaplar incelendiğinde, çalışmayan annelerin çocuklarının sorulara verdikleri cevapların ortalamalarının düşük olduğu görülmektedir. Bu iki türlü açıklanabilir. Ya çalışmayan anneler çocuklarının okula uyumları ile ilgilenmemekte, ya da boş vakitleri çok olduğundan dolayı çocuklarına daha çok vakit ayırmaktalar ve böylece öğrenciler de okulda uyum problemi konusunda hassas değiller veya sıkıntı çekmiyorlar düşüncesiyle yorumlanabilir.

5.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Bu bölümde, öğrenci babalarının mesleki durumu değişkenine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. (Tablo 81-89). Öğrenci babalarının mesleki durumu değişkenine ilişkin yapılan “varyans” analizine göre 36 sorudan 9 soruya verilen cevaplar anlamlıdır. Burada anlamlı bulgular verilip, bu bulgular ya tek tek ya da birbiriyle ilişkilendirilerek tartışılmıştır.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla uyumsuz öğrencilerin karşılaştırıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?” sorulmuş, babası memur olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?” sorusu sorulmuş, babası emekli olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranıldığını daha çok belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Her Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla daha olumlu görüş belirtmişlerdir.

Öğrencilere; “Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?” sorusu sorulmuş, babası diğer bir meslekte çalışıyor olanlar “Çoğu Zaman” cevabıyla idarenin katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığını daha çok belirtmişlerdir.

Öğrenci babalarının mesleki durumuna göre yapılan analizlerde, anlamlı çıkan 9 tablonun 7’sinin babası, diğer meslek grubu olan öğrencilere aittir. Anlamlı cevaplar incelendiğinde, çalışmayan babaların çocuklarının sorulara verdikleri cevapların ortalamalarının düşük olduğu görülmektedir. Ancak çalışmayan babaların sayısı 9 olduğundan dolayı değerlendirme yapmak istatistiksel veriler açısından doğru olmamaktadır.

5.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMLARINA GÖRE TARTIŞMALAR

Bağımsız 36 sorunun ortalaması incelediğimizde ortalama (2,95) “Çoğu Zaman” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar Çoğu Zaman olarak çıktığına göre öğrenciler okula uyum konusunda fazla sıkıntı çekmemektedirler.

Ters cevaplı 7 soru (5. 6. 7. 12. 15. 22. ve 35.sorular) nun ortalamaları çıkartılarak bir değerlendirme yapıldığında ise ortalama daha da yükselerek (3,14) çıkmaktadır.

En yüksek ortalama 25. Soru “Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?” ortalaması 3,59 cevabıyla “Her Zaman” olarak çıkmaktadır. En düşük ortalama ise 22. Soru “Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?” Ortalaması 1,82 cevabıyla “Çok Az olarak belirlenmiştir.

Bu iki değerlendirmeden de anlaşıldığı gibi öğrenci görüşlerine göre öğretmenler hoşgörülüdür. Aşağılayıcı davranışlara da çok az başvurumaktadırlar. Öğretmenlerin bu yaklaşımları da öğrencilerin okula uyumları konusunda sıkıntı yaşamadıklarını göstermektedir.

BÖLÜM VI

6.SONUÇLAR

6.1.ARAŞTIRMAYA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN KİŞİSEL SONUÇLAR

Öğrencilerin;

- Cinsiyete göre örneklem grubu eşite yakın bir şekilde seçildiği,
- Okuduğu sınıfa göre örneklem grubu eşite yakın bir şekilde seçildiği,
- Okumakta olduğu okula göre örneklem grubunun çoğunluğunun devlet okulunda okuyan öğrenciler olduğu,
- Annelerinin çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu,
- Annelerinin yüzde on gibi bir sonuçla da okuma yazma bilmeyen olduğu,
- Babaların çoğunluğunun üniversite mezunu olduğu,
- Annelerinin çoğunluğunun çalışmadığı,
- Babaların çoğunluğunun işçilerden oluştuğu,
- Çoğunluğunun okula başladığında uyumsuzluk çekmediği belirlenmiştir

6.2.ÖĞRENCİLERİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Kız öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunduğu,
- Öğretmenlerinin, Sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.) katılmaları için teşvik ettiği, görüşünü belirtmişlerdir.

Erkek öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ettiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koymasının uyumsuzluğa yol açtığı görüşünü belirtmişlerdir.

6.3.ÖĞRENCİLERİN OKUDUĞU SINIF DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

3. Sınıf Öğrencileri,

- Öğretmenlerinin, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin verdiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağladığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığını,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb) yer verdiği, görüşünü belirtmişlerdir.

4. Sınıf Öğrencileri,

- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Öğretmenlerinin, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor, görüşünü söylemişlerdir.

6.4.ÖĞRENCİLERİN OKUMAKTA OLDUĞU OKUL DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Devlet Okulu Öğrencileri,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıdığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunduğu,
- Öğretmenlerinin, hoşgörülü olduğu, görüşünü belirtmişlerdir.

Özel Okul Öğrencileri,

- Öğretmenlerinin, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırdığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ettiği,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirdiği,
- Öğretmenlerinin, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzlukların arttığı,
- Öğretmenlerinin, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin verdiği,

- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Öğretmenlerinin, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yaptığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davrandığı,
- Öğretmenlerinin, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ettiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenlediği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenlediği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler aldığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında olduğu,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer verdiği, görüşünü belirtmişlerdir.

6.5.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Annesi Okur-Yazar Olmayan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyduğu,
- Öğretmenlerinin, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenlediği, görüşünü belirtmişlerdir.

Annesi Ortaokul Mezunu Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, hoşgörülü olduğu,

- Öğretmenlerinin, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirttiği, görüşünü belirtmişlerdir.

Annesi Lise Mezunu Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs, tiyatro, sinema vb.) katılmaları için teşvik ettiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenlediği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenlediği, görüşünü belirtmişlerdir.

Annesi Üniversite Mezunu Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırdığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirdiği,
- Öğretmenlerinin, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzlukların arttığı,
- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Öğretmenlerinin, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yaptığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davrandığı,
- Öğretmenlerinin, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ettiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yaptığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında olduğu,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer verdiği, görüşünü belirtmişlerdir.

6.6.ÖĞRENCİ BABALARININ EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Babası İlkokul Mezunu Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuştuğu, görüşünü belirtmişlerdir.

Babası Üniversite Mezunu Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirdiği,
- Öğretmenlerinin, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzlukların arttığı,
- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Öğretmenlerinin, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yaptığı,
- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davrandığı,
- Öğretmenlerinin, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgilendiği,
- Öğretmenlerinin, sınıfta arasıra güncel (haberler) olaylardan söz ettiği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik, tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenlediği,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında olduğu,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer verdiği, görüşünü belirtmişlerdir.

6.7.ÖĞRENCİ ANNELERİNİN MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Annesi Memur Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığı, görüşünü belirtmişlerdir.

Annese Serbest Meslek Sahibi Olan Öğrenciler,

- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açtığı, görüşünü belirtmişlerdir.

Annese İşçi Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgilendiği, görüşünü belirtmişlerdir.

6.8.ÖĞRENCİ BABALARININ MESLEKİ DURUMU DEĞİŞKENİNE İLİŞKİN SONUÇLAR

Babası Memur Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirdiği, görüşünü belirtmişlerdir.

Babası Emekli Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunduğu, görüşünü belirtmişlerdir.

Babası Diğer Bir Meslek Sahibi Olan Öğrenciler,

- Öğretmenlerinin, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırdığı,
- Öğretmenlerinin, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar arttığı,
- Öğretmenlerinin, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler aldığı,
- Öğretmenlerinin, rehberlik servisi ile birlikte çalıştığı,
- Öğretmenlerinin, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yaptığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açtığı,
- Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açtığı, görüşünü belirtmişlerdir.

6.9.TÜM MADDELERİN FREKANS, YÜZDE, ORTALAMA VE STANDART SAPMA DAĞILIMLARINA GÖRE SONUÇLAR

- Öğrenciler, okula uyum konusunda sıkıntı çekmedikleri,
- Öğretmenlerinin öğrencilere hoşgörülü davrandığı,
- Öğretmenlerinin aşağılayıcı davranışlara çok az başvurdukları görüşünü belirtmişlerdir.

BÖLÜM VII

7.ÖNERİLER

- Öğrenciler farklı özellikler ve becerilerle okula başladığı için ve uyum sürecini geriden takip eden çocuklarla diğerlerinin arasındaki farkın fazla açılmaması için en başından bu tür öğrenciler iyi tespit edilip aile ile işbirliği içinde bu öğrencilerle geliştirici ek çalışmalar yapılmalı (uyum konusu egzersiz çalışmalarına eklenebilir).
- Okul rehberlik servisi düzenlediği seminerler sonucu katılımcı velilere bir sertifika verebilir ve her katılım puana tabii tutulup sene sonunda puana tabii tutulup sene sonunda en yüksek puanı alan veliler ve çocukları ödüllendirilip okul içinde daha etkili olacakları çalışmalara yönlendirilebilir.
- Her okulda birer pedagog bulundurulması ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Veli ev ziyaretleri de önem taşıdığı için öğretmenlere gittikleri her ev için (sadece kendi sınıflarıyla sınırlı olmadan) idarece bir puan sistemi getirilebilir.
- Okul öncesi eğitimin okula uyumu kolaylaştırdığı göz önüne alınarak sosyo-ekonomik durumu iyi olmayan velileri teşvik etmek amacıyla idare ve öğretmenlerle kampanyalar düzenlenip (bir öğrenci de sen okut vb.) sponsorlar bulunabilir.
- Benzer bir araştırma, velilerin görüşlerini kapsayacak şekilde yapılabilir.
- Aynı araştırma İstanbul il sınırları dışında başka evrenlerde de yapılabilir.
- Benzer bir çalışma çok değişkenli karmaşık istatistikler kullanılarak daha kapsamlı olarak ele alınabilir.
- Velilerin çocukların eğitim yaşamında önemli bir yeri vardır. Okula gelen ya da çocuğunun durumunu öğrenmek isteyen velilerin Türkiye'deki birçok okulda çok fazla kullanabilecekleri mekânlar bulunmamaktadır. Velilerin okulun eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde uygun mekânlarda oturabilmeleri, okul yöneticileri ile görüşebilmeleri ve düzenli bir iletişim ağı oluşturabilmeleri için gerek yeni yapılan okul binalarında gerekse mevcut okullarda uygun oturma mekânlarının oluşturulması gerekmektedir. Özellikle İstanbul'da nüfus yoğunluğunun çok olduğu okulların bulunduğu yerlerde, velilerin fiziksel şartların yetersizliğinden kaynaklı sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abalı, O., Kınalı, G., Beşikçi, H., Ceren, M. (2008). Kekemelik ile başvuran çocuk ve gençlerde kekemelik şiddeti sözel IQ performansı değerlendirilmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 16, 2, 61-63.
- Acun, S. ve Erten, G.B. (1995). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: Esin Yayınevi, 66.
- Akçay, A. (2003). Okul müdürleri öğretmenleri etkileyebiliyor mu? *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 157.
- Albayrak, H. (2000). Okuma-yazma eğitiminde hazırlık çalışmaları. Selçuk Üniversitesi Anaokulu /Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Ankay, A. (1992). *Eğitim Psikolojisine Giriş*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınlar, 66.
- Aral, N. Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S. (2000). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: Ya-Pa Yayınevi.
- Arı, R. (2003). *Gelişim ve Öğrenme*. Konya: Atlas Kitabevi, 74.
- Arı, R. Çağdaş, A. ve Seçer Şahin, Z. (2002). *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayınları, 3,33.
- Arı, R. Üre, Ö. &Seçer, Z. Ş. (2001). *Çocukta Duygusal Gelişim*. Konya: Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Ataç, F. (1991). *İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım, 267.
- Avcı, N. (2003). *Yaşama merhaba: gelişimde 0-3yaş*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Aydın, A. (2001). *Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi*. İstanbul: Alfa Yayınları, 33.
- Aydın, B. (2002). *Gelişimin doğası*. B. Yeşilyaprak (Ed.). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, B. (2006). *Öğretmenlerin Kendi Sınıf Disiplin Sistemlerini Oluşturması*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 1(2), 19-32.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (2002). *Çocuk Ruh Sağlığı Ve Uyum Bozuklukları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balat, U. G. (2004). *Çocuğunuz Okula Başlamaya Hazır mı? Çoluk Çocuk Dergisi*, 45, 10-11.
- Balcı, A. (1993). *Etkili Okul Kuram Uygulama ve Araştırma*. Ankara: Erek Ofset Matbaası Yayınları.

- Başaran, İ. E. (1980). Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim 1. sınıfa başlayan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri.
- Başaran, İ. E. (2000). *Yönetim*. Ankara: Feryal Matbaası.
- Bayhan, S. P. ve Artan, İ. (2004). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 247.
- Baykan, S. Temel, F., Ömeroğlu, E., Bulduk, S., Ersoy, Ö., Avcı, N. ve Turla, A. (1995). Ankara'da Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 0-6 Yaş Çocuklarının Gelişim Durumlarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayınları, 17.
- Berk, L. E. (1991). ChildDevelopment (Seventy Edition). Boston: Pearson, 437.
- Bilgin, N. H. (2003). Çocuk Ruh Sağlığı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bilir, A. (2005). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri ve İlk okuma Yazma Öğretimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38 (1), 87-100.
- Binbaşoğlu, C. (2003). Eğitim ve Öğretim Üzerine Yazılar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 69.
- Bloom, S. B. (1995). İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. (D. A. Özçelik, Çev.) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Bulut, I. (1993). Ruh Hastalığının Aile İşlevlerine Etkisi. Ankara: TC. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı.
- Bulut, Ş. (2001). Okula başlama uyum ve ayrılık kaygısı. Ankara Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı.
- Bursalıoğlu, Z. (1981). Eğitim Yöneticisinin Yeterlikleri: İlköğretmen Okulu Yöneticilerinin Yeterliklerine İlişkin Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:93.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. Ankara.:Pegem Personel Geliştirme Merkezi Yayın No: 9.
- Büyükkışık, G. (2009). Alabayır İlköğretim Okulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Gelişimlerinde Sınıf Rehberliğinin Etkisi: Van Alabayır Köyü Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

- Büyükkaragöz, S. Muşta, M., Yılmaz, H. ve Pilten, Ö. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Eğitimin Temelleri. Konya: Mikro Yayınları.
- Cafoğlu, Z. (2007). Sınıf yönetimi. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ceylan, Ş. & Ömeroğlu, E. (2012). Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 20 (1), 63-80.
- Ceylan, Ş. & Ömeroğlu, E. (2012). Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 20 (1), 63-80.
- Cinkılıç, H. (2009). Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cüceloğlu, D. (1998). İçimizdeki Çocuk. (19.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2005). İnsan ve Davranışı. Psikolojinin Temel Kavramları. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağdaş, A. (1997). İletişim Dilinin 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Gelişimine Etkileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çağlar, D. (1981). Uyumsuz Çocuklar- Eğitim. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Çakıcı, M. (2015). 60-72 Aylık İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşlukları ile İlgili Öğretmen Görüşlerini Belirlemek, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s:177
- Çakmak, A. & Darıca, N. (2012). 7-11 Yaş Grubu Kurumda ve Ailesi Yanında Büyüyen Kız ve Erkek Çocuklarının Anne Figürü Çizimlerinin Duygusal Gelişim Açısından İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Derg/s/.<http://www.e-sosder.com/?sayfa=ozet&no=1002>.
- Çakmaklı, K. (2007). Çocuk ve gençte sosyal gelişim (4. Baskı). İstanbul: Yağmur Yayınları.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Önkoşulu: Okul Aile Dayanışması. İlköğretim Online, 2(2), 28-34.
- Çetin, F., Bilbay, A. A. ve Kaymak, D. A. (2003). Araştırmadan Uygulamaya Çocuklarda Sosyal Beceriler. İstanbul: Epsilon Yayınevi.

- Çifçi, İ. ve Sucuoğlu, B. (2003). Bilişsel Süreç Yaklaşımıyla Sosyal Beceri Öğretimi. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demirel, Ö.- Kaya, Z. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara,
- Dinçer, Ç. (2005). Çocukların Yaşam Değişikliklerine Uyumu. Okulöncesi Eğitimde Güncel Konular. (Yayına hazırlayanlar: A. Oktay ve Ö.P. Unutkan). İstanbul: Morpa Yayınları.
- Dönmezer, İ. (1999). Ailede İletişim ve Etkileşim. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Elkin, F. (1995). Çocuk ve Toplum, Çocuğun Toplumsallaşması. (Çeviren: Nazife Güngör). Ankara: Gündoğan Yayınları, 15.
- Erden, M. ve Akman Y. (2005). Gelişim ve Öğrenme. (14. bs.) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Erdoğan, E. (2002). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğunda Frontal ve Parietal Bölge Disfonksiyonları. Klinik Psikiyatri, 5, 145-150.
- Erdoğan, F. (2002). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Sosyal Becerilerin Sosyo-Ekonomik Düzey, Cinsiyet Ve Yaş İle İlişkisi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 28.
- Erdoğan, İrfan, (2002) “*Eğitimde Değişim Yönetimi*” Pegem A Yayınları: Ankara
- Erdoğan, S. (2010). Erken Çocukluk Döneminde Televizyonun Sosyal Gelişime ve Değerler Eğitimine Etkisi. International Conference on New Trends in Education and Their Implications.764767.
- Erkan, S. (2011). Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazırbulunuşluklarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 186-197.
- Erten, H. (2012). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri Ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2001). Çocuk ve Ergen Gelişimi. (Çeviren: Bekir Onur). Ankara: İmge Kitapevi.
- Gates, I., Jersild, T., Mc Connel, T.R. ve Challman, R. (1968). Eğitim Psikolojisi. (Çeviren: Nemci Z. Sarı), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,130.
- Geçtan, E. (1982). Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. (12.Basım). Ankara: Maya Matbaacılık.
- Gökçen, F. Ç. (2004). Çocuğum okula başlıyor. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Gökner, Ö. (2004). *Bilinçli Çocuk Yetiştirme*. Ankara: Arkadaş Yayınevi,
- Gül, G. (2003). Öğrencinin Benlik Kavramının Gelişiminde Öğretmenin Rolü. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 77/2003, 8-11.
- Gülay, H. & Önder, A. (2010). 5-6 yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Güvenirlik ve Geçerlik
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda Okula Uyum Ve Akran İlişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (36), <http://www.e-sosder.com/dergi/36001-010.pdf>.
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda Okula Uyum Ve Akran İlişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (36), <http://www.e-sosder.com/dergi/36001-010.pdf>. İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Gülay, H. (2011a). 5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Okula Uyum ve Akran İlişkileri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 36, 1-10.
- Gülay, H. ve Erten, H. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Akran Kabullerinin Okula Uyum Değişkenleri Üzerindeki Yordayıcı Etkisi, *E-International Journal of Educational Research*, 1, 2, 81-92.
- Güner, A. Z. (2008). Eğitici Drama Uygulamalarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal-Duygusal Uyumlarına Etkisinin İncelenmesi.
- Gürkan, T. (2009). Okula hazır bulunuşluk ve ilköğretime hazır bulunuşluk için yapılan çalışmalar. Ş. Yaşar (Ed.). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürpınar-Akan, A. (2001). 7-12 Yaş Çocuklarında Görülen Uyum ve Davranış Bozuklukları ve Benlik Saygısı İle İlişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi: İstanbul.
- Harris, A.C. (1986). *Social and Emotional Development During the Preschool Years*. *Child Development*. West Publishing: St. Paul.
- Hartmann, H. (2004). *Ben psikolojisi ve uyum sorunu* (B. Büyükkal Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (Eserin aslının basım tarihi 1995).
- Hartup, W. (2000). *The Company They Keep Friendships And Their Developmental Significance*. *Childhood Social Development*. Massachusetts and Oxford: Blackwell Publishers.
- Herbert, M. (1991). *Clinical Child Psychology*. New York: John Wiley and Sons Pub.

- Hill, J. (2002). Biological, psychological and social process in the conduct disorders. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43, 1, 133-164.
- Horzum, M. B., Araş, T. & Balta, Ö. Ç. (2008). Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (30), 76-88.
- Işık, M. (2007). Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarına Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğinin Uyarlanması ve Uygulanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaplan, L. (1965). *Foundations of human behavior*. New York: Harper&Row Publishers.
- Karacan, E. (2000). Çocuklarda Kekemelik ve Diğer İletişim Bozuklukları. *Psikiyatri Dünyası*, 4, 18-21.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1). 103-139.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karşlı, M. D. (2004). *Yönetmelik Etkililik*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaya, Y. K. (1991). *Eğitim Yönetimi Kuram ve Türkiye'deki Uygulama (4. Basım)*. Ankara: Set Ofset Matbaacılık.
- Kıran, H. (2005). *Etkili Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Koçak, K. (1991). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında Denetim*. TODAİE Bil. Uz. Tezi Ankara Üniversitesi.
- Konuk, D. (2006). Zonguldak İl Merkezinde 7-11 Yaş Grubu İşitme Engeli Olan Ve Olmayan Çocukların Psiko-Sosyal Gelişimlerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Kulaksızoğlu, A. (2005). Ergenlik Psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi, 82.
- Kuşin, İ. (1991). Çocuğun Sosyal Gelişiminde Aile Etkileri. *Sosyo-Ekonomik Yönleriyle Aile Sempozyumu* (s.44-51). İstanbul.
- Küçükkaragöz, H. (2005). Bilişsel gelişim ve dil gelişimi. B. Yeşilyaprak (Ed.). *Gelişim ve öğrenme*. (8. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Küçüktepe, C. (2010). İlköğretim ve Temel Özellikleri. A. Oktay (Ed.). *İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Mangır, M., Aral, N., Haktanır, G., Baran, G., Başar, F. ve Köksal, A. (1994). Fiziksel Yönden İstismar Edilen Ve Edilmeyen Çocukların Ana-Baba Tutumlarının

- Algılayış Şekillerinin İncelenmesi. 10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yağınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- MEB (2006). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Resmi Gazete 27.8.2003/25212, Tebliğler Dergisi, Eylül 2003/2552 Düzeltme Kasım 2003/2554 <http://mevzuat.meb.gov.tr/htmV225.html>
- MEB, (2013a). Megep-Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Sosyal Gelişim. Ankara: MEB Yayını.
- Morgan, Clifford T. (1991). Psikolojiye giriş (H. Arıcı ve diğerleri Çev.). Ankara: MeteksanLtd. Şti.
- Nelson, J. R., Benner, G. J., Mooney, P. (2008). Instructional Practises for Students with Behavioral Disorders. The Guilford Press: New York.
- Obalar, S. (2009). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerileri İle Sosyal Duygusal Uyum ve Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oktay, A. & Unutkan, Ö. P. (2007). İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Oktay, A. (2000). Yaşamın Sihirli Yılları: Okulöncesi Dönem, Epsilon Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Oktay, A. (2002). İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları. (1. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Oktay, A. ve Polat, Ö. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular, Yaylacık Matbaası, İstanbul.
- Oktay, A. ve Unutkan, Ö. P. (2003). İlköğretime hazır oluş ve okulöncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması: erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar. Ankara: Morpa Kültür Yayınları.
- Onur, B. (2000). Gelişim psikolojisi. Ankara: İmge Kitabevi.
- Öcal, M. (1998). Çocukta Sosyal Gelişim, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi. Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi, İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Öğüt, F. (2000). Sosyal Uyum İle Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Başal, H. A. (2004). Gelişim ve Psikoloji. (Nasıl Mutlu Bir Çocuk Yetiştirebilirim?). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 145.
- Ömeroğlu, E. (2007). Çocuk ve Ergen Gelişimi, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Önder, A. ve Gülay, H. (2010). 5-6 yaş Çocukları için Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. *Index Copernicus Journal (IOJES)*, 2(1), 204-224.
- Özdemir-Kılıç, G. (2004). Ailesiyle Birlikte Yaşayan ve Çocuk Yuvasında Kalan Çocukların Görsel Algılama Davranışı ile Okul Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık
- Özdoğan, B. (1986). Okul Fobisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 239-247.
- Özgenel, S. (1992). İlkokulun İlk Günlerinde Çocuk, Yaşadıkça Eğitim, 24, 5-9.
- Öztürk, A. (2008). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öztürk, O. (1990). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. (3.Basım). İstanbul: Evrim Basım Yayım.
- Palut, B. (2003). Sosyal Gelişim Ve Arkadaşlık İlişkileri. Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. (Yay. Haz: Müzeyyen Sevinç). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 311.
- Polat, Ö. (2010). İlköğretime geçişte okul, öğretmen ve anne-babalara düşen görevler. A. Oktay (Ed.). İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları. (1. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2009). Çocukları ilköğretime hazırlamada aile, okul, öğretmen ve çevreye düşen görev ve sorumluluklar. Ş. Yaşar. (Ed.) İlköğretime hazırlık ve ilköğretim programları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Raver, C. (1997). Poor children gain social competence from sensitive interaction with parent. *Brown University Child&Adolescent Behavior Letter*, July:13(7),1-2.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi, Ailenin Toplumdaki Yeri*, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Senemoğlu, N. (2002). Gelişim, Öğrenme Ve Öğretim. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Senemoğlu, N. (2009). Gelişim öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya. (15. bs.) Ankara: Gazi Kitabevi.

- Seven, S. (2008). Çocuk Ruh Sağlığı. Ankara: Pegem Akademi.
- Silah, M. (2005). Sosyal Psikoloji Davranış Bilimi. Ankara: Seçkin Yayınevi, 328.
- Kandır, A. (2004). Gelişimde 3-6 Yaş: Çocuğum Büyüyor, İstanbul: Morpa Kültür Yayınlar
- Slavin, R. E. (2013). Eğitim Psikolojisi. (Çev: G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayınları.
- Sosyal, Ş. & Bodur, Ş. (2004). Bir Büyüme Masalı: Okul Korkusu. Türk Tabipleri Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 13 (6), 234-236.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*, Pegama Yayıncılık, Ankara.
- Tahiroğlu, Y., T., Avcı, A., Fırat, S., Seydaoğlu, G. (2005). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu: Alt Tipleri. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 6, 1, 5-10.
- Taymaz, H. (2003). *Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2011). Okul yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
- TTB (2012). Çocukların Gelişim Süreçleri ve Okula Başlama. Türk Tabipleri Birliği Yayınları, <http://www.ttb.org.tr/kutuphane/okulabaslama.pdf>. İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Tuncel, İ. (2008). Duyuşsal Özelliklerin Gelişimi Açısından Fiziki Ortamdan Kaynaklanan Örtük Programın İncelenmesi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11 (20), 26-38.
- Tuncel, Z. A. & Demirel, M. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin Geliştirilmesine İlişkin Bir Çalışma. Hacettepe Üniversitesi Toplum ve Hizmet Dergisi, 21 (1), 25-44.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2010). <http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?&Kelime=uyum> adresinden 20 Ocak 2011 tarihinde alınmıştır.
- Türkoğlu, A., Tanrıoğen, A., Tozlu, N., Yalçınkaya, M., Arıbaş, S., Kızılloluk, H., Ergül, H.F., Livatyalı, H., Kuran, K., Tutkun, Ö.F. Çabuk, S. ve Demirtaş, T. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Mikro Yayınları, 142.
- Ulutaş, İ. (2007). Çocuk Ve Ergen Gelişimi, İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Unutkan, Ö. P. (2006). Okulöncesinde İlköğretime Hazırlık. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ülgen, G. ve Fidan, E. (1984). Çocuk Gelişimi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,

- Ünalın, D., Baştürk, M., Çetinkaya, F. (2001). Kayseri il merkezinde 7-12 Yaş Grubunda Tik Bozukluğu Prevalansı. *Türk Pediatri Arşivi*, 36, 219-223.
- Üneri, Ö. Ş., Vatandaş, N., Atay, G. (2009). Ergenlik Döneminde DEHB Bozukluğu Tanısı Konan Bir Grubun Özellikleri ve Altı-On Yaş Grubunda Tanı Konan Çocuklarla Karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10, 48-54.
- Yalçın, H. (2010). *Çocuk Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, Z. (1999). İlköğretim Okullarında İlkokuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Yalın, A., Levent, B., Eroğlu, Ç., Cerrah, N. ve Sundur, T. (2004). *Öğretmen El Kitabı*. Milli Eğitim Yayınları.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı, M. (2005). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yaşar, Ş. (2009). Çocukları İlköğretime Hazırlamada Aile, Okul, Öğretmen ve Çevreye Düşen Görev Ve Sorumluluklar. Ş. Yaşar. (Ed.) İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yaşar, V. & Yaşar, S. (2010). Okul Çağındaki Çocuklarda Görülen Okul Korkusu. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* (126-127), 16-24.
- Yavuzer H. (2005). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yavuzer H. (2010). *Ana-Baba ve Çocuk*, Remzi Kitabevi, Haziran 21. Basım, İstanbul.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1998). *Ana-Baba ve Çocuk*, Ankara, Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk Psikolojisi*. (Onaltıncı Basım.) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1999). *Ana Baba Ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğunuzun ilk 6 yılı* (20. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2005). *Çocuğunuzun İlk Altı Yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2006). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Yavuzer, H. (2007). Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk 6 Yılı., İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, Z. (2001). Çocuklarda okuma olgunluğu. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Yeşil, D. (2008). Okul Öncesi Eğitim Almış ve Almamış Öğrencilerin Okula Uyumlarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz N. (2003). Türkiye 'de Okul Öncesi Eğitimi, Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Morpa Yayınları, İstanbul.
- Yörükoğlu, A. (1984). Çocuk Ruh Sağlığı. (7. Basım). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1988). Geçlik Çağı: Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları (5.Basım). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Zembat, R. ve Unutkan, P. (2001). Okul Öncesi Dönemde Çocuğın Sosyalleşmesinde Ailenin Yeri. İstanbul: Ya-Pa Yayınevi, 21, 23, 24.
- Zulliger, H. (1991). Çocukta Ruhsal Bozukluklar ve Tedavisi. Çev. Kamuran Şipal. İstanbul: Cem Yayınevi.

EKLER

EK 1: ARAŞTIRMA ANKETİ

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULA UYUMUNDA OKUL YÖNETİMİ VE ÖĞRETMENLERİN ETKİNLİKLERİ ANKET FORMU

BÖLÜM -I

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanın parantezinin içine (x) işareti koyunuz.

1. Cinsiyetiniz :

- a. ( ) Kız   b. ( ) Erkek

2. Kaçınıcı Sınıftasınız :

- a. ( ) 3. Sınıf   b. ( ) 4. Sınıf

3. Okumakta Olduğunuz Okul :

- a. ( ) Devlet Okulu   b. ( ) Özel Okul

4. Anne ve Babanızın Eğitim Durumu:

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
a. Okur – yazar değil	( )	( )
b. Okur - yazar	( )	( )
c. İlkokul	( )	( )
d. Ortaokul	( )	( )
e. Lise	( )	( )
f. Üniversite	( )	( )

5. Anne ve Babanın Mesleki Durumu:

	<u>Anne</u>	<u>Baba</u>
a. Memur	( )	( )
b. Serbest (kendi işini yapan)	( )	( )
c. İşçi	( )	( )
d. Emekli	( )	( )
e. Çalışmıyor	( )	( )
f. Diğer	( )	( )

6. Okula başladığınızda, okula alışmada uyumsuzluk çektiniz mi?

- a. ( ) evet   b. ( ) Çok Az   c. ( ) Hiç Çekmedim

7. Zaman zaman uyumsuzluk çektığınız oluyor mu?

- a. ( ) evet   b. ( ) Bazen   c. ( ) Hayır

- BÖLÜM II -

Aşağıdaki ifadelerden size en uygun olanın altındaki kutucuğa (x) işareti koyunuz.

SORULAR	HİÇBİR ZAMAN (1)	ÇOK AZ (2)	ÇOĞU ZAMAN (3)	HER ZAMAN (4)
1. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilerle birebir ilgileniyor mu?				
2. Öğretmeniniz, kolayca uyum sağlayamayan, konuşmayan öğrencilere zaman tanıyor mu?				
3. Öğretmeniniz, sınıf kurallarına uymak istemeyen öğrencilerle konuşuyor mu?				
4. Öğretmeniniz, sağlık problemleri nedeni ile uyumsuz olan çocuklarla özel olarak ilgileniyor mu?				
5. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere katı kurallar (ceza, zorlama vb.) koyuyor mu?				
6. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerle diğer öğrencileri karşılaştırıyor mu?				
7. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri görmezden gelip dersine devam ediyor mu?				
8. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrenciler uygun davranışlar gösterdiğinde övgüde (tebrik etme, güzel söz söyleme vb.) bulunuyor mu?				
9. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencileri grup çalışmalarına yönlendiriyor mu?				
10. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerin kendi başlarına yapacakları ödevler verip, başarılarını kendilerinin de görmesini sağlıyor mu?				
11. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilerin davranışlarında belirsizlikler gördüğünde yardımcı oluyor mu?				
12. Öğretmeniniz, uyumsuzluk gösteren öğrencilere sert davranışlarda bulunuyor mu?				
13. Öğretmeniniz, öğrencilerin yerlerini değiştirdiğinde uyumsuzluklar artıyor mu?				
14. Öğretmeniniz, anlaşılması zor konular ve teknolojilerin uyumsuzluğa neden olmaması için önlemler alıyor mu?				
15. Öğretmeniniz, sınıfta yaramazlık yapan öğrencilerin diğer öğrencileri etkilemesine izin veriyor mu?				
16. Öğretmeniniz, uyum problemi yaşayan öğrencilerin velilerini bilgilendiriyor mu?				
17. Öğretmeniniz, okula uyum konusunda veli seminerleri ve toplantıları düzenliyor mu?				
18. Öğretmeniniz, rehberlik servisi ile birlikte çalışıyor mu?				
19. Öğretmeniniz, velilere ve öğrencilere sınıf ortamı, uygulanan program ve kendisi ile ilgili detaylı bilgi veriyor mu?				
20. Öğretmeniniz, velilerin desteğini alıyor mu?				

SORULAR	HİÇBİR ZAMAN (1)	ÇOK AZ (2)	ÇOĞU ZAMAN (3)	HER ZAMAN (4)
21. Öğretmeniniz, veli, yöneticiler ve rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği yapıyor mu?				
22. Öğretmeniniz, uyumsuz öğrencilere, alaycı, aşağılayıcı davranıyor mu?				
23. Öğretmeniniz, ders dışında uyumsuz öğrencilerle ilgileniyor mu?				
24. Öğretmeniniz, sınıfta arasına güncel (haberler) olaylardan söz ediyor mu?				
25. Öğretmeniniz hoşgörülü müdür?				
26. Öğretmeniniz, bütün öğrencilerine güven duyduğunu belirtiyor mu?				
27. Öğretmeniniz, sosyal, kültürel faaliyetlere (kurs,tiyatro,sinema vb.)katılmanız için sizi teşvik ediyor mu?				
28. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, ilk haftalarda okulu tanımanızı sağlayacak çalışmalar yapıyor mu?				
29. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, okulun öğrencilerin güven duyduğu bir ortam haline gelmesini sağlıyor mu?				
30. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, uyum haftasında öğrencileri ve velileri bilgilendirecek toplantılar düzenliyor mu?				
31. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak (spor, piknik,. tiyatro, sinema, vb.) etkinlikler düzenliyor mu?				
32. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin okula uyum sağlamasını kolaylaştırıcı (temizlik, sıraların düzenlenmesi, vs.) önlemler alıyor mu?				
33. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğretmenlerin ve programların sık sık değişmesinin uyumsuzlukları arttırdığının farkında mı?				
34. Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, öğrencilerden beklentilerinin (yarışmalarda birincilik vb.) yüksek düzeyde olması, öğrencilerde uyumsuzluğa yol açıyor mu?				
35. Okul müdürü ve müdür yardımcılarının, okulda katı kurallar koyması uyumsuzluğa yol açıyor mu?				
36. Okul müdürü ve müdür yardımcıları, öğrencilerin kolaylıkla kavrayabileceği teknolojilere (bilgisayar, tablet, projeksiyon vb.) yer veriyor mu?				

- BÖLÜM III -

Bu konuya katkı sağlayacak düşüncelerinizi aşağıdaki bölüme yazabilirsiniz.

ÖZGEÇMİŞ

2000 Aydın Lisesi

2005 Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği
Anabilim Dalından mezun olma

2005 Hakkari Şehit Selahattin İlköğretim Okulu'nda sınıf öğretmenliği

2010 İstanbul Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve
Denetimi Anabilim Dalı Bilim Dalı Yüksek Lisans Programına giriş